

Lèirmheas air Ionnsachadh Teaghlaich

Toirt taic do Shàr-mhathas agus Cho-ionannas

Dùbhlachd 2016

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba
gov.scot

Lèirmheas air Ionnsachadh Teaghlaich

Toirt taic do Shàr-mhathas agus Cho-ionannas

Dùbhlachd 2016

CLÀR-INNSE

Facal-toisich	3
Geàrr-chunntas	4
1. Adhbhar	8
2. Co-theacsa	8
2.1 Cùl-raon	8
2.2 Lèirmheas air poileasaidh	9
3. Dè a tha ann an Ionnsachadh Teaghlaich ?	12
3.1 Carson a tha ionnsachadh teaghlaich cudromach?	13
3.2 Ciamar a chuidicheas seo ann a bhith a' coileanadh sàr-mhathais agus co-ionannachd airson gach leanabh?	14
3.3 Lèirmheas air fianais	14
3.4 Geàrr-chunntas	24
4. Modhan-obrach	25
4.1 Lèirmheas air poileasaidh	25
4.2 Lèirmheas air fianais	25
4.3 Anailis	26
4.4 Sgrùdaidhean-cùise	27
5. Co ris a tha ionnsachadh teaghlaich sàr mhath coltach?	27
5.1 Leasachadh Sgioba-obrach	29
5.2 Ionnsachadh teaghlaich ann an Alba	31
6. Co-dhùnadh	58
6.1 Prìomh theachdaireachdan agus mholaidhean	58
6.2 Geàrr-chunntas	59
Pàipear-taic A – Sgrìobhainnean Co-cheangailte	61
Liosta Leughaidh	70

Facal-toisich

Is e an Lèirmheas air Ionnsachadh Teaghlaich seo a' chiad fhear de sheòrsa ann an Alba. B' e ar n-amas a bhith a' beachdachadh air an fhianais a bha ri fhaotainn mu ionnsachadh teaghlaich tro rannsachadh, sgrùdaidhean-cùise agus co-chomhairleachadh le com-pàirtichean. Bha an lèirmheas seo riatanach gus beachdachadh air dè a bha ag obair gu math ann an Alba, agus gu h-eadar-nàiseanta.

Tha sinn a' creidsinn gur e modh-obrach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich a tha a' toirt taic do choileanadh leasaichte agus do shàr-mhathais agus co-ionannas a tha a' leantainn air adhart gu builean deimhinneach airson inbhidh agus clann. Is e modh-obrach eadar-mheadhanachaidh tràth agus bacaidh a tha ann an ionnsachadh teaghlaich a tha a' ruighinn air na coimhearsnachdan as bochda. Tha ionnsachadh teaghlaich a' cuideachadh ann a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanadh tro bhith a' briseadh nan cearcall thar-ghinealach de bhochdainn agus coileanadh ìosail. Tha fios gu bheil buaidhean ionnsachadh teaghlaich a' dol nas fharsainge na fad an eadar-mheadhanachaidh agus a' tabhann buaidhean maireannach agus builean leasaichte.

Tha sinn an dòchas gum faigh sibh an lèirmheas seo air ionnsachadh teaghlaich feumail agus tha sinn a' coimhead air adhart ri bhith ag obrachadh còmhla ribh gus a bhith a' libhrigeadh bhuilean deimhinneach airson teaghlaichean agus ginealaichean ri teachd.

An t-Oll Bill Maxwell
Ceannard

Geàrr-chunntas

Cùl-raon

Tha [Am Prògram airson Riaghladh 2016-17](#) a' cuimseachadh air àireamh de chuspairean a tha a' gabhail a-steach: siostam foghlaim a tha a' tabhann cothroman do na h-uile; a' cumhachdachadh dhaoine agus choimhearsnachdan; ag àrdachadh ìrean ann an sgoiltean; a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh; agus a' libhrigeadh cothroman do dhaoine òga a dh'aindeoin cùl-raon an teaghlaich.

Carson modh-obrach ionnsachadh teaghlaich?

Tha a bhith a' toirt taic, ag uidheamachadh agus a' togail comais am measg phàrantan na h-Alba gus togail air cothroman ionnsachaidh chloinne mar phrìomh nì ann an àrdachadh coileanaidh agus dùnadh a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn. Faodaidh modh-obrach ionnsachadh teaghlaich cuideachd a bhith na bhrosnachadh a thaobh cuideachadh inbhich a bhith a' gabhail cothroman ionnsachaidh agus trèanaidh inbheach, a' faighinn cosnadh no a' togail sgilean ùra. Tha seo an uair sin a' toirt buaidh dheimhinneach air coileanadh chloinne fa leth agus air an t-slighe ionnsachaidh aca.

Modh-obrach a' ghnìomh

Ann a bhith ag ullachadh an lèirmheis seo agus a' cur ri chèile nan lorgaidhean, bheachdaich Foghlam Alba air fianais rannsachaidh nàiseanta agus eadar-nàiseanta, chaidh anailis a choileanadh de mhodh-obrach làithreach ann an ionnsachadh teaghlaich thairis air ùghdarrasan ionadail na h-Alba agus chaidh sgrùdaidhean-cùise a chruinneachadh bho raon de luchd-obrach. A thuilleadh air sin, chaidh sreath de thachartasan co-chomhairleachaidh agus choinneamhan a chumail le prìomh luchd-ùidhe. Tha luchd-obrach agus luchd-rannsachaidh air feadh Alba air a dhol an sàs le agus air taic a thoirt gu dìcheallach do dh'obair Foghlam Alba tron lèirmheas seo agus air eisimpleirean a cho-roinn de ionnsachadh teaghlaich nan sgìrean ionadail.

An Lèirmheas

Tha an lèirmheas seo a' dèiligeadh ris an fhianais a tha ri faotainn mu ionnsachadh teaghlaich. Tha e a' comharrachadh bhuannachdan a tha an cois prògraman ionnsachadh teaghlaich thairis air litearras, àireamhachd, ESOL (Beurla airson luchd-labhairt chànanan eile), dol an sàs phàrantan agus slàinte agus sunnd. Tha na h-iom-fhilltean ann a bhith a' luachadh phrògraman, sgioba-obrach leasaichte a bhith ann agus an fheum air ionnsachadh teaghlaich a bhith stèidhichte ann am poileasaidhean agus ro-innleachdan, cuideachd air an ainmeachadh.

Tha eisimpleirean de ionnsachadh teaghlaich air a bhith air an cruinneachadh ro eisimpleirean de sgrùdaidhean-cùise a tha a' cuimseachadh air na cuspairean

eadar-dhealaichte a tha air an ainmeachadh gu h-àrd. Tha na sgrùdaidhean-cùise a' cuideachadh ann a bhith a' tabhann fiosrachaidh air an iomadachd de phrògraman a tha air an libhrigeadh thairis air Alba cho math ri tuilleadh tuigsinn air a' mhodh-obrach ionnsachadh teaghlaich.

Co-dhùnaidhean

Tha grunnan phrìomh theachdaireachdan agus mholaidhean airson luchd-stiùiridh, luchd-obrach agus luchd-rannsachaidh ro-innleachdail air a thighinn às an lèirmheas seo. Is e aon phrìomh fhios bhon lèirmheas gu bheil ionnsachadh teaghlaich mar eadar-theachd tràth agus modh-obrach bacaidh ag obair ann a bhith a' ruighinn theaghlaichean agus choimhearsnachdan ann am bochdainn gus an cothroman beatha a leasachadh. Is urrainn dha builean ionnsachaidh agus buannachdan a tha mar thoradh air modhan-obrach ionnsachadh teaghlaich a bhith air an cur ann an còig phrìomh raointean: sgilean ùra, meudachadh ann am misneachd agus tuigse; conaltradh nas fheàrr, atharrachadh ann an dòigh-giùilain; atharrachadh ann an càirdeas le coimhearsnachd agus teaghlach. Tha ionnsachadh teaghlaich cuideachd a' furastachadh meudachadh ann an com-pàirteachadh agus dol an sàs phàrantan, frithealadh-sgoile nas fheàrr, a' lùghdachadh seachnadh sgoile a tha bitheanta agus is urrainn dha coileanadh nan oileanach a mheudachadh. Tha na builean nas fharsainge de ionnsachadh teaghlaich air an comharrachadh tro leasachadh sgilean, so-fhastachd, adhartas a dh'ionnsaigh obair, eadar-obrachaidhean ris an teaghlach, cho math ri leasachaidhean ann am misneachd phàrantan agus sgilean phàrantachd. Bu chòir do ionnsachadh teaghlaich a bhith mar phàirt de mhodh-obrach farsaing ro-innleachdail a thaobh a bhith a' toirt taic do theaghlaichean agus choimhearsnachdan mar agus an uair a bhiodh sin iomchaidh.

Tha an fhianais a chaidh a chruinneachadh tron lèirmheas de ionnsachadh teaghlaich a' soilleireachadh gu bheil: leasachadh agus meudachadh dhòighean anns an urrainn do phàrantan agus teaghlaichean a bhith nan com-pàirtichean co-ionann ann an ionnsachadh an cloinne aig an dachaigh, sgoil agus coimhearsnachdan deatamach a thaobh a bhith ag àrdachadh coileanadh do na h-uile agus airson a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn. A thaobh inbhidh, tha buaidh aig prògraman ionnsachadh teaghlaich air an coileanadh foghlaim, treànadh san àm ri teachd agus tuilleadh chothroman ionnsachaidh is cosnaidh. Chan e bun-bheachd ùr mar mhodh-obrach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich ach fear a tha a' cuideachadh ann a bhith a' briseadh sìos cearcaill bochdainn agus ana-cothrom ann an coimhearsnachdan agus aig an aon àm ag àrdachadh tar-aiseag sgilean thar ghinealaich bhon phàrant chun an leanabh agus bhon leanabh chun a' phàrant.

A' gluasad air adhart

Tha a bhith a' leasachadh builean airson theaghlaichean a' mairsinn mar phrìomh chuimse dha na h-uile. Leanaidh Foghlam Alba, Riaghaltas na h-Alba, ùghdarrasan

ionadail, buidhnean treas earrann, luchd-obrach, stèidheachdan foghlaim adhartach agus àrd foghlaim, luchd-rannsachaidh agus eile a tha an sàs ann an libhrigeadh phrògraman ionnsachadh teaghlaich orra ag obair gu dlùth ann an com-pàirteachas ann a bhith a' toirt ghnìomhan air adhart.

Tha grunnan phrìomh theachdaireachdan agus mholaidhean bhon lèirmheas air ionnsachadh teaghlaich a dh'fheumas a bhith air an toirt air adhart le prìomh luchd-ùidh. Tha na gnìomhan sin gu math coltach a bhith a' gabhail a-steach:

Ro-innleachdail agus obrachail

- A' cruinneachadh tuilleadh fianais tro raon de mhodhan-obrach a' gabhail a-steach lorgaidhean bho sgrùdadh agus fios air ais aig ìre ionadail.
- A' cleachdadh na fianais gus cur ri leasachaidhean poileasaidh san àm ri teachd agus dràibhearair airson atharrachadh.
- A' foillseachadh eisimpleirean de sgrùdaidhean-cùise air an Ionad Leasachaidh Nàiseanta agus ùrlaran eadar-nàiseanta gus taic a thoirt do luchd-obrach a tha ag obair le teaghlaichean.
- Bu chòir do dh'ionmhas a bhith air a chur mu seach airson leasachadh agus libhrigeadh prògram ionnsachadh teaghlaich aig ìre ro-innleachdail agus ùghdarras ionadail.
- Bu chòir frèam-obrach airson ionnsachadh teaghlaich a bhith air a leasachadh gus co-thàthadh nas motha a leasachadh eadar ìrean ro-innleachdail agus obrachail.

Obrachail

- A' dèanamh cinnteach gu bheil rannsachadh stèidhichte air fianais a' toirt buaidh air deilbh phrògraman a bu chòir a bhith air an ullachadh gus dèiligeadh ri feumalachdan ionadail mus tèid an sgaoileadh a-mach.
- A' faighinn, a' co-thàthadh agus a' co-roinn tuilleadh rannsachaidh Albannach, rannsachadh eadar-nàiseanta agus luachaidhean farsaing air buaidh ionnsachadh teaghlaich.
- A' cleachdadh fianais gus planaichean ro-innleachdail a leasachadh an co-cheangal ri modhan-obrach an teaghlaich air fad a thaobh builean dol an sàs agus ionnsachaidh.
- A' leasachadh frèam-obrach luachaidh iomchaidh airson prògraman ionnsachadh teaghlaich.
- A' mapadh solair làithreach ionnsachadh teaghlaich ann an ùghdarras ionadail gus fiosrachadh a chur ri modhan-obrach com-pàirteachail san àm ri teachd.
- Bu chòir do phrìomh luchd-ùidh dèanamh cinnteach gu bheil stòrasan rim faotainn gus coinneachadh ris na prìomh dhràibhearair ann an Dùbhlann Coileanaidh Alba agus san Ionad Leasachaidh Nàiseanta. Bu chòir don fheadhainn a tha a' libhrigeadh phrògraman ionnsachadh teaghlaich na

sgilean, eòlas agus tuigse iomchaidh a bhith aca. Bu chòir cothrom a bhith air a thoirt airson leasachadh leantainneach proifeiseanta.

- Bu chòir am Plana Frèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta airson Foghlam na h-Alba a bhith fiosraichte mu na prìomh lorgaidhean agus mholaidhean bhon Lèirmheas de Ionnsachadh Teaghlaich a tha seo.
- Bu chòir beachdachadh air cothroman ionnsachadh teaghlaich leis na sgoiltean agus coimhearsnachdan Dùbhlann Coileanaidh Alba mar thoradh air an lèirmheas seo.
- Is e leasachadh an inbheach prìomh fheart ionnsachadh teaghlaich. Bu chòir do bhuidhnean luchd-ùidh a tha a' libhrigeadh bhuilean ionnsachaidh inbheach leantainn orra a' libhrigeadh bhuilean ionnsachaidh inbheach gus taic a thoirt do sholair ionnsachadh teaghlaich.

Rannsachadh

- Feumar tuilleadh rannsachaidh air a' bhuaidh fharsaing de ionnsachadh teaghlaich thar Alba. Bhiodh seo a' gabhail a-steach builean ionnsachadh teaghlaich nach eilear an-còmhnaidh a' sùileachadh.
- Feumar tuilleadh rannsachaidh a dhèanamh air modhan-obrach gus taic a thoirt do sholair ionnsachadh teaghlaich, carson agus ciamar a bu chòir a chleachdadh agus carson nach bu chòir.
- Bu chòir rannsachadh ionnsachadh teaghlaich san àm ri teachd a bhith air a ghabhail os làimh mar thoradh air Ro-innleachd Rannsachaidh nàiseanta Riaghaltas na h-Alba.

1. Adhbhar

Tha an aithisg seo ag amas air lèirmheas a dhèanamh air an fhianais a tha ri factainn mu ionnsachadh teaghlaich. Chaidh aire shònraichte a thoirt don rannsachadh nàiseanta agus eadar-nàiseanta làithreach mu ionnsachadh teaghlaich agus ceanglaichean iomchaidh a thaobh poileasaidh agus ro-innleachd. Bheir an sgrìobhainn seo taic do dh'ùghdarrasan ionadail gus lèirmheas a dhèanamh air na poileasaidhean agus modhan-obrach làithreach aca gus a bhith a' coileanadh bhùilean ionnsachadh teaghlaich gus coinneachadh ris na riatanasan aca taobh a-staigh [Frèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta](#) (2016), [Dùbhlán Coileanaidh Alba](#) (2015) agus am [Plana Lìbhrigidh](#) airson Foghlam na h-Alba (2016).

Tha an abairt 'pàrantan' san sgrìobhainn seo a' gabhail a-steach luchd-gleidhidh agus neach sam bith aig am bi no aig a bheil uallachaidhean phàrant (taobh a-staigh brìgh earrann 1(3) de Achd na Cloinne (Alba) 1995 an co-cheangail ri no aig a bheil uallach airson cùram leanabh no neach òg.

Tha Pàrantachadh Corporra air a mhìneachadh ann an Achd na Cloinne agus nan Daoine Òga (Alba) 2014 mar 'na com-pàirteachasan foirmeil agus ionadail eadar na seirbheisean air fad a tha an urra ri bhith a' co-obrachadh gus coinneachadh ri feumalachdan chloinne, dhaoine òga agus feadhainn a tha a' fàgail suidheachaidhean cùraim, a tha air an coimhead às an dèidh'.

Airson nan adhbharan taic do chlann agus teaghlaichean, tha 'leanabh' a' ciallachadh neach a tha fo aois ochd bliadhna deug. Tha 'teaghlach', a thaobh leanabh, a' ciallachadh neach sam bith aig a bheil uallach pàrantail airson leanabh agus neach sam bith eile còmhla ris a bheil an leanabh air a bhith a' fuireach (Riaghailtean (Alba) Chloinne, 1995).

2. Co-theacsa

'Tha an dreuchd a tha pàrantan agus luchd-cùraim a' cluich ann a bhith a' togail an ath ghinealach de dh'Albannaich aig teis-mheadhan a h-uile nì a tha sinn airson a choileanadh do ar teaghlaichean, ar coimhearsnachdan agus ar dùthaich'
([Ro-innleachd Phàrantachd Nàiseanta, 2012](#))

2.1 Cùl-raon

Air an 28 Ògmhios 2016, chuir an Leas Phrìomh Mhinistear agus Rùnaire a' Chaibineit airson Foghlam agus Sgilean, Iain Swinney BPA, air chois am [Plana Lìbhrigidh](#) airson Foghlam na h-Alba. Chaidh am Plana Lìbhrigidh ullachadh an dèidh dol an sàs le grunnan chom-pàirtichean foghlaim aig coinneamh foghlaim mhòr mu bhith ag àrdachadh coileanadh. Tha am Plana Lìbhrigidh ag amas air a bhith a' coileanadh sàr-mhathais agus co-ionannas ann am foghlam ann an Alba le bhith a' cuimseachadh gnìomh mun cuairt air trì àrd-phrìomhachasan:

- dùnadh a' bheàrn coileanaidh;
- dèanamh cinnteach gu bheil curraicealam againn a tha a' libhrigeadh do chlann agus tidsearan; agus
- a' cumhachdachadh ar tidsearan, sgoiltean agus coimhearsnachdan gus a bhith a' libhrigeadh airson clann agus daoine òga.

Tha am Plana Lìbhridh gu dlùth a rèir nan dràibhear leasachaidh a chaidh a mhìneachadh san Fhrèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta agus Dùbhlhan Coileanaidh Alba. Tha lèirsinn agus tùs-amasan airson adhartas chloinne ann an ionnsachadh air an cur a-mach san Fhrèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta. Tha Dùbhlhan Coileanaidh Alba ag amas air a bhith ag àrdachadh coileanadh chloinne agus dhaoine òga a tha a' fuireach ann an sgìrean bochda gus am bèarn a thaobh coileanadh stèidhichte air bochdainn a dhùnadh.

Tha ionnsachadh teaglaich air a chomharrachadh sa Phlana Lìbhridh (2016) mar phrìomh dhràibhear airson atharrachadh agus ag ràdh gum bu chòir do sgoiltean 'prògraman ionnsachadh teaglaich a leasachadh a tha a' toirt taic do dh'adhartas agus coileanadh chloinne. Tha seo cuideachd a' ciallachadh a bhith a' cumhachdachadh phàrantan agus ga dhèanamh comasach dhaibh a bhith nan com-pàirtichean gnìomhach agus nan luchd-taic èifeachdach do bheatha na sgoile agus do leasachadh sgoile'.

Sa cho-theacsa, rinn Foghlam Alba ann an co-chomhairleachadh le Riaghaltas na h-Alba, lèirmheas de fhianais làithreach co-cheangailte ri ionnsachadh teaglaich agus chruinnich iad eisimpleirean de chùisean-sgrùdaidh mu dè a tha ag obair gu math ann an Alba agus carson. Tha e a' faighinn taic bho chruinneachadh fianais nàiseanta agus eadar-naiseanta a thaobh buannachdan agus buaidhean ionnsachadh teaglaich. Cuidichidh an lèirmheas ann a bhith a' cur fiosrachadh ri stiùir poileasaidh san àm ri teachd le sùil ri bhith a' toirt taic do dh'adhartas agus coileanadh chloinne. Bidh na lorgaidhean bhon obair seo air an co-roinn le ùghdarrasan ionadail, sgoiltean agus luchd-obrach gus buaidh a thoirt air cleachdadh.

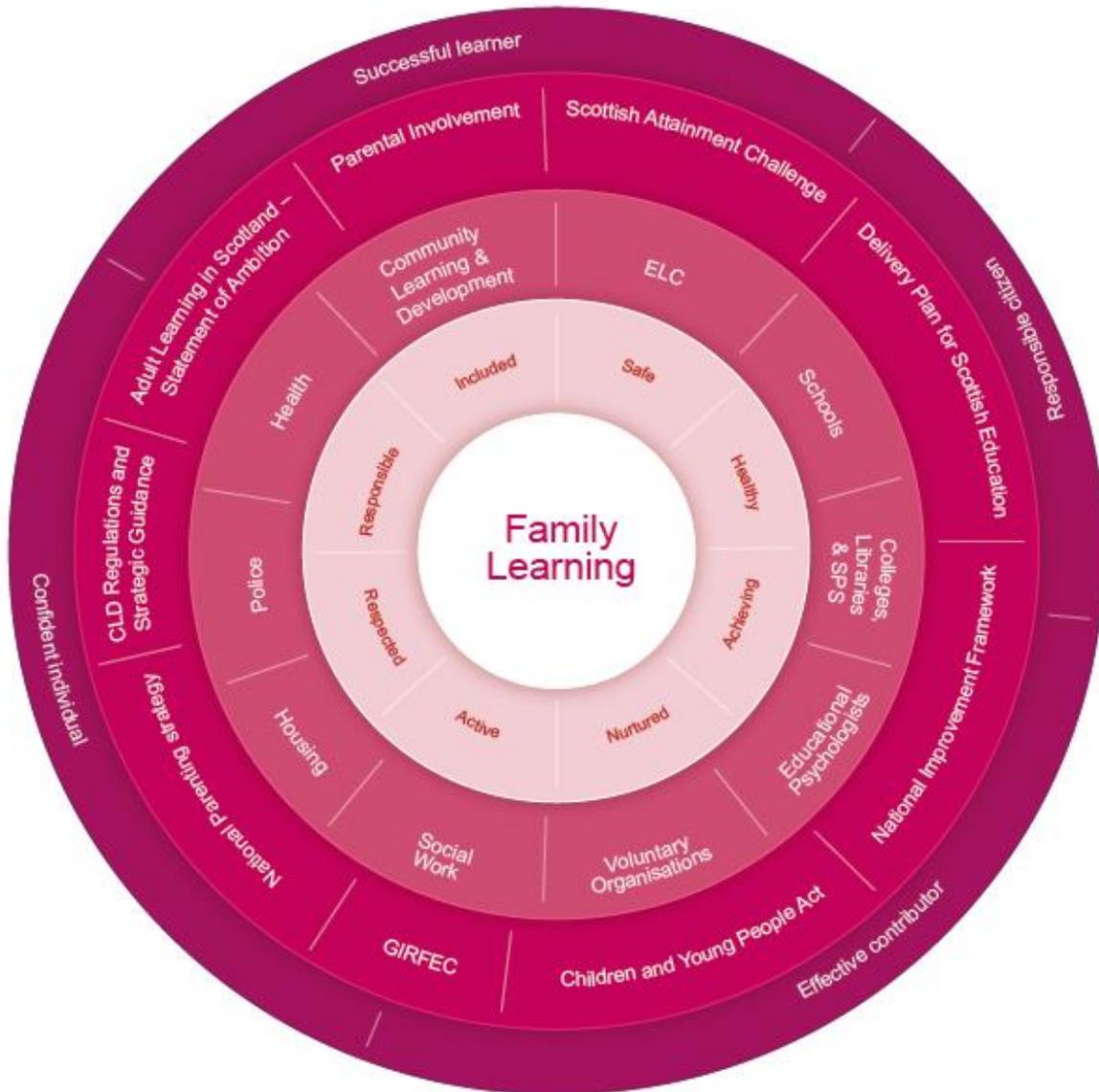
2.2 Lèirmheas air poileasaidh

Tha Riaghaltas na h-Alba air grunnan iarrtasan agus gealltanasan poilitigeach adhartachadh bho chaidh cumhachdan a thiomnadh do dh'Alba ann an 1999. Tha an earrann seo a' soilleireachadh nam poileasaidhean agus nan ro-innleachdan tras-ghearraidh a thàinig mar thoradh air seo a tha a' beantainn ri ionnsachadh teaglaich. Tha cunntas air mapadh poileasaidh nas mionaidich air a thabhann ann am Pàipear-taic A.

Tha Ceartas do gach pàiste (GIRFEC) air fhaicinn mar an fhrèam-obrach fharsaing ann an Alba agus tha ionnsachadh teaghlaich a' fighe a-steach dhan t-sealladh-tìre seo. A rèir dè na prìomhachasan a tha aig ùghdarras ionadail, bidh luchd-obrach a' tarraing air diofar poileasaidhean aig diofar amannan. Tha poileasaidhean agus ro-innleachdan an là an-diugh a' cuimseachadh air a bhith ag àrdachadh coileanadh agus a' dùnadh a' bheàrn co-ionannais co-cheangailte ri bochdainn. Tha ionnsachadh teaghlaich air a chomharrachadh gu soilleir sna poileasaidhean agus ro-innleachdan agus na prìomh mhodh ann a bhith a' libhrigeadh nam builean sna sgrìobhainnean.

Tha an dealbh gu h-ìosal a' tabhann eisimpleir den dòigh anns a bheil ionnsachadh teaghlaich a' ceangal ri poileasaidhean agus ro-innleachdan. Tha e cuideachd a' soilleireachadh iomadachd nan com-pàirtichean a dh'fhaodadh a bhith an sàs ann a bhith a' leasachadh phrògraman aig ìre ionadail. Bidh an raon de chom-pàirtichean ag atharrachadh a rèir feumalachdan ionadail, builean agus so-mhaoin.

Dealbh de cheanglaichean poileasaidh agus ro-innleachd ionnsachadh teaglaich

3. Dè a tha ann an Ionnsachadh Teaghlaich ?

Bidh ionnsachadh teaghlaich a' brosnachadh buill teaghlaich a bhith ag ionnsachadh còmhla mar agus ann an teaghlach, le cuimse air ionnsachadh tar-ghinealach. Faodaidh gnìomhan ionnsachadh teaghlaich cuideachd a bhith air an deilbh gu sònraichte gus a dhèanamh comasach do phàrantan ionnsachadh mar as urrainn dhaibh taic a thoirt do ionnsachadh an cloinne.

Is e modh cumhachdach de dhol an sàs agus ionnsachadh a tha ann an ionnsachadh teaghlaich as urrainn beachdan deimhinneach a bhrosnachadh a thaobh ionnsachadh fad-beatha, fulangas sòisio-eaconamach adhartachadh agus dùbhlàn a thoirt do ana-cothrom foghlaim' (Lìonra Ionnsachadh Teaghlaich Alba, 2016).

Tha ochd luachan ann a tha mar stèidh do ionnsachadh teaghlaich [Inbhean Nàiseanta Dhreuchdan](#). Is iad sin:

- Tha ionnsachadh teaghlaich ag aithneachadh na dreuchd a tha aig pàrant mar a' chiad neach-oideachaidh.
- Tha ionnsachadh teaghlaich in-ghabhalach agus ri bhith air a thabhan mar solair farsaing le cothrom intrigidh fosgailte.
- Tha ionnsachadh teaghlaich ag aithneachadh agus a' cur luach air iomadachd cultair, cinneadh, càirdeasan agus creideamhan.
- Is e com-pàirteachas co-ionann bun-stèidh gach leasachadh ann an ionnsachadh teaghlaich: tha gach neach-ionnsachaidh agus gach neach-foghlaim, a dh'aindeoin dè an linn dham buin iad, ag aithneachadh gun urrainn do luchd-ionnsachaidh agus luchd-foghlaim gu tric a bhith a' co-roinn bheachdan.
- Tha ionnsachadh teaghlaich ag aithneachadh gu bheil e ceart gu leòr a bhith a' dèanamh mhearachdan, a tha mar phàirt den phròiseas de ionnsachadh meòrachail.
- Tha coileanaidhean taobh a-staigh ionnsachadh teaghlaich nam buannachd don choimhearsnachd ionnsachaidh san fharsaingeachd tro bhith ag adhartachadh atharrachadh agus a' cumhachdachadh dhaoine fa leth agus choimhearsnachdan.
- Tha ionnsachadh teaghlaich ag àrdachadh mhiannan agus gach buil den pròiseas, eadhon feadhainn nach eil follaiseach, agus tha iad uile de bhrìgh agus cudromachd co-ionann.
- Tha ionnsachadh teaghlaich ag obair taobh a-staigh cultar de cho-shuim do dhaoine fa leth, choimhearsnachdan, cho-obraichean agus bhuidhnean.

Tha prògraman ionnsachadh teaghlaich air an deilbh gus inbhich agus clann a bhith an sàs ann an ionnsachadh còmhla, mar agus taobh a-staigh teaghlach, tro phrògraman de dheagh chàileachd a tha foirmeil no neo-fhoirmeil. Faodaidh na prògraman sin a bhith a' gabhail a-steach litearras teaghlaich, cànan agus àireamhachd agus builean ionnsachadh teaghlaich nas fharsainge. Faodaidh iad cuideachd a bhith a' gabhail a-steach ionnsachadh teaghlaich airson slàinte agus sunnd, saidheans, agus sgilean pàrantachd as urrainn a bhith 'co-ionann ri bhith a' togail comais san dòigh as fhìor-ghlain' (Cooper, 2011, td4).

3.1 Carson a tha ionnsachadh teaghlaich cudromach?

Tha clann ann an Alba a' cur seachad mu 15% den ùine nan dùisg san sgoil (OECD, 2014). Tha an còrr den 85% de dh'ùine na cloinne air a chaitheamh aig an dachaigh no nan coimhearsnachdan agus tha seo na chothrom a dh'fhaodadh a bhith cudromach airson ionnsachadh. Tha uidheamachadh, a' toirt taic agus a' togail comas phàrantan na h-Alba gus meudachadh cothroman chloinne airson ionnsachadh na phrìomh nì ann a bhith ag àrdachadh coileanadh.

Airson mòran inbhich dh'fhaodadh prògram ionnsachadh teaghlaich a bhith mar a' chiad cheum ann a bhith a' gabhail tuilleadh chothroman ionnsachaidh agus trèanaidh airson inbhich, a' faighinn obair no a' leasachadh sgilean ùra (Harding et al, 2013). A thaobh chlann, dh'fhaodadh seo buaidh dheimhinneach a thoirt air an coileanadh fa leth agus air an slighe ionnsachaidh (Harding et al, 2013).

Tha raon fharsaing de fhianais a' comharrachadh gu bheil ionnsachadh teaghlaich na dhòigh èifeachdach air a bhith ag adhartachadh agus a' furastachadh barrachd com-pàirteachadh phàrantan agus dol an sàs leis an sgoil (Mackenzie, 2010). Tha ionnsachadh teaghlaich cuideachd air frithealadh-sgoile a thoirt air adhart, air neo-làthaireachas leantainneach a lùghdachadh agus coileanadh nan sgoilearan a leasachadh. Tha builean nas fharsainge air an comharrachadh tro leasachadh sgilean, so-fhastachd, adhartas gu obair, eadar-obrachadh san teaghlach, cho math ri leasachaidhean ann am misneachd phàrantan agus ann an sgilean phàrantachd. Ach, tha e cudromach, a bhith a' tuigsinn nan nithean a tha eadar-dhealaichte eadar ionnsachadh teaghlaich agus dol an sàs agus taic phàrantan. Is urrainn do phrògraman ionnsachadh teaghlaich a bhith mar shlighe gu bhith a' meudachadh dol an sàs agus taic phàrantan ann am beatha na sgoile agus ann an ionnsachadh na cloinne aig an dachaigh. Is urrainn do phrògraman cuideachd a bhith neo-eisimeileach bho ghnìomh-sgoile agus a bhith a' cuimseachadh air feumalachdan nas fharsaing ann an teaghlach agus coimhearsnachd leithid slàinte agus sunnd agus a bhith a' togail comas coimhearsnachd.

Tha modh-obrach ionnsachadh teaghlaich soirbheachail ann a bhith a' toirt buaidh chan ann dìreach air clann agus teaghlaichean ach air feadhainn a tha a' coimhead coltach ri bhith nas fhaide air falbh bho bhith an sàs ann an taobh sam bith de ionnsachadh an cloinne. Tha prògraman ionnsachadh teaghlaich soirbheachail a' gabhail a-steach obair mun dòigh anns a bheil athraichean agus luchd-cùraim fireann ag ionnsachadh agus a' dol an sàs len cuid chloinne (Giles, 2011). Tha prògraman a tha air an deilbh gu sònraichte air sgilean litearra, cànan agus àireamhachd inbhich agus clann bho theaghlaichean cheàrdan-siubhail a leasachadh cuideachd (Taylor agus Hrubiak, 2009). Bu chòir mothachadh gu bheil cùrsaichean litearra theaghlaichean, ged a bha e a' tabhann deagh shuidheachadh do phàrantan, clann agus teaghlaichean, cuideachd nam buannachd do sgoiltean, tidsearan, ag àrdachadh dhàimhean pàrant-sgoil agus a' meudachadh chom-pàirteachasan dachaigh-sgoil (Swain, 2009; Swain et al, 2015).

3.2 Ciamar a chuidicheas ionnsachadh teaghlaich ann a bhith a' coileanadh sàr-mhathais agus co-ionannas don chloinn agus inbhich air fad?

'Tha a bhith a' cur nam pàrantan as bochda an sàs ann an ionnsachadh an cloinne, ged a tha iad a' faighinn a' chothruim a bhith ag ionnsachadh iad fhèin, comasach air a bhith a' leasachadh coileanadh an cloinne mu 15 puingean agus àrdachadh sia mìosan a dhèanamh air aois leughaidh an leanaibh'
([NIACE, 2013](#))

Tha ionnsachadh teaghlaich a' toirt taic do chlann a bhith a' coileanadh nan ìrean as àirde agus a bhith a' lùghdachadh mì-ionannas agus a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh (NIACE, 2013). Tha eadar-theachdan a tha a' gabhail a-steach an teaghlaich air fad a' dèanamh diofar mòr chan ann a-mhàin do mhiannan agus coileanadh chloinne, ach cuideachd do sgilean, misneachd agus amas am pàrantan. Tha buannachdan fad-ùine aig ionnsachadh teaghlaich oir tha e a' toirt buaidh air modhan agus beachdan a thaobh ionnsachadh thairis air an teaghlach air fad (van Steensel et al, 2011).

Tha am fiosrachadh a chaidh a chruinneachadh san sgrìobhainn seo air cur ri ar n-eòlas mu càite a bheil ionnsachadh teaghlaich làidir agus mar a tha prògraman stèidhichte air fianais a' toirt buaidh.

3.3 Lèirmheas air fianais

'Tha mi air atharrachadh mòr fhaicinn innte ann an dìreach dhà no trì sheachdainean. Tha i ag eisteachd nas fheàrr agus a' dol an sàs nas fheàrr.'
([Learn with Fred](#))

Cùl-raon

Tha na prìomh lorgaidhean bho [Scottish Survey of Adult Literacies](#) (2009) a' moladh gu faodadh gu bheil mu chairteal de shluagh na h-Alba (26.7%) a' dèiligeadh ri dùbhlain bho àm gu àm agus cothroman stainnte co-cheangailte ris na duilgheadasan litearraise aca ged a bhios iad gu coitcheann a' dèiligeadh ris nam beatha bho là gu là. Tha a' chairteal seo den t-sluagh, 3.6% (aon neach ann an 28) le duilgheadasan mòra nam modhan litearraise. Mar an ceudna, tha na lorgaidhean san sgrùdadh '[Growing Up in Scotland](#)' (Riaghaltas na h-Alba, 2011) a' nochdadh gu bheil :

- Na duilgheadasan as motha ann an comas eadar clann le pàrantan le teisteanasan foghlaim àrda agus ìosal. Aig aois còig, an coimeas ri clann le pàrantan aig nach eil teisteanasan sam bith, tha clann aig a bheil pàrant a tha air oideachadh gu ìre ceum mu 18 mìosan air adhart a thaobh briathrachas agus mu 13 mìosan air adhart a thaobh fuasgladh cheistean.

- Chan eil clann a tha bho dhachaighean nas bochda cho coltach a bhith a' fèin-fhiosrachadh raon fharsaing de ghnìomhan 'ionnsachadh aig an dachaigh' 's a tha clann bho dhachaighean nas fhearr dheth.
- Tha clann a tha a' fèin-fhiosrachadh raon fharsaing de ghnìomhan mar leughadh dhaibh, seinn rannan chloinne agus tarraing dhealbhan, bho aois òg a' sgòradh nas àrda ann an deuchainnean comas cognatach aig aois trì na clann aig a bheil nas lugha de fhiosrachadh air na gnìomhan sin.

Tha clann bho chùl-raointean bochda dualtach a bhith bho phàrantan le ìrean litearra nas ìsle, slàinte nas miosa, nas fhosgailte do dh'eucoir, le cuideam inntinn, nas lugha cothrom air deagh phrògraman an dèidh na sgoile agus nas lugha de thèarainteachd bho chosnadh seasmhach. (Taigh nan Cumantan, 2014). Chan eil gin dhiubh sin annta fhèin a' toirt buaidh air coileanadh ìosal, agus cha mhotha na sin a tha cùl-raon teaghlaich leis fhèin na bhacadh a thaobh coileanadh (Taigh nan Cumantan, 2014). Is urrainn do theaghlaichean a bhios a' faighinn cothrom a bhith a' coileanadh agus ag ionnsachadh. Tha seo air fhianaiseachadh san sgrùdadh A' Fàs Suas ann an Alba, gu h-àrd. Ged a tha oidhirpean air an dèanamh gus amas a cheangal ri cùl-raon teaghlaich a tha a' leantainn air adhart gu coileanadh, chan eil e air a bhith comasach adhbhar a lorg (Taigh nan Cumantan, 2014). Tha fianais a' sealltainn gu bheil co-dhàimhean eadar àrd-mhiann agus coileanadh (Taigh nan Cumantan, 2014). Tha rannsachadh cuideachd a' cur an aire gur dòcha gu bheil àrd-amasan aig teaghlaichean bho chùl-raointean bochda ach gu feum iad am fiosrachadh agus an tuigse mun dòigh san dèilig iad ris na nithean sin gu h-èifeachdach gus builean nas fheàrr a choileanadh do chlann (Taigh nan Cumantan, 2014).

Is urrainn do bhuaidhean dachaigh agus teaghlaich a bhith air an ceangal ri fo-choileanadh leis gum bi clann agus daoine òga a' cur seachad a' mhòr-chuid den ùine air taobh a-muigh na sgoile. Tha rannsachadh a' sealltainn gu bheil mu 80% den eadar-dhealachadh mu dè cho math 's a tha clann a' dèanamh san sgoil an urra ri dè a tha a' tachairt taobh a-muigh geataichean na sgoile (Rabash et al, 2010; Maoin Sàbhalaidh na Cloinne, 2013). Faodaidh a bhith a' tabhann àrainn ionnsachaidh bhrosnachail taobh a-muigh na sgoile a bhith deatamach a thaobh coileanadh foghlam na cloinne, cho math ris an leasachadh sòisealta agus faireachail aca' (Maoin Sàbhalaidh na Cloinne, 2013, p13). Tha e àbhaisteach do chlann a bhith soirbheachail far a bheil teaghlaichean 'taiceil agus iarrtach' mar sin a' cruthachadh 'cultar de shùileachaidhean nas àirde do dhaoine òga, nar dachaighean agus nar sgoiltean' (Taigh nan Cumantan, 2014, td29).

Tha obair eadar-theachd thràth le teaghlaichean le sùil ri bhith a' bacadh dhuilgheadasan san àm ri teachd, na chonaltradh eadar-nàiseanta. Ach, tha solair airson teaghlaichean air fhaicinn mar an dòigh air 'òrdugh sòisealta agus soirbheas eaconamach' fhaighinn (Nutbrown et al, 2015). Tha cunnart ann a bhith a' meas eadar-theachd thràth mar 'sreath phrògraman a tha ag amas air a bhith a' dèiligeadh ri easbhaidh a dh'fhaodadh a bhith ann' agus an cothrom a chall gu bhith 'a' gabhail

ri cho cudromach 's a tha e luchd-obrach fiosrachail agus misneachail a bhith ag obair gu h-iomlanach le teaghlaichean' (Nutbrown et al, 2015). Tha ionnsachadh teaghlaich a' tighinn bho 'modail beairteis' a tha a' togail air sgilean, eòlas agus fèin-fhiosrachadh a tha ann a-cheana (NIACE, 2013). Tha buannachdan, a tha a' leantainn an dèidh clàr-ama an eadar-theachd, ann a bhith a' ruighinn air teaghlaichean a tha ann am bochdainn tro bhith cleachdadh ionnsachadh teaghlaich (Goodall et al, 2011). Tha an comas aig ionnsachadh teaghlaich cuideachd a bhith a' leigeil le luchd-obrach 'an solair ath-chuimseachadh agus cothroman ionnsachaidh nas iomchaidh de dh'àrd-chàileachd a thabhann do theaghlaichean' cho math ri bhith a' leasachadh planadh èifeachdach. Tha seo na phrìomhachas aig àm far a bheil bacaidhean a thaobh maoin (Roinn Gnothachais, Ùr-ghnàthachadh agus Sgilean, 2013).

Tha e riatanach gu bheil a' dèanamh cinnteach gu bheil na sgilean, eòlas agus spèis aig pàrantan ann an Alba gus taic a thoirt agus cothroman chloinne a thaobh ionnsachadh a mheudachadh. Tha e na chreideas bunaiteach de phrògraman ionnsachadh teaghlaich an là an-diugh 'gu feum pàrantan a bhith litearra agus tro thar-aiseig sgilean agus bheachdan eadar-ghinealaichean, gun urrainn do fhoghlam phàrantan buaidh a thoirt air coileanadh foghlaim an cloinne san àm ri teachd' (Sticht, 2010). Tha a leithid de bheachd a' faighinn taic bhon Sgrùdadh Fàs Suas ann an Alba. Tha e cuideachd gu sònraichte cudromach leis gu bheil lionra taic leanaibh a' tòiseachadh san teaghlach còmhla ri am pàrantan. (Ro-innleachd Phàrantachd Nàiseanta, 2012, td13).

Buannachdan phrògraman ionnsachadh teaghlaich

Tha ionnsachadh teaghlaich a' cuimseachadh air 'a bhith a' leasachadh cothroman beatha theaghlaichean ann am bochdainn' (Harding agus Ghezalayagh, 2014, td10). Bu chòir aithneachadh gur e aon eadar-theachd a tha ann an ionnsachadh teaghlaich ach fear a ghabhas a bhith air a libhrigeadh ann an raon de dhòighean agus de shuidheachaidhean agus a tha comasach fillteachd de bhuilean a thoirt do phàrantan, clann, teaghlaichean agus coimhearsnachdan. Tha fianais bho rannsachadh a' sealltainn gu bheil ionnsachadh teaghlaich a' ruighinn feadhainn a tha dualtach a bhith beò anns an t-suidheachadh as miosa sa Chlàr-innse de Mhòran Bochdainnean, a' faighinn shochair, bho chùl-raon cinnidheach, nas dualtaich gun a bhith air an oideachadh gu ìre ceum, ag obair pàirt-ùine agus a tha boireann (Harding agus Ghezalayagh, 2014). Tha am pròiseas dol an sàs tràth agus dòighean-obrach deatamach ann a bhith a' leasachadh dhàimhean agus earbsa a tha nan nì brosnachail ann an teaghlaichean nach biodh gu bitheanta an sàs ann am builean ionnsachaidh.

Is urrainn dha builean ionnsachaidh agus sochair a tha a' tighinn bho ionnsachadh teaghlaich a bhith air an seòrsachadh ann an còig raointean: sgilean ùra; meudachadh ann am misneachd agus tuigse; conaltradh nas fheàrr; modhan air an atharrachadh; dàimhean le coimhearsnachd agus teaghlach air an atharrachadh

(Fairfax-Cholmeley agus Meade, 2009). Is urrainn do bhuilean ionnsachadh teaghlach a bhith eadar-dhealaichte taobh a-staigh prògram (agus le daoine fa leth dhen teaghlach). Tha builean bunaitich phrògraman mar thoradh air conaltradh ri teaghlachan agus buill den choimhearsnachd gus feumalachdan a chomharrachadh. Tha builean eile gu math tric a' nochdadh mar far-stuth tron phrògram.

Tha ionnsachadh teaghlach mar eadar-theachd ag amas air a bhith a' cuideachadh phàrantan agus clann a bhith ag ionnsachadh còmhla agus ann am broinn teaghlach thar ghinealaichean. Tro bhith a' fighe a-steach san teaghlach atharrachaidhean ann am beachdan, modhan, tuigse agus sgilean, bidh ionnsachadh teaghlach a' lùghdachadh cosgais a bhith a' toirt taic do theaghlachan so-leònta agus a' toirt dhaibh nan stòrasan gus cothrom a ghabhail air na cothroman a tha rim faotainn (NIACE, 2013).

Tha a bhith ag obair le pàrantan agus teaghlachan gus duilgheadasan fhuasgladh a' cur ri bhith a' cruthachadh àrainn nas fheàrr airson an leanabhan chan ann dìreach san ùine ghoirid ach tro bhith a' tabhann fhuasglaidhean seasmhach gus leigeil le teaghlachan iad fhèin a chuideachadh, agus mar sin a' cur bacadh air eadar-theachdan a bhith riatanach san àm ri teachd (NIACE, 2011). Cha bu chòir obrachadh a bhith air a cho-mheasgachadh le bhith 'a' dèanamh riutha' ach a bhith air a mheas mar co-obrachadh leotha. Tha a bhith a' toirt taic do soirbheachas fad-ùine na cloinne a' cur feum air eadar-theachd an dèidh nan tràth-bhliadhnaichean. Tha fìor soirbheachas agus eadar-theachd gus buannachdan nas fhad-ùine ann an coileanadh ga fhaighinn tro bhith a' cuideachadh pàrantan 'cur ri na nithean a bhios a' tachairt aig an dachaigh' (Nutbrown et al, 2015, td266; Harris agus Goodall, 2007).

Airson mòran inbhich faodaidh prògram ionnsachadh teaghlach a bhith mar a' chiad cheum ann a bhith a' gabhail tuilleadh chothroman ionnsachadh agus treànadh inbheach no obair fhaighinn (Swain, 2009). Tha brosnachaidhean airson a bhith a' frithealadh phrògraman farsaing agus a' gabhail a-steach 'adhartas pearsanta, sunnd pearsanta, taobhan sòisealta agus coimhearsnachd, obair agus so-fhastachd agus leasachaidhean ann am pàrantachd agus càirdeasan le clann agus buill teaghlach eile' (Harding et al, 2013, td10). Ged a dh'fhaodas buaidhean a bhith nas co-cheangailte ri raointean 'boga', tha builean so-bheanailteach ann mar a bhith a' faighinn theisteanasan no cosnadh (Harding et al, 2013). Chan e a-mhàin gu bheil feadhainn a bhios an sàs ann am prògraman ionnsachadh teaghlach a' faighinn buannachd bho rùintean a' phrògram agus na h-adhbharan a shoidhnig iad air an son sa chiad àite, tha iad cuideachd a' faighinn buannachd bho bhuidhean 'neo-shùilichte'. Tha iad sin a' gabhail a-steach sunnd pearsanta, a' faighinn air falbh bho uallaichean na beatha làitheil, cothrom a bhith a' cumail an inntinn beothail, leasachaidhean ann an dàimhean teaghlach, cothrom a bhith a' co-roinn sgilean ùra no eòlas le buill eile den teaghlach, cho math ri buannachdan sòisealta agus coimhearsnachd nas fharsainge (Harding et al, 2013).

A thaobh clann, tha ionnsachadh teaghlaich a' toirt buaidh air an coileanadh agus air an slighe ionnsachaidh phearsanta. Tha fianais bho rannsachadh a' sealltainn gum faodadh 'ionnsachadh teaghlaich ìre leasachaidh chloinne san fharsaingeachd a mheudachadh mu chòig phuingean deug sa cheud dhan fheadhainn a bhuineas do bhuidhnean ann am bochdainn agus leasachadh coitcheann a thabhann co-ionann ri sia mìosan ann an aois leughaidh' (NIACE, 2013, td9). Tha clann a' faighinn buannachd nas fharsainge tro bhith an sàs ann an ionnsachadh teaghlaich. Tha a leithid de bhuanachdan ann an sgrùdaidhean a chaidh a dhèanamh ron seo air a bhith a' gabhail a-steach clann a bhith nas stòlda sa chlas, càirdeasan nas fheàrr a bhith aca len comhaoisean agus tidsearan, conaltradh, sgilean eadar-phearsanta agus fèin-mhisneachd nas fheàrr (Ofsted, 2009; UNESCO, 2015). Tha sgòraichean leughaidh chloinne air an leasachadh gu deimhinneach cuideachd tro phrògraman litearraise teaghlaich (Swain et al, 2015).

Is e modh-obrach cosg-èifeachdach agus seasmhach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich a tha a' cuideachadh ann a bhith a' briseadh a' chearcaill den 'earball fada de fo-ghnìomhachadh' tro bhith a' cuideachadh inbhich agus clann a bhith a' leasachadh an sgilean, a' meudachadh am misneachd, fèin-mheas, buaidhean dheimhinneach a bhith aige air slàinte agus sunnd, cothrom air obair, dol an sàs leis a' choimhearsnachd agus a' lorg slighe a-mach à bochdainn (Ofsted, 2013, td4; UNESCO, 2015). Tha ionnsachadh teaghlaich 'mar phàirt de fhuasgladh cosg-èifeachdach' far a bheil 'teaghlach a tha ag ionnsachadh mar fhear anns a bheil na h-inbhich agus a' chlann le chèile an sàs ann an ionnsachadh, a' co-roinn an ionnsachaidh, agus bidh misneachd agus sgilean an dà bhuidhinn a' meudachadh, a' leantainn air adhart gu àrdachadh ann am mòr-mhiannan, coileanadh nas fheàrr agus dàimhean teaghlaich air an neartachadh' (NIACE, 2011, td3).

Faodaidh teaghlaichean cuideachd buannachd fhaighinn bho bhith ann an 'suidheachadh air a bheil iad eòlach stèidhichte ann an sgoil' a tha ann an 'àite goireasach ann an suidheachadh sa bheil earbsa aca' (Buttrick agus Parkinson, 2013, td53). Aig an aon àm, bidh clann agus daoine òga a' faighinn buannachd bho bhith ag ionnsachadh taobh a-muigh àrainn na sgoile (Buttrick agus Parkinson, 2013).

Tha rannsachadh a chaidh a dhèanamh o chionn ghoirid ann an litearras inbheach ann an Sasainn a' brosnachadh Riaghaltas na RA gu seilbheachadh agus adhartachadh sgeamaichean ionnsachadh teaghlaich far a bheil na builean ionnsachaidh airson phàrantan agus chlann a' toradh ann an cultar de ionnsachadh leasaichte san teaghlach (Taigh nan Cumantan, 2014, td39). Tha a bhith a' dèiligeadh ri cùisean ann an teaghlaichean agus ag obrachadh leotha gus beachdan deimhinneach ann an ionnsachadh a leasachadh deatamach ann a bhith a' dèanamh nan 'ceuman atharrachaidh' a tha riatanach (NIACE, 2013). Tha a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh na phrìomh dhràibhear ann am foghlam Alba agus fear as urrainn a bhith a' faighinn taic tro ionnsachadh teaghlaich gus cuideachadh le

bhith a' cruthachadh cultar de dh'àrd-mhiann ann an teaghlaichean na h-Alba (NIACE, 2013). Tha dràibhearan poileasaidh Riaghaltas na h-Alba san Fhrèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta agus ann an Dùbhlann Coileanaidh Alba, ag amas air a bhith a' ruighinn nan teaghlaichean as bochda agus a' libhrigeadh tràth-phrògraman eadar-theachd agus dìon leithid ionnsachadh teaghlaich.

Leasachadh Sgioba-obrach

Tha a bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil sgioba-obrach air a leasachadh agus uidheamaichte gus obrachadh le teaghlaichean na dhùbhlann leantainneach. Tha seo gu h-àraidh fìor leis gum faod suidheachaidhean teaghlaich agus modhan-obrach conaltraidh atharrachadh gu luath tro leasachaidhean teicneòlais agus buadhan sòisealta agus eaconamach eile. Tha rannsachadh a chaidh a dhèanamh a-cheana ag innse gur dòcha nach eil na sgilean, eòlas agus misneachd aig mòran luchd-obrach airson a bhith ag obair le pàrantan, gu h-àraidh feadhainn bho choimhearsnachdan sa bheil bochdainn. Tha rannsachadh airson is gum bi trèanadh no leasachadh proifeiseanta leantainneach air a thoirt (Dyson, 2007). Le bhith a' leasachadh stiùireadh cùrsa agus stuthan ionnsachaidh, gheibh an luchd-obrach na sgilean agus am misneachd airson a bhith ag obair le teaghlaichean ann am bochdainn cho math ri bhith a' tabhann barrachd brosnachaidh gus teaghlaichean a chumail an sàs is dòcha nach biodh an sàs gu h-àbhaisteach (Roinn airson Gnothachas, Ùr-ghnàthachadh agus Sgilean, 2013).

Ach, bu chòir cunntas a chumail gu faod sgilean agus eòlas a bhith air an cur air adhart gu bhith ag obrachadh le teaghlaichean. Tha seo gu h-àraidh fìor mu luchd-obrach Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd agus Ionnsachadh Inbheach a tha air an trèanadh ann an dol an sàs coimhearsnachd agus teaghlaich agus sa mhodail cleachdaidh shòisealta. Tha an dol an sàs le coimhearsnachdan agus teaghlaichean mu a bhith a' togail dhàimhean agus earbsa agus tha iad a' tòiseachadh bho mhodail beairteis. Is e pàirt bhunaiteach den mhodh-obrach ionnsachadh teaghlaich a tha seo.

Prògraman litearrasan teaghlaich

A dh'aindeoin an raoin de sgrùdaidhean a chaidh a dhèanamh, tha rannsachadh tric a' soillseachadh 'farsaingeachd an duilgheadais, gun a bhith a' comharrachadh nam fuasglaidhean' (Carpentieri, 2013, td544). Tha barrachd fiosrachaidh ann mu cho cudromach 's a tha litearras agus nas lugha mu bhuidhean phrògraman no na h-innleachdan a tha a' stiùireadh bhuidhean. Tha litearras teaghlaich 'stèidhichte air na traidiseanan foghlaim as àrsaidh: ionnsachadh tar-ghinealach' a tha air am freumhachadh sa h-uile cultar (UNESCO, 2015, td7). Tro litearras agus ionnsachadh teaghlaich, tha inbhich agus clann a' faighinn a' chothruim 'fàs nan luchd-ionnsachaidh neo-eisimeileach, for-ghnìomhach, fad-beatha' (UNESCO, 2015, td7).

Tha prògraman litearras teaghlaich a' cuimseachadh air a bhith a' toirt taic do fheum a chaidh a chomharrachadh leis an teaghlach co-cheangailte ri litearras. Tha e cuideachd 'a' cur an teaghlaich aig cridhe iomairt foghlaim agus a' meudachadh barail chothromach phàrantan air an dleastanas chudromach a tha aca ann am foghlam an leanabh san fharsaingeachd agus gu sònraichte ann an leasachadh litearrais' (Swain et al, 2015).

Dh'fhaodadh litearras teaghlaich a bhith airson an teaghlaich air fad no airson an leanabh agus/no pàrant fa leth ach le buaidh air an teaghlach air fad. San fharsaingeachd thathar dhen bheachd gu bheil aiseag sgilean tar-ghinealach a' dol bho phàrant gu leanabh agus bhon leanabh gu pàrant. Dh'fhaodadh seo a bhith an dà chuid deimhinneach agus àicheil ach 'tha litearras teaghlaich a' cluich prìomh dhreuchd ann a bhith a' meudachadh dol an sàs sòisealta agus a' lùghdachadh an atharrachaidh tar-ghinealach de ana-cothrom' (Swain, 2009). A thaobh ais-thilleadh sòisealta air seilbheachd, tha prògraman litearras teaghlaich an ìre mhath saor oir glè thric tha iad seo a' gabhail àite taobh a-muigh uairean sgoile (Carpentieri, 2013).

Tha prògraman litearras teaghlaich cuideachd ag amas air a bhith 'a' meudachadh comas phàrantan a bhith a' toirt taic do leasachadh litearrais an cloinne tro mheadhanan mar a bhith a' leasachadh misneachd phàrantan aig agus beachdan a thaobh leughadh còmhla ris a' chloinn aca agus a' leasachadh an àrainn ionnsachaidh san dachaigh agus an sgilean pàrantachd san fharsaingeachd' (Carpentieri, 2013, td548; Swain et al, 2015).

Tha eadar-theachdan stèidhichte air libhrigeadh seirbheis do-sheachanta iom-fhillte agus a' cur feum air modhan-obrach agus tèraidhean luachaidh iom-fhillte (Carpentieri, 2013). Tha atharrachaidhean ann an teaghlaichean a' gabhail àite thairis air ùine nas fhaide agus leis gu bheil gach fear aig ìre eadar-dhealaichte, tha seo doirbh a thomhas. Tha rannsachadh air builean phrògraman litearras teaghlaich, a' sealltainn gu bheil buannachdan ann sa gheàrr-ùine cho math ri buaidhean san ùine nas fhaide an dà chuid do chlann agus do dh'inbhich (Brooks et al, 2008; Carpentieri et al, 2011; Hayes, 2006; Tuckett, 2004; UNESCO, 2015).

Prògraman àireamhachd teaghlaich

Tha prògraman àireamhachd teaghlaich a' cuimseachadh air a bhith a' toirt taic do fheum a chaidh a chomharrachadh leis an teaghlach a thaobh àireamhachd. Dh'fhaodadh seo a bhith airson an teaghlaich air fad no airson an leanabh agus/no pàrant mar dhaoine fa leth ach le buaidh air an teaghlach air fad. Mar le prògraman litearras teaghlaich, thathar a' creidsinn gu farsaing gu bheil aiseag sgilean tar-ghinealach a' tachairt bhon phàrant gu leanabh agus gu faod seo a bhith deimhinneach no àicheil.

Tha a' mhòr-chuid de luachaidhean ionnsachadh teaghlaich air cuimseachadh air litearras teaghlaich le glè bheag a' coimhead air àireamhachd teaghlaich (Roinn airson Gnothachas, Ùr-ghnàthachadh agus Sgilean, 2012). Bheachdaich

rannsachadh ‘Family Numeracy Adds On’ (Brooks agus Hutchison, 2002), agus ‘Family mathematics/numeracy: identifying the impact of supporting parents in developing their children’s mathematical skills’ (Ashton et al, 2011) air seo. Tha na prìomh lorgaidhean a’ togail air gu robh pàrantan neo-shoilleir mu na modhan-obrach teagaisg a tha ann aig an àm a tha an làthair agus gun robh aca ri bhith an urra rin cuid chloinne a bhith gam mìneachadh dhaibh, tric le duilgheadas ann a bhith a’ dèanamh sin (Ashton et al, 2011).

Tha a bhith a’ com-pàirteachadh ann am modhan-obrach matamataigeach ‘a’ toirt cothrom do phàrantan a bhith nas deimhinnich agus an luach a thuigsinn’ (Ashton et al, 2011). Tha rannsachaidhean nas sine (Abreu agus Cline, 2005) air beachdachadh air ‘buaidh cultar na dachaigh air an ionnsachadh matamataigeach san sgoil’. Fhuaras a-mach gun robh a bhith a’ teagasg chloinne aig an dachaigh doirbh agus gun robh feum aig pàrantan air taic leis an dòigh sa bheil matamataig air a theagasg agus ro-innleachdan airson a bhith a’ ceangal a’ bheàirn dachaigh/sgoil (Abreu and Cline, 2005).

Ionnsachadh teaghlaich ESOL

Tha prògraman ionnsachadh teaghlaich ESOL (Beurla airson luchd-labhairt chànanan eile) air an adhartachadh mar mhodh chudromach air a bhith a’ toirt in-ghabhaltas sòisealta mun cuairt. Tha poileasaidh agus cleachdadh làithreach a’ toirt taic do dhol an sàs phàrantan ann an ionnsachadh an leanaibh. A dh’aindeoin seo, is urrainn do sgilean cànan agus iomadachd chultarail a bhith nam bacadh agus cothrom a chuingealachadh gu agus buaidh a thoirt air ionadan foghlaim. Tha prògraman ionnsachadh teaghlaich ESOL ag amas air a bhith a’ toirt air falbh nam bacaidhean sin agus taic a thoirt do theaghlaichean a bhith ag ionnsachadh còmhla, a’ toirt buaidh air ionnsachadh an leanaibh agus nam pàrantan agus a’ lùghdachadh nan àireamhan mòra den fheadhainn nach eil a’ ruigsinn an comais (Johnson, 1985; Ward, 2008). A thuilleadh air a bhith a’ lùghdachadh aonaranachd sòisealta do chuid de theaghlaichean, tha e cuideachd a’ toirt taic do phàrantan cothrom fhaighinn air tuilleadh treànaidh agus leasachaidh cho math ris a’ mhargaidh obrach.

Tha uallach a’ meudachadh do dh’Alba airson clann agus teaghlaichean fhògarrach. Thig cuid de chlann a-steach dhan dùthaich às aonais buill teaghlaich. Bidh a’ chlann sin fo uallach an ùghdarrais ionadail a bhios dhaibh mar phàrant corporra.

Ann an [These Are Our Bairns: A Guide for Community Planning Partnerships](#) (2008) mu a bhith mar dheagh phàrant corporra, rinn Riaghaltas na h-Alba gearr-iomradh air na trì prìomh eileamaidean de Phàrantachadh Corporra:

- An dleastanas reachdail a tha air a h-uile pàirt de dh’ùghdarras ionadail a bhith a’ co-obrachadh ann an adhartachadh shochairan chloinne agus dhaoine òga a tha iad a’ coimhead às an dèidh, agus dleastanas air

buidhnean eile a bhith a' co-obrachadh le comhairlean ann an coileanadh an dleastanais sin.

- A' co-òrdanachadh ghnìomhan nan iomadh dhiofar phroifeiseantach agus luchd-cùraim a tha an sàs ann am beatha leanabha no neach òg, agus a' gabhail modh-obrach ro-innleachdail, stèidhichte air modh-obrach leanabh a thaobh lìbhrigeadh seirbheis.
- A' gluasad a' chudrom bho 'corporra' gu 'pàrantachd' a' gabhail gach gnìomh a tha riatanach gus a bhith ag adhartachadh agus a' toirt taic do leasachadh corporra, faireachail, sòisealta agus cogntach leanabha bho leanabachd gu inbheachd.

Dol an sàs phàrantan agus ionnsachadh teaghlaich

Tha cunntas math cuideachd air dol an sàs phàrantan ann an ionnsachadh chloinne mar a tha mu na bacaidhean a thaobh a bhith an sàs. A thaobh nam pàrantan aig an robh fèin-fhiosrachaidhean àicheil agus aig nach eil misneachd a dhol an sàs às ùr ann am foghlam, tha ionnsachadh teaghlaich a' tabhann modh-obrach nas cofhurtail. Tha e a' toirt cothrom do phàrantan a bhith a' dol a-steach air geataichean na sgoile, com-pàrteachadh, a bhith a' leigeil le feòrachas a bhith air a dhùsgadh às ùr agus aig an aon àm comasach air a bhith a' daingneachadh don cloinn cho cudromach 's a tha ionnsachadh (Hartley, 2006).

Tha e cudromach a bhith a' tuigsinn nach e dol an sàs phàrantan a tha ann an ionnsachadh teaghlaich. Is e modh-obrach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich gus teaghlaichean a chur an sàs ann an ionnsachadh a dh'fhaodas cuideachd tachairt gu neo-eisimeileach bho àrainn na sgoile. Airson cuid de theaghlaichean feumaidh ceum eile a bhith air a ghabhail mus tèidear an sàs leis an sgoil gus am bi e èifeachdach.

Luachadh phrògraman

Is urrainn do chuidhe shìmplidh air luachadh phrògraman litearras teaghlaich aire luchd-dèanaimh poileasaidh a tharraing air falbh bho na buaidhean fad-ùine aige thar ghrunna raointean poileasaidh (Carpentieri, 2013). Tha luachadh phrògraman litearras teaghlaich gu tric a' gabhail a-steach dheuchainnean ro agus an dèidh litearras chloinne agus inbhich aig toiseach agus deireadh prògram. Ged a tha fianais bho na prògraman gu bheil buaidh air litearras, chan eil na buaidhean farsaing agus fad-ùine an-còmhnaidh air an glacadh (Carpentieri, 2013). A thuilleadh air sin, faodaidh luachadh farsaing a bhith doirbh a thaobh a bhith a' tracadh dhaoine thar ùine, cho math ri bhith a' tarraing ro fhada airson luchd-dèanaimh poileasaidh. Tha Carpentieri a' moladh 'mas fhiach e an t-seilbh a bhith a' leasachadh litearra, is math as fhiach e cuideachd prògram luachaidh nas fheàrr a leasachadh' (2013, td553). Ach, tha e cudromach a thoirt fa-near gu bheil an càirdeas eadar adhbhar agus buaidh toinnte agus gu bheil in-churan cuideachd cudromach don phròiseas. Feumaidh earbsa a bhith ann an in-churan oir tha cuid de bhuilean nas fhad-ùine.

Tha am miann a bhith a' cuideachadh an cloinne leis an sgoil gu tric a' brosnachadh phàrantan gus a dhol an sàs ann an ionnsachadh iad fhèin. Le bhith a' misneachadh agus a' cur luach air a h-uile seòrsa de ionnsachadh (foirmeil, às-fhoirmeil agus neo-fhoirmeil), a' faighinn thairis air bacaidhean fuadain eadar an dachaigh, an sgoil agus a' choimhearsnachd, a' briseadh sìos roinnean eadar ghinealaichean, tha modh-obrach litearraise agus ionnsachaidh a' toirt taic do leasachadh litearraise agus sgilean eile airson gach buidheann aoise.

Tha sgrùdadh agus luachadh càileachd agus buaidh ionnsachadh teaghlaich mar as trice air a choileanadh tro cheisteachain agus fios air ais bho chùrsa aig an àm. Ach, is e glè bheag de sgoiltean agus luchd-obrach a bhios a' tracadh nam buaidhean nas fhaid-ùine de phrògraman ionnsachadh teaghlaich air na h-ìrean a tha air an coileanadh le clann (Estyn, 2012). Ged a tha 'fianais làidir a' tòiseachadh a' nochdadh gu bheil dol an sàs ann an gnìomh ionnsachadh teaghlaich a' toirt buaidh air builean a ghabhas an tomhais don chloinn a tha an sàs' (Mackenzie 2010, td55), tha feum air tuilleadh rannsachaidh ann an Alba.

Poileasaidhean agus ro-innleachdan

Tha diofar bhuilean de ionnsachadh teaghlaich sa choitcheannas a' ciallachadh gum faod e a bhith na chatailist airson atharrachaidhean ann an trasnadh raointean poileasaidh sòisealta, foghlaim agus eaconamach. Leis gu bheil pàrantan, clann agus teaghlaichean nan seòrsaichean cumanta ann an tòrr phoileasaidhean agus chlàran-obrach trasnach, tha a bhith a' meudachadh ionnsachadh taobh a-staigh seo 'mar an catailist airson atharrachaidhean farsaing, chan ann dìreach co-cheangailte ri sgilean agus teisteanasan ach cuideachd a thaobh co-thàthadh agus sunnd coimhearsnachd' (Lamb, 2007, td17). Tha a bhith a' fighe a-steach ionnsachadh teaghlaich do phoileasaidhean agus ro-innleachdan gus coileanadh àrdachadh, a' dèanamh cinnteach à builean tras-roinneil agus a' lùghdachadh a' bheàirn eadar an luchd-coileanaidh as àirde agus as ìsle mar phrìomh thoradh ann an sgrùdadh a thaobh ionnsachadh teaghlaich ann an Sasainn agus sa Chuimrigh (NIACE, 2013). Thathar a' beachdachadh air a' chòir a bhith mar phàirt de teaghlach ionnsachaidh cuideachd air a thogail san sgrùdadh. Ann an Alba, tha ionnsachadh teaghlaich air fhisge a-steach ann an grunnan phoileasaidhean agus ro-innleachdan trasnach. Ach, chan eil poileasaidh singilte sam bith ann a tha a' tarraing builean ionnsachadh teaghlaich ri chèile gus dealbh nas fharsaing a thoirt do èifeachdas agus buaidh a' mhodh-obrach seo.

Tha rannsachadh ag iarraidh gum bi ionnsachadh teaghlaich air 'fhisge a-steach don tabhartas bhunaiteach de sholair tràth-bhladhnaichean agus air fhaicinn mar chleachdadh èifeachdach de mhaoin sgoile, gus dèanamh cinnteach gu bheil pàrantan agus luchd-cùraim chloinne, gu h-àraidh na feadhainn bho chùl-raointean bochda, a' faighinn cothroman air ionnsachadh teaghlaich de dh'àrd-chàileachd' (NIACE, 2013, td11). Tha càineadh eile mu ionmhas a' moladh gu bheil feum ann 'ath-chothromachadh a dhèanamh air a' mhaoin làithreach a tha ann eadar bun-

sgoiltean agus àrd-sgoiltean, agus meudachadh nas motha a dhèanamh air a bhith a' toirt maoin eachadh o thùs do sgoiltean' (Maoin Sàbhalaidh na Cloinne, 2013, td19). Thathar cuideachd a' moladh a bhith a' dèanamh lèirmheas air an ionmhas airson agus an solair de ionnsachadh teaghlaich an aghaidh an iarrtais a dh'fhaodadh a bhith ann air a shon.

Tha rannsachadh a chaidh a dhèanamh a-cheana a' soilleireachadh gu bheil 'coimeasan eadar-nàiseanta, an tràth nochdadh den bheàrn coileanaidh agus an cudrom eaconamach air pàrantan chlann òga', a' sealltainn an fheum a dh'fhaodadh a bhith ann airson atharrachadh ann an structar ar siostam foghlaim gus cothroman cothromach a choileanadh (Maoin Sàbhalaidh na Cloinne, 2013, td18). Tha a bhith a' dubhadh às neo-chothrom foghlaim gu h-àraidh am measg dhaoine le beag chothrom a' cur feum air poileasaidhean so-làimhseachail agus gnìomh dalma (Maoin Sàbhalaidh na Cloinne, 2013). Ged a thathar a' gabhail ris gu bheil deagh chleachdadh a' dol ann an àitean air feadh na dùthcha, tha feum air 'ro-innleachd nàiseanta gus a h-uile càil a tharraing ri chèile' (Murtagh, 2010, td42).

3.4 Geàrr-chunntas

Is e amas na h-aithisg seo lèirmheas ann an doimhneachd a thoirt don fhianais a tha ri fhaotainn mu ionnsachadh teaghlaich. Ged a tha rannsachadh nàiseanta làithreach agus eadar-nàiseanta mu ionnsachadh teaghlaich air a bhith air a gabhail a-steach, bu chòir aithneachadh gu bheil farsaingeachd an lèirmheis seo an ìre mhath cumhang. Cha robhar a' sùileachadh gun deigheadh beachdachadh air ionnsachadh teaghlaich san t-seadh as fharsainge agus mar sin thathar air a chuingealachadh gu fianais lèirmheis bhon litreachas a tha ri fhaotainn. Cha deach beachdachadh a bharrachd air a bhith a' faighinn fianais nas fharsainge a bhiodh air a chruinneachadh tro cho-chomhairleachadh le luchd-obrach, pàrantan/teaghlaichean no clann agus daoine òga.

Ged a tha an fharsaingeachd an ìre mhath cumhang, tha prìomh fhiosan a tha air a thighinn bhon lèirmheas air fianais on ionnsachadh teaghlaich a tha iomchaidh do luchd-dèanaimh poileasaidh, luchd-rannsachaidh agus luchd-obrach. Tha an lèirmheas air fianais làidir ann a bhith a' sònrachadh gu bheil ionnsachadh teaghlaich a' ruighinn an fheadhainn as bochda, a' cuideachadh ann a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh agus aig a bheil buaidhean maireannach thar ùine an eadar-theachd. Ged a tha ionnsachadh teaghlaich ann fhèin aig cosgais an ìre mhath ìosal agus a' tabhann reata tillteachais aig ìre shòisealta àrd, feumar luchd-obrach teisteanach san raon gus prògraman ullachadh agus a libhrigeadh. Bu chòir do rannsachadh stèidhichte air fianais buaidh a thoirt air deilbh phrògraman ionnsachadh teaghlaich. Bu chòir dhaibh sin a bhith air am feuchainn a-mach mus deigheadh an sgaoileadh nas fharsainge.

Tha feum ann airson tuilleadh dàta agus cruinneachadh fianais gus feuman agus gluasadan a chruinneachadh agus gus cuideachadh ann a bhith a' cur ri

leasachaidhean poileasaidh san àm ri teachd agus ri dràibhearan airson atharrachadh. Bu chòir don leithid sin de leasachaidhean poileasaidh a bhith trasnach agus feumaidh iad a bhith aig tùs gnothaich aig ìre nàiseanta agus ionadail. Feumar tuilleadh rannsachaidh agus luachaidhean nas fharsainge mu bhuidh ionnsachadh teaghlaich thar Alba (van Steensel, 2011).

4. Modhan-obrach

Tha an earrann seo a' toirt iomradh air na modhan-obrach a tha air an cleachdadh sa Lèirmheas de Ionnsachadh Teaghlaich. Tha e air a bhith air a stèidheachadh air na diofar ìrean den phròiseas lèirmheis.

4.1 Lèirmheas air poileasaidh

Chaidh lèirmheas air poileasaidh co-cheangailte ri ionnsachadh teaghlaich a choileanadh ann an co-chomhairle le Riaghaltas na h-Alba. B' e adhbhar an lèirmheis air poileasaidh sealladh farsaing fhaighinn air na poileasaidhean as iomchaidh a bhiodh air am beachdachadh orra san aithisg seo mu ionnsachadh teaghlaich. Chomharraich toraidhean an lèirmheis poileasaidhean agus ro-innleachdan trasnach sòisealta, foghlaim agus eaconamach.

Cha deach beachdachadh air poileasaidhean no ro-innleachdan ionnsachadh teaghlaich taobh a-staigh ùghdarrasan ionadail oir tha iad sin gu math tric air am fighe a-steach ann an ro-innleachdan pàrantachd ùghdarras ionadail.

4.2 Lèirmheas air fianais

Chaidh lèirmheas air fianais iomchaidh a thaobh ionnsachadh teaghlaich a choileanadh. Bha an lèirmheas a' gabhail a-steach litreachas nàiseanta agus eadar-nàiseanta mu ionnsachadh teaghlaich agus na ceanglaichean co-cheangailte aige ri poileasaidh agus ro-innleachd.

Tharraing an lèirmheas air fianais air grunnan thùsan gus rannsachadh a chomharrachadh thar nan 10 bliadhna a chaidh seachad a bha iomchaidh san là an-diugh a thaobh ionnsachadh teaghlaich. Chaidh rannsachadh a dhèanamh air stòrlann Idox airson rannsachadh a bha gu sònraichte co-cheangailte ri ionnsachadh teaghlaich. B' e na prìomh bhriathran/theirmean a chaidh a sgrùdadh:

- Ionnsachadh teaghlaich + prògraman
- Dol an sàs teaghlaich / dol an sàs phàrant + prògraman
- Com-pàirteachadh teaghlaich / com-pàirteachadh phàrant + prògraman
- Dreuchd teaghlaich / dreuchd phàrant
- Pàrantan mar thidsearan / teaghlaichean mar thidsearan
- Càirdeas teaghlaich is sgoil / càirdeas pàrant ri sgoil
- Co-obrachadh teaghlaich is tidseir / co-obrachadh pàrant is tidseir
- Càirdeas / com-pàirteachas sgoil is coimhearsnachd

- Prògraman sgoile is coimhearsnachd
- Prògraman stèidhichte air àite + prògraman
- Prògraman for-ruigheachd / prògraman + pàrantan / teaghlaichean
- Litearras teaghlaich + prògraman
- Àireamhachd + pàrantan / teaghlaichean + prògraman

Bha prìomh fhacail eile san robh ùidh, a' gabhail a-steach: coileanadh agus bochdainn; inbhe shòisio-eaconamach; calpa sòisealta; clas sòisealta; inbhe shòisealta; gluasad sòisealta.

Thill an rannsachadh seo grunnan thoraidhean a bha iomchaidh, a' gabhail a-steach stuthan a bha a' coimhead air buannachdan ionnsachadh teaghlaich, an dìth maoineachadh a bha ann agus eisimpleirean de dheagh chleachdadh. Chaidh rannsachadh a dhèanamh cuideachd le leabharlann Riaghaltas na h-Alba thar stòran-dàta (nàiseanta agus eadar-nàiseanta) agus bho stòrasan poblach air an eadar-lìon.

Chuidich toraidhean an lèirmheas air fianais ann a bhith a' tabhann cùl-raon co-theacsa cho math ri molaidhean airson stiùir a' phoileasaidh san àm ri teachd a thaobh ionnsachadh teaghlaich ann an Alba.

4.3 Anailis

Chaidh anailis de chleachdadh làithreach ann an ionnsachadh teaghlaich a choileanadh thar nan ùghdarrasan ionadail air fad ann an Alba. Chomharraich na lorgaidhean dè na h-ùghdarrasan ionadail a bha a' lìbhrigeadh ionnsachadh teaghlaich, càite an robh an lìbhrigeadh a' tachairt agus dè na prògraman a bha air an cleachdadh.

Sheall toraidhean an anailis gur e inneal èifeachdach airson dol an sàs agus ionnsachadh do luchd-obrach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich thar mòran earrannan ann an Alba agus tha e air a lìbhrigeadh a' cleachdadh modail cleachdadh sòisealta. Ach a dh'aindeoin sin, chan eil dealbh co-sheasmhach thar na dùthcha leis gu bheil mòran phrògraman ag obair leotha fhèin. Bidh luchd-obrach ag obair le teaghlaichean gus sgilean a leasachadh thar grunnan raointean a' gabhail a-steach litearras, àireamhachd, pàrantachadh agus slàinte agus sunnd. Ann am mòran ùghdarrasan ionadail tha seo air a dhèanamh ann an com-pàirteachas gus dèanamh cinnteach gu bheil seirbheisean airson teaghlaichean làidir agus seasmhach. Tha com-pàirteachas cuideachd air a mheas mar nì aig a bheil buaidh sheaghail air luchd-obrach a tha comasach air tuilleadh eòlais agus sgilean fhaighinn bho cho-obraichean ann an raointean eile.

Thar Alba, bha ceangal soilleir ri builean leasaichte don teaghlach air fad an uair a tha teaghlaichean an sàs ann an ionnsachadh teaghlaich. Sheall fios air ais bho ùghdarras ionadail gun robh teaghlaichean iad fhèin ag aithris gun robh iad air an sgilean a leasachadh sna raointean san do chomharraich iad air an robh feum aca.

Tha luachaidhean luchd-cleachdaidh air pròiseactan a' sealltainn bhuidhean a tha a-cheana air an comharrachadh san lèirmheas air fianais airson na h-aithisg seo. Ach, tha a' mhòr-chuid de luachaidhean airson prògraman ionnsachadh teaghlaich a' cleachdadh dàta càileachdail, a tha a' toirt dealbh beairteach de bhuidh ach chan eil meudachd an dàta air a ghlacadh gu ìre mhòr sam bith. Mar a chaidh fhaicinn san lèirmheas de fhianais nàiseanta agus eadar-nàiseanta, tha na toraidhean a' soilleireachadh an fheum a tha ann airson sgrùdaidhean nas fharsainghe cho math ri pròiseasan leasaichte airson cruinneachadh dàta.

4.4 Sgrùdaidhean-cùise

Tha am Frèam-obrach Leasachadh Nàiseanta a' comharrachadh ceithir prìomh thùs-amasan gum bu chòir an luchd-obrach air fad ann am foghlam ann an Alba a bhith ag obair a dh'ionnsaigh:

- Leasachadh ann an coileanadh, gu sònraichte ann an litearras agus àireamhachd;
- A' dùnadh a' bheàrn coileanaidh eadar a' chlann as miosa dheth agus as fhèarr dheth;
- Leasachadh ann an slàinte agus sunnd chloinne agus dhaoine òga; agus
- Leasachadh ann an sgilean so-fhastachd agus cinn-uidhe dheimhinneach an dèidh na sgoile fhàgail airson dhaoine òga air fad.

Gus taic nas fheàrr a thoirt do luchd-obrach, tha Foghlam Alba air an Ionad Leasachaidh Nàiseanta a stèidheachadh. Tha an t-Ionad na phortail a tha ruigsinneach air a dheilbh mun cuairt feumalachdan luchd-obrach foghlaim, a' tabhann susbaint eadar-obrachail, didseatach agus innealan gus modh-obrach a leasachadh agus càileachd fèin-fhiosrachaidhean agus builean luchd-ionnsachaidh, a mheudachadh.

Tha eisimpleirean de sgrùdaidhean-cùise de ionnsachadh teaghlaich air an toirt ann an earrann 5 den lèirmheas seo. Tha iad sin air a bhith air an comharrachadh bhon Ionad Leasachaidh Nàiseanta agus air am faighinn tro lorgaidhean sgrùdaidh agus bho luchd-ùidh gu nàiseanta. Tha sgrùdaidhean-cùise air an taghadh bho dhiofar ùghdarrasan ionadail agus luchd-ùidh nàiseanta agus tha iad a' dèiligeadh ri grunnan chuspairean agus phrògraman ionnsachadh teaghlaich.

5. Cò ris a tha ionnsachadh teaghlaich sàr mhath coltach?

*'Chan urrainn do phroifeiseantaich a bhith cinnteach gu bheil fhios aca dè a tha cudromach do phàrantan a thaobh ionnsachadh an leanabh'.
(MacCoinnich, 2010)*

Faodaidh mìneachadh mu dè a tha ann an sàr ionnsachadh teaghlaich a bhith doirbh. Tha NIACE a' moladh raon de chomharran de shàr sholair ionnsachadh

teaghlaich thairis air còig phrìomh phrionnsapalan (2013). Is iad na prìomh phrionnsapalan sin: a' cur theaghlaichean an sàs ann an ionnsachadh còmhla; a' cumhachdachadh theaghlaichean gus a bhith a' stiùireadh; ag aithneachadh co-theacsa agus cultar; a' tòiseachadh bho mhodail dheimhinneach seach easbaidheach; agus gu bheil ionnsachadh teaghlaich air a phlanadh, air a mhaoineachadh agus air a libhrigeadh aig ìre ro-innleachdail, biodh sin ionadail no nàiseanta

A rèir toraidhean suirbhìdh a rinn Ofsted (2009) fhuairear gun robh ionnsachadh teaghlaich aig an ìre a b' èifeachdaich an uair a bha na nithean a leanas ann: com-pàirteachasan matha; teagasg mar sgioba; conaltradh le pàrantan, modh-obrach air a phlanadh a thaobh leasachadh luchd-ionnsachaidh; prògram leantainneach a tha a' tòiseachadh le cùrsaichean blasaid agus bùithtean-obrach.

Ann an Alba, ann an Dè Cho Math 's a tha an Sgoil Againn? (4^{mh} eagra) (HGIOS4), gheibhear Comharra Càileachd ionnsachadh teaghlaich. Tha an sgrìobhainn a' cuimseachadh air buaidh dheimhinnich a bhith ag obair le teaghlaichean a mheudachadh gus ionnsachadh agus coileanadh a leasachadh. Tha cudrom air a chur air sgoiltean a bhith ag obair ann an com-pàirteachas le feadhainn eile sa choimhearsnachd gus taic a thoirt do theaghlaichean a bhith a' faighinn builean nas fheàrr gus litearras, àireamhachd agus slàinte agus sunnd a leasachadh. Ann an HGIOS4, tha feartan de mhodh-obrach àrd-èifeachdach a' gabhail a-steach:

- modhan-obrach cruthachail air an cleachdadh gus teaghlaichean a bhith a' dol an sàs;
- a' mhòr-chuid den fheadhainn a tha an sàs ann an cùrsaichean ionnsachadh teaghlaich àrd-bhrosnaichte agus gu gnìomhach an sàs san ionnsachadh agus san leasachadh aca fhèin;
- cha mhòr nach eil a' chlann air fad agus an teaghlaichean an sàs, a' com-pàirteachadh, a' coileanadh agus a' dol air adhart gu math nan ionnsachadh;
- tha fianais shoilleir ann gu bheil cothroman beatha nan teaghlaichean sin a tha a' fiosrachadh dùbhlain shònraichte air an leasachadh mar thoradh air an dol an sàs ann an ionnsachadh teaghlaich;
- cha mhòr nach eil an luchd-ionnsachaidh air fad ag aithris mu leasachadh nan slàinte agus/no sunnd;
- tha ionnsachadh teaghlaich so-fhreagrach do fheumalachdan comharraichte;
- tha tuigse cho-roinnte iomchaidh aig luchd-obrach de *Ceartas do gach pàiste* (GIRFEC) agus a' cleachdadh nam modhan-obrach sin gus coinneachadh ri feumalachdan theaghlaichean;
- tha ionnsachadh teaghlaich ag adhartachadh co-ionannas, cothromachd agus iomadachd;
- tha fianais ann gu bheil ionnsachadh teaghlaich a' toirt taic do theaghlaichean gus buaidh bho chdairn air ionnsachadh agus coileanadh, a lùghdachadh;
- tha com-pàirteachadh ann an cùrsaichean ionnsachadh teaghlaich air an sgrùdadh gu làidir gus gluasadan a chomharrachadh agus taic a thoirt do ro-innleachdan eadar-theachd èifeachdach thràth;

- tha teaghlaichean air am maidseadh ris a' phrògram cheart a tha air a cho-rèiteachadh agus a tha a' dèiligeadh ri feumalachdan comharraichte;
- tha fios aig teaghlaichean ge bith dè na feumalachdan a tha aca gum bi e comasach dhaibh an taic cheart fhaighinn a bheir dhaibh an cothrom an làn chomas a ruigsinn mar dhaoine fa leth agus mar theaghlach; agus
- tha ionnsachadh teaghlaich a' leantainn air adhart gu ceanglaichean dachaigh-sgoil nas làidir a tha a' leasachadh bhuilean do luchd-ionnsachaidh.

Tha sgrùdaidhean agus molaidhean a chaidh a dhèanamh ron seo a' beachdachadh air cò ris a tha ionnsachadh teaghlaich èifeachdach a' coimhead coltach tro shùilean luchd-obrach. A thuilleadh air seo, tha e cudromach cuimhneachadh gum faodadh ionnsachadh teaghlaich èifeachdach a bhith eadar-dhealaichte do theaghlaichean fa leth. 'Tha feum aig daoine air ùine, farsaingeachd agus càirdeasan sòisealta gus an saoghal a sgrùdadh agus a rannsachadh' (MacCoinnich, 2010, tdxv). Chan eil 'fuasgladh luath' ann an obair com-pàirteachais oir tha feum aig pàrantan agus proifeiseantaich air 'ùine a chur ri bhith a' togail dhàimhean agus a bhith a' tabhann cothrom farsaing airson conaltradh' (MacCoinnich, 2010, tdxv). Leis na h-ìom-fhilltean, iomadachdan, diofaran cultarail agus stoidhlean ionnsachaidh a tha aig teaghlaichean, dh'fhaodadh amannan agus brìghean eadar-dhealaichte a bhith aig ionnsachadh teaghlaich èifeachdach.

5.1 Leasachadh Sgioba-obrach

Thathar a' sùileachadh gum bi na teisteanasan, eòlas, sgilean agus fèin-fhiosrachaidhean iomchaidh aig an fheadhainn a bhios a' libhrigeadh prògraman ionnsachadh teaghlaich. Chaidh Inbhean Obrach Nàiseanta (NOS) a leasachadh airson ionnsachadh teaghlaich ann an 2005 an cois nan inbhean airson pàrantan a bha ag obair (NIACE, 2013). Tha na h-inbhean a' tabhann 'aithrisean de sgilean agus eòlas a dh'fheumas luchd-obrach ionnsachadh teaghlaich' agus chaidh an ath-sgrùdadh ann an 2013.

Is e prìomh adhbhar an Inbhe Obrach Nàiseanta 'cothroman a phlanadh, a stiùireadh agus a libhrigeadh gus a dhol an sàs le inbhich agus clann gu bhith ag ionnsachadh còmhla mar agus taobh a-staigh teaghlaich tro phrògraman càileachdail foirmeil no neo-fhoirmeil' (LSIS, 2013).

Tha mion-fhiosrachadh mu dè a dh'fheumas neach a dhèanamh, agus fios agus tuigse a bhith aige/aice mu dheidhinn, gus obair no gnìomh sònraichte a choileanadh ann an dòigh chunbhalach agus gu ìre aithnichte gu nàiseanta, air a thabhann sna h-Inbhean Obrach Nàiseanta. Tha e a' gabhail a-steach nan gnìomhan a dh'fhaodadh neach a ghabhail os làimh nan obair agus a' dèiligeadh ris na suidheachaidhean no co-theacsaichean air fad a dh'fhaodadh neach fhiosrachadh.

Tha solair de theisteanasan, eòlas agus sgilean cudromach gus dìon an aghaidh luchd-obrach 'gun fhiosta a bhith a' cruthachadh astar eadar an dachaigh agus an sgoil' (MacCoinnich, 2010, tdxvii). Tha a bhith a' cur pàrantan an sàs is dòcha aig a

bheil bacaidhean a thaobh a bhith a' dol an sàs air adhbhar a' choireigin, a' cur feum air raon de sgilean eadar-phearsanta, comasan eagrachaidh, co-phlanaidh, agus obair ann an com-pàirteachas thairis air buidhnean agus comainn. (DBIS, 2013). Ag obair thairis air iomadachdan cultarail, atharrachaidhean ann an suidheachadh teaghlaich, teaghlaichean ann am bochdainn, teaghlaichean ann an cunnart, pàrantan le feumalachdan litearra is agus/no àireamhachd, bacaidhean cànan, a' cur feum air sgilean, ro-innleachdan, an comas modailean libhrigidh ùra agus sùbailte a leasachadh cho math ris a' mhiseachd a bhith a' brosnachadh agus a' cumail luchd-ionnsachaidh (DBIS, 2013).

Bu chòir a thoirt fa-near gu bheil ionnsachadh teaghlaich air fhisghe a-steach ann an grunnan theisteanasan aig stèidheachdan foghlaim àrd-ìre agus foghlam adhartach. Ach, chan eil ach beagan theisteanasan sònraichte ann a chomharraicheadh raon airson a leasachadh san àm ri teachd agus tha seo air aithneachadh ann an aithisg Riaghaltas na h-Alba 'A Blueprint for Fairness' (2016). Tha an aithisg a' gairm airson modailean ùra a tha nas sùbailte, stèidhichte air an neach-ionnsachaidh agus a' meudachadh so-ruigsinneachd air raon nas fharsainge de chùrsaichean agus ionadan. Tha seo le sùil ri bhith a' dèiligeadh ris na cùisean 'a bhith a' toirt taic do choileanadh leasaichte tro mhodhan-obrach ùra gu ionnsachadh ann an dachaighean teaghlaich' (td44).

Is dòcha gum biodh luchd-obrach a tha airson am modh-obrach a leasachadh ann an raon ionnsachadh teaghlaich airson beachdachadh air na roghainnean gu h-ìosal.

Cothroman Leasachaidh Proifeiseanta

Tha grunnan stèidheachdan foghlaim agus buidhnean ag obair còmhla ri ùghdarrasan ionadail gus cothroman inntinneach leasachaidh leantainneach proifeiseanta a thabhann do phroifeiseantaich a tha ag obair le teaghlaichean. Is e a bhith a' cur theaghlaichean an sàs ann an ionnsachadh aon eisimpleir a chaidh adhartachadh mar thoradh air a' phrìomhachas a chaidh a thoirt do ionnsachadh teaghlaich ann am poileasaidh làithreach Riaghaltas na h-Alba. Chaidh an iomairt seo a leasachadh ann an com-pàirteachas le Sgioba Ionnsachadh Teaghlaich Comhairle Baile Obair Dheathain agus tha e air a libhrigeadh ann an com-pàirteachas le Oilthighean Obar Dheathain agus Dhùn Dè. Ag obair còmhla, tha com-pàirtichean air fèin-fhiosrachadh sùbailte, leasachadh leantainneach proifeiseanta a dheilbh a tha a' leigeil le luchd-obrach ionnsachadh aig ìre 9 SCQF agus crìochnachadh le 15 creideasan no 30 creideasan. Ge bith dè an roghainn a thaghas luchd-obrach, agus ge bith càite a bheil iad stèidhichte, bidh iad a' fàs nam pàirt de choimhearsnachd ionnsachaidh nàiseanta co-cheangailte ri àrainneachd ionnsachaidh fuadain shingilte.

Bidh an cothrom aig oileanaich a tha a' dèanamh an teisteanais seo faighinn a-mach mar a tha proifeiseantaich eile thar Alba a' leasachadh modh-obrach ionnsachadh teaghlaich agus ag ionnsachadh bho agus le feadhainn eile ann an raon de cho-

theacsaichean proifeiseanta. Tha an cùrsa ag amas air a bhith a' tabhann chothroman do luchd-com-pàirt gus mothachadh àrd, breitheach, leasaichte a leasachadh a tha co-cheangailte ri ionnsachadh teaghlaich. Tha e iomchaidh do phroifeiseantaich ann an raon de cho-theacsaichean, mar foghlam, ionnsachadh agus leasachadh coimhearsnachd, tràth- bhliadhnaichean, obair shòisealta agus slàinte. A' tarraing air an fhèin-fhiosrachadh a bhios com-pàirtichean a' toirt bhon taghadh seo de raointean proifeiseanta, tha an cùrsa a' sgrùdadh:

- bun-bheachdachadh agus modailean eadar-dhealaichte de ionnsachadh teaghlaich
- a' bhrìgh chudromach a tha aig cànan
- teòiridh mhodhan-obrach sòisealta
- cùisean co-cheangailte ri co-obrachadh agus com-pàirteachas

Faodaidh an fheadhainn a tha airson a dhol air adhart gus 30 creideasan a chosnadh an Sgrùdadh Gnìomh aca fhèin a choileanadh a tha dol an sàs theaghlaichean ann an ionnsachadh.

5.2 Ionnsachadh teaghlaich Sgrùdaidhean-cùise

Chomharraich toraidhean an anailis a chaidh a dhèanamh thairis air Alba grunnan sgrùdaidhean-cùise far an robh ionnsachadh teaghlaich èifeachdach agus le buaidh dheimhinneach. A' gluasad air adhart, bheir am fiosrachadh a chaidh fhaighinn tro sgrùdaidhean ann an sgoiltean agus stèidheachdan a tha a' dol airson comharra càileachd ionnsachadh teaghlaich, taic ann a bhith a' cruinneachadh tuilleadh fianais mu mhodh-obrach làithreach ann an Alba. Cuiridh seo ri dàta a thèid a chruinneachadh san àm ri teachd aig ìrean ionadail agus nàiseanta. Tha an lèirmheas a' comharrachadh iom-fhillteachd agus iomadachd phrògraman ionnsachadh teaghlaich a tha air an libhrigeadh air feadh Alba. Tha seo mar fhaileas air iomadachd theaghlaichean agus choimhearsnachdan, so-mhaoin ionadail agus modhan-obrach com-pàirteachais.

Gus eisimpleirean de ionnsachadh teaghlaich fhaotainn, chaidh grunnan sgrùdaidhean-cùise a thoirt ri chèile bho air feadh Alba. Tha an sampall de sgrùdaidhean-cùise a' cuimseachadh air cuspairean eadar-dhealaichte a chuidicheas le bhith a' tabhann barrachd tuigse mu nàdar ionnsachadh teaghlaich ach cuideachd mun raon eadar-dhealaichte de phrògraman a tha air an libhrigeadh air feadh Alba.

Sgrùdadh-cùise 1

Co-phròiseact Eadar-ghluasad Neach-glèidhidh Taigh-solais – Campas Tràth-Bhliadhnaichean Moffat / Bun-sgoil Niddrie Mill / Bun-sgoil St Frances RC – Comhairle Baile Dhùn Èideann

Àrd-shealladh prògraim

Chaidh prògram ionnsachadh teaghlaich ioma-bhuidheann eadar-theachd tràth agus bacaidh a leasachadh mar fhreagairt air figearan coileanadh ìseal a chaidh a chomharrachadh ann an raon sònraichte. Bha teaghlaichean an sàs ann an sreath de dhùbhlain tlachdmhor a chaidh a leasachadh mun leabhar chloinne, *The Lighthouse Keeper's Lunch*, le Ronda agus David Armitage. Thabhainn am pròiseact cothroman ionnsachaidh eadar-dhealaichte agus bha e air a chleachdadh san sgoil-àraich agus ann am prìomh 1 mar phròiseact eadar-ghluasaid airson an dà chuid leanabh agus pàrant.

Carson?

- Gus misneachd phàrantan a dhol an sàs ann an ionnsachadh an leanabh, a mheudachadh.
- Gus cothrom a thoirt do phàrantan fàs eòlach air, agus am misneachd a mheudachadh tro bhith a' cleachdadh pròiseact cruthachail mar chuimse airson eadar-ghluasad.
- Gus misneachd phàrantan a mheudachadh a thaobh a bhith a' leughadh còmhla rin cloinn.
- Gus meadhanan agus modhan cruthachail a thabhann mar dhòigh air pàrantan nach biodh gu h-àbhaisteach an sàs ann an ionnsachadh an cloinne a thàladh a-steach.
- Gus teaghlaichean a bhrosnachadh a dhol an sàs ann an seirbheisean foghlaim ionadail eile, mar an leabharlann ionadail.
- Gus slàinte agus sunnd deimhinneach adhartachadh tro fhèin-fhiosrachaidhean ithe fhallain.

Buaidh

Mar thoradh air a bhith a' cur an cèill prògram com-pàirteachais ioma-bhuidheann, air a stiùireadh leis an neach-obrach ionnsachadh teaghlaich, tha am pròiseact air na buannachdan a leanas a nochdadh:

- Bha meudachadh ann an dol an sàs phàrantan a thaobh frithealadh leabharlann agus gnìomhan sgoile.
- Tha misneachd phàrantan ann an leughadh còmhla rin cloinn air meudachadh.
- Bha teaghlaichean na bu mhothachail air slàinte agus sunnd deimhinneach tro fhèin-fhiosrachaidhean ithe fhallain.
- Leasaich clann an sgilean èisteachd agus an tuigse don sgeulachd a bha gam brosnachadh gus tuilleadh a leughadh.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<https://education.gov.scot/improvement/Pages/elc15thelighthousekeepertransitionproject.aspx>

Sgrùdadh-cùise 2

Fir agus an Clann Nithsdale (MATCH) – Comhairle Dhùn Phris is Ghall-Ghàidhealaibh

Àrd-shealladh prògram

Tha athraichean/luchd-cùraim fireann nam pàirt chudromach de bheatha agus leasachadh foghlaim agus beatha leanab. Ach, bha iad air am fo-riochdachadh ann am beatha an leanab san sgoil. Bha luchd-obrach ionnsachadh teaglaich ann an com-pàirteachas le sgoiltean agus ionnsachadh inbheach a' cur feum air brosnachadh cumhachdach airson an tàladh air ais a dh'àrainn na sgoile. B' e a' chiad dhol an sàs cuireadh a thighinn a dh'fhaighinn dealbh proifeiseanta an-asgaidh air a thogail de athair/ leanabh / leanabain. An uair a bha na deilbh deiseil fhuair na fir cuireadh a thighinn dhan sgoil a dh'fhaighinn an dealbh aca ann am frèam, agus aig an aon àm fhuair iad cuireadh a dhol an sàs ann an tuilleadh phrògraman. On uair sin tha athraichean agus an clann air a bhith an sàs ann an sreath de chuirtean ionnsachaidh eadar-ghinealach eadar cur-seachadan foghlaim air a' bhlàr a-muigh mar absèileadh, caidheagadh, sligheadaireachd agus baidhsagail beinne.

Tha seiseanan ionnsachadh teaglaich san sgoil air a bhith a' gabhail a-steach còcaireachd fallain, saidheans spòrsail, innse sgeulachdan, farpais-cheist teaglaich, geamannan àireamhachd, seiseanan coimpiutaireachd, a' gabhail a-steach beò-dhealbhachd agus dèanamh fhilmichean, ciad chobhair teaglaich agus geamannan togail sgioba mar sireadh ulaidh de dhealbhan.

On chaidh tòiseachadh air an iomairt seo tha còrr air 200 athair agus còrr air 300 leanabh air a bhith an sàs ann, bho aois 3 suas.

Carson?

Tha luchd-obrach ionnsachadh agus leasachadh teaglaich air a bhith ag obair ann an com-pàirteachas le Bun-sgoiltean Upper Nithsdale airson iomadh bliadhna. Mus deach am Buidheann Fhear a thòiseachadh b' e boireannaich a bu mhotha a bha an sàs gu h-ionadail ann an cothroman ionnsachadh teaglaich agus cuideachd ionnsachadh inbheach.

Thuirtean rannsachadh aig an àm a chaidh am buidheann a stèidheachadh gum biodh dol an sàs athair a' gabhail a-steach:

- meudachadh air coileanadh;
- leasachadh air modh; agus
- buaidh dhìreach air leasachadh sòisealta agus sunnd chloinne san fharsaingeachd.

Buidh

Fhuair rannsachadh neo-eisimeileach a rinn an Linked Work and Training Trust gun robh an t-ionnsachadh gnìomhach sa bhuidheann MATCH:

- air tuilleadh chothroman fhuasgladh suas do fhir gu pàirt a ghabhail ann am pròiseas foghlaim;
- air barrachd chothroman a chruthachadh airson sgilean agus eòlas phàrantan a bhith air an aithneachadh is air an cleachdadh;
- air misneachd phàrantan a mheudachadh nan comas a bhith a' cur ri foghlam an cloinne;
- air làn raon a thabhann de chothroman gnìomhach cruthachail, corporra, ùr-ghnàthach agus taitneach a bha a' leigeil le barrachd phàrantan a bhith an sàs;
- air pàrantan a chuideachadh a bhith a' faicinn an t-saoghail taobh a-muigh an t-seòmar-sgoile mar ghoireas ionnsachaidh; agus
- air comas coimhearsnachd a thogail.

Mar thoradh air obair com-pàirteachais eadar ionnsachadh teaghlach, ionnsachadh inbheach agus sgoiltean, tha fir air mòran chothroman ionnsachaidh inbheach a ghabhail. Mar eisimpleir:

- Clasaichean coimpiutaireachd
- Dealbhan didseatach
- Matamataig – ‘Mar a chuidicheas tu do leanabh le matamataig’
- Taic litearrais aon ri aon
- Buidheann innse sgeulachdan– dh’fhoillsich am buidheann na sgeulachdan aca fhèin
- Buidheann STEPS

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<https://education.gov.scot/improvement/Pages/cld19-evidencing-change.aspx>

Sgrùdadh-cùise 3

Com-pàirteachas Chomhaoisean Tràth-Fhoghlaim (Peep) Prògram Ionnsachaidh Còmhla agus Slighe Adhartais Peep

Àrd-shealladh prògram

Is e prògram eadar-theachd/bacaidh thràth a tha sa Phrògram Ionnsachaidh Còmhla agus cothroman beatha a leasachadh agus am beàrn coileanaidh a dhùnadh le bhith ag obair le pàrantan agus luchd-cùraim gus ionnsachadh agus leasachadh an cloinne a mheudachadh on àm a bhios iad air am breith.

Tha am Prògram a' cuimseachadh air còig raointean ionnsachaidh: Matamataig Thràth, Litearras Tràth, Slàinte agus Leasachadh Corporra, Leasachadh Pearsanta, Sòisealta agus Faireachail, Conaltradh agus Cànan agus is urrainn dha a bhith air a libhrigeadh a rèir na h-ìre leasachaidh: Naoidhean, Pàiste, Ro-sgoile agus 0-5.

Tha Slighe Adhartais Peep (PPP) air fhisge a-steach dhan Phrògram Ionnsachaidh Còmhla. Tha naoi aonadan ionnsachaidh inbheach ann, gach fear le reata creideis SQA aig ìrean 3, 4 agus 5, a tha ag aithneachadh gu foirmeil meudachadh ann an eòlas agus sgilean phàrant/luchd-cùraim. Tha am measadh air a dhèanamh gu tur tro obair pasgain: a' clàradh na tha pàrant a' dèanamh gus taic a thoirt do ionnsachadh agus leasachadh an leanab, a' gabhail a-steach an ionnsachaidh ùir aca bho na seiseanan Peep agus a' cruthachadh leabhar 'cuimhne' airson a' phàrant agus an leanab. Tha aontaidhean slighe adhartais aig Peep le grunnan stèidheachdan Foghlam Adhartach a tha a' gealltainn agallamhan agus àiteachan air grunnan chùrsaichean do bhuill Peep.

Tha nàdar sùbailte a' Phrògram a' ciallachadh gum faod cuimse na buidhne freagairt air dàta ionadail, ùidh phàrant agus air an t-suidheachadh sa bheil iad stèidhichte. Dh'fhaodadh Prògraman Peep a bhith air an tabhann gu farsaing taobh a-staigh sgìre shònraichte, ag amas air pàrantan a tha a' coinneachadh shlatan-tomhais sònraichte mar fhonn ìosal phàrant, libhrigeadh 1-1 no air a chleachdadh gus taic a thoirt do eadar-ghluasadan bho dhachaigh gu sgoil-àraich no sgoil-àraich gu sgoil.

Carson?

Tha am Prògram stèidhichte air rannsachadh, a tha ag innse dhuinn gu bheil càileachd na h-àrainn ionnsachaidh san dachaigh, càirdeasan teaghlaich agus solair ro-sgoile nam prìomh nì ann a bhith a' leasachadh cothroman beatha agus ag adhartachadh co-ionannas foghlaim.

Tha am Prògram Ionnsachaidh Còmhla a' tabhann dòigh èifeachdach air a bhith a' cuideachadh:

- **pàrantan agus luchd-cùraim** a bhith a' leasachadh cothroman beatha an cloinne, le bhith a' dèanamh nas urrainn dhaibh a thaobh cothroman ionnsachaidh làitheil, ag èisteachd, a' bruidhinn, a' cluich, a' seinn agus a' co-roinn leabhraichean agus sgeulachdan le chèile;
- **pàrantan agus luchd-cùraim** gus mothachadh agus a bhith gnìomhach mun chomas ionnsachaidh aca fhèin, ag aithneachadh agus a' togail air an coileanaidhean, a' cosnadh theisteanasan agus a' dol air adhart;
- **naoidheanan agus clann** a' dèanamh nas urrainn dhaibh de na cothroman aca le bhith a' fàs nan luchd-conaltraidh misneachail agus nan luchd-ionnsachaidh gnìomhach, deiseil airson na sgoile; agus
- **luchd-obrach** gus an obair le pàrantan agus clann òga àrdachadh agus a leasachadh, tro threànadh barantaichte agus tro phrògram stèidhichte air fianais.

Tha am Prògram a' tòiseachadh aig an ìre aig a bheil pàrantan. Tha iad a' togail air na tha pàrantan *a-cheana* a' dèanamh len cuid chloinne. Le bhith a' co-roinn fiosrachaidh mu leasachadh leanaidh ann an dòigh neo-fhoirmeil, so-ruigsinneach, tha pàrantan air am misneachadh a bhith ag èisteachd agus a' còmhradh rin cloinn, a' co-roinn òrain, rannan, leabhraichean agus sgeulachdan, agus e dìreach a bhith a' cluich còmhla gu spòrsail.

Leis gu bheil luchd-obrach Peep a' cur luach air na tha pàrantan a' dèanamh *a-cheana*, tha càirdeasan agus earbsa air an togail a bhios a' cuideachadh phàrant a bhith ag ionnsachadh agus tuilleadh a dhèanamh. Is e toiseach tòiseachaidh math a tha ann oir tha pàrantan a' faireachdainn nach eilear a' toirt breith orra, gu bheil a' cur luach annta. Mar a bhios pàrantan ag ionnsachadh *Carson* a tha ionnsachadh dachaigh cudromach, bidh iad air an cumhachdachadh gus taghadh barrachd a dhèanamh. Mar as motha a nì iad, is ann as motha a bhios iad a' cuideachadh an leanaidh gu bhith ag ionnsachadh, a' leasachadh agus a bhith deiseil airson an fheum as fheàrr fhaighinn às an sgoil!

Buaidh

Tha còig sgrùdaidhean neo-eisimeileach le oilthighean Warwick agus Oxford a' sealltainn gu bheil Prògraman:

- a' toirt an sàs theaghlaichean a tha air an iomall;
- a' meudachadh mothachadh phàrantan air leasachadh an leanaidh agus mar a bheir iad e air adhart;
- a' cuideachadh chloinne a bhith a' leasachadh stèidhean làidir airson litearras agus fèin-spèis;
- a' treòrachadh gu dol an sàs nas motha ann an tuilleadh ionnsachadh inbheach; agus
- a' leigeil le luchd-obrach sgilean ùra a leasachadh a tha a' toirt cothrom comas phàrantan fhuasgladh seach a bhith a' cuimseachadh air duilgheadasan.

Sheall luachadh pileit 2015 air Slighe Adhartais Peep gun robh còrr air leth de phàrantan/luchd-cùraim a chrìochnaich aonad PPP air an litearras fhèin, sgilean

obair-buidhne, comas a bhith a' crìochnachadh pròiseact a leasachadh agus fhuair iad misneachd gus tuilleadh foghlam adhartach agus cosnadh fhaighinn.

'Tha mi dhen bheachd gu bheil an leanabh agus an teaghlach aig cridhe a' phrògraim agus tha sinn ag obair còmhla ris a' phàrant gus an fhèin-fhiosrachadh agus na h-eadar-obrachaidhean as fheàrr a bhith aca len leanabh. Tha sinn a' brosnachadh, a' misneachadh agus a' toirt taic do theaghlaichean tro mhodh-obrach foghlaim neo-fhoirmeil. Tha an cothrom aig pàrantan barantachadh agus aithne fhaighinn airson an ionnsachaidh. Tha iad a' modaladh soirbheachas còmhla ris a' chlann aca' (Neach-cleachdaidh)

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<http://www.peeple.org.uk/>

Sgrùdadh-cùise 4

Athraichean mar Chom-pàirtichean ann an Ionnsachadh an Cloinne – Àrd-sgoil RC St John Ogilvie / Acadamaidh Calderside – Comhairle Lannraig a Deas

Àrd-shealladh prògram

Chaidh am buidheann 'Promoting Roles of Father Figures' a chur air chois an dèidh prògram tùsail ealain-campa le Comhairle Lannraig a Deas a chaidh fhurastachadh le Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd agus an t-Seirbheis Com-pàirteachas Dachaigh Sgoil (CLHSPS).

Anns a' bhuidhinn tha athraichean, seanairean, uncailean, leas-athraichean, leas-sheanairean agus bràithrean nas sine. Bidh am buidheann a' cumail choinneamhan a h-uile mìos agus faodaidh fireannach sam bith a dhol thuca. Tha iad air an làrach-lìn aca fhèin a leasachadh agus a' cleachdadh cheanglaichean CLHSPS le sgoiltean gus am prògraman adhartachadh.

Tha am buidheann air ruighinn a-mach gus tuilleadh fhireannaich a bhrosnachadh a bhith a' dol an sàs agus a bhith ag obair gu dlùth le CLHSPS gus cothroman a thabhann do theaghlaichean a thighinn dhan bhuidhinn. Tha 110 luchd-cùraim fireann agus 170 neach-cloinne air com-pàirteachadh ann an gnìomhan buidhne PROFF.

Tha am buidheann air a bhith soirbheachail ann an grunnan phròiseactan togail-airgid agus le bhith a' ceangal ri CLHSPS, tha e air a bhith comasach dhaibh còmhhdail an-asgaidh agus cur-seachadan a chur air chois do theaghlaichean. Tha seo air cothrom a thoirt do mhòran theaghlaichean, a tha a' fuireach ann an cuid de na sgìrean as bochda ann an Alba, com-pàirteachadh ann an raon de fhèin-fhiosrachaidhean ionnsachaidh nach biodh e air a bhith comasach dhaibh a fhrithealadh a thaobh cosgais.

Carson?

Tha rannsachadh a chaidh a dhèanamh le athraichean ag innse gun robh mòran dhiubh a' faireachdainn mì-chofhurtail an uair a bha iad a' frithealadh phrògraman teaghlach, oir uaireannan cha bhiodh fireannach ann ach e fhèin.

Thuir na h-athraichean cuideachd gum bu mhath leotha taic agus stiùireadh gus an cuideachadh a bhith nas motha an sàs ann an ionnsachadh an cloinne. Dh'iarr iad taic bho CLHSPS gus togail air am fèin-fhiosrachaidhean agus tha iad a-nis gnìomhach ann a bhith a' toirt taic do ionnsachadh an cloinne.

Buidh

- Tha a' chlann a tha an sàs air amasan nas fharsaingeach a chomharrachadh.

- Tha cuid den chloinn a-nis mar phàirt de chomataidhean Sgoiltean a' Toirt Urram do Chòraichean.
- Tha athraichean air taic a thoirt do chlann len leughadh tron phrògram Alba a' Leughadh.
- Tha teaghlaichean air cuideachadh ann a bhith a' stèidheachadh agus a' leasachadh Ubhal-ghort Acadamaidh Calderside.
- Tha buill air pàirt a ghabhail ann am buidhnean planaigh Chomhairle Lannraig a Deas gus cuideachadh le bhith a' ruighinn a-mach gu tuilleadh luchd-cùraim fireann.
- Tha grunnan fhireannaich air cothrom fhaighinn air trèanadh agus teisteanasan, a tha air leantainn air adhart gu obair do chuid.
- Tha teaghlaichean nach eil aig an dachaigh air taic fhaighinn gus ruighinn a-mach agus ceangal a dhèanamh rin cloinn agus an teaghlaichean.
- Tha athraichean air am fèin-fhiosrachaidhean beatha a cho-roinn aig tachartasan sgoile a tha ag amas air a bhith a' toirt dùbhlàn do lèirsinn dhaoine òga.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

www.profatherfigures.com

Sgrùdadh-cùise 5

Prògram Theaghlaichean agus Sgoiltean Còmhla (FAST)

Is e prògram eadar-theachd thràth airson sgoilearan aois bun-sgoile a tha ann an Teaghlaichean agus Sgoiltean Còmhla (FAST) a tha ag amas air a bhith a' toirt phàrantan, clann, tidsearan agus a' choimhearsnachd nas fharsainghe còmhla, gus dèanamh cinnteach gu bheil clann a' faighinn an taic a dh'fheumas iad gus an làn chomas a choileanadh san sgoil agus nam beatha. Tha Sàbhaladh na Cloinne ag obair ann an com-pàirteachas le Oilthigh Middlesex gus FAST a lìbhrigeadh ann an sgìrean bochda agus far a bheil àireamhan àrda de chlann a' faighinn biadh-sgoile an-asgaidh. Tha FAST ag obair gus càirdeasan teaghlaich a leasachadh, agus, comas chloinne a bhith ag ionnsachadh. Tha seo air a choileanadh le bhith a' neartachadh na h-àrainn ionnsachaidh san dachaigh cho math ri bhith a' brosnachadh agus a' toirt cothrom do phàrantan, an teaghlach san fharsaingeachd agus a' choimhearsnachd ionadail a bhith a' cluich pàirt ghnìomhach ann am foghlam an cloinne.

Carson?

Faodaidh buaidh a bhith a' fàs suas ann am bochdainn mairsinn fad beatha neach. Tha e a' toirt buaidh air sunnd chloinne, an slàinte agus an dùil-beatha – agus nas dualtaich gun a bhith a' dèanamh cho math san sgoil 's a bhios an comhaisean nas beairtich a' dèanamh. Tro sheiseanan gach seachdain, bidh FAST a' cuideachadh phàrantan a bhith a' cruthachadh chothroman airson ionnsachadh agus leasachadh aig an dachaigh, agus a' dèanamh cinnteach gu bheil clann a' faighinn a' chothruim a bhith a' coileanadh an làn chomais san sgoil agus nam beatha.

Buaidh

Thug an Luachadh Nàiseanta de FAST, a rinneadh le Oilthigh Middlesex, cunntas air buaidh dheimhinneach thairis air grunnan chomharran a bha a' foillseachadh cuimsean agus amasan FAST. Tha an fhianais chàileachdail bhon rannsachadh aig Ionad Robert Owen cuideachd a' comharrachadh gu bheil FAST agus FASTworks air dol an sàs phàrantan adhartachadh a tha deimhinneach agus èifeachdach ann an ionnsachadh chloinne. Gu sònraichte, tha FAST air barrachd conaltraidh fhurastachadh eadar tidsearan/com-pàirtichean agus pàrantan mu ionnsachadh an cloinne.

Bha aonta ann gun robh e air dol an sàs agus ionnsachadh adhartachadh ris a bheil litreachas rannsachaidh nas fharsainghe ag aontachadh a tha mar chomharra air builean foghlaim deimhinneach.

Cho math ri bhith a' toirt buaidh air beatha teaghlaich, tha modh-obrach FAST a' leasachadh amasan agus misneachd phàrantan. Ann an cuid de

shuidheachaidhean lean am prògram gu iad a dhol air adhart gu bhith a' com-pàirteachadh ann an cothroman foghlaim leithid Foghlam Adhartach agus Oilthigh.

Thog am modh-obrach FAST cuideachd calpa sòisealta phàrantan agus an comas a bhith a' toirt taic do chàch a chèile, mar sin a' leudachadh buaidh FAST a-steach dhan choimhearsnachd.

A thuilleadh air buaidh air teaghlaichean agus pàrantan, bha aonta am measg nam buidhnean luchd-ùidh air fad gun robh am modail FAST a' cur gu mòr ri leasachadh chàirdeasan teaghlaich agus sgoile.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<http://www.savethechildren.org.uk/about-us/where-we-work/united-kingdom/fast>

Sgrùdadh-cùise 6

Clubaichean Teaghlaich – Comhairle Pheairt agus Cheann Rois

Àrd-shealladh prògram

Ann am Peairt agus Ceann Rois tha ionnsachadh teaghlaich mar phrìomh mhodh-obrach airson dol an sàs le clann agus an teaghlaichean agus tha e na mhodh-obrach cudromach a thaobh bacadh agus eadar-theachd thràth.

Tha Clubaichean Teaghlaich a' tabhann modh-obrach ioma-bhuidhinn airson dol an sàs agus ionnsachadh don teaghlach air fad. Tha iad a' tabhann àrainn far an urrainn do phàrantan/luchd-cùraim agus clann com-pàirteachadh ann an gnìomhan a tha air an deilbh gus an cuideachadh a bhith a' togail chàirdeasan deimhinnich agus a bhith ag ionnsachadh còmhla. Tro phrògram de ghnìomhan bidh teaghlaichean ag ionnsachadh mu stoidhlean beatha fhallain agus roghainnean ithe, a bhith a' cluich agus a bhith ag obair gu corporra còmhla, a' leasachadh chàirdeasan nas taiceil agus a' cur seachad àm càileachdail còmhla. Bidh Clubaichean Teaghlaich cuideachd a' toirt taic ann an lùghdachadh aonaranachd shòisealta, a' leigeil le teaghlaichean a bhith a' leasachadh lìonraidhean taic taobh a-staigh an coimhearsnachd. Bidh teaghlaichean cuideachd a' leasachadh chàirdeasan le luchd-obrach ionadail a bhios a' toirt dhaibh taic, fiosrachadh agus stiùireadh gu seirbheisean eile agus cothroman ionnsachaidh. Bidh mòran phàrantan/luchd-cùraim a' dol air adhart gu bhith a' faighinn cothrom air prògraman ionnsachaidh eile, cuid a bheir cuideachadh dhaibh gus taic a thoirt do ionnsachadh an leanab, a' gabhail a-steach: buidhnean litearraise agus bun-sgilean, buidhnean phàrant, buidhnean PEEP, prògraman Incredible Years and Strengthening Families, agus bidh cuid a' faighinn taic nan slighe gu obair shaor-thoileach no bhith air am fastadh gu obair.

Carson?

Bidh Clubaichean Teaghlaich a' libhrigeadh bhuilean co-cheangailte ri grunnan amasan ro-innleachdail aig Comhairle Pheairt agus Cheann Rois: A' toirt an toiseach tòiseachaidh as fheàrr don a h-uile leanabh; Plana Ionnsachaidh agus Leasachaidh Coimhearsnachd Chomhairle Pheairt agus Cheann Rois: Builean leasaichte airson clann, daoine òga agus inbhich tro bhacadh agus eadar-theachd thràth, agus lùghdachadh ann an neo-ionannachd; agus an Ro-innleachd Phàrantachd: Tha teaghlaichean mar phàirt de choimhearsnachd cùraim nas fharsainghe le cothroman a bhith a' dol an sàs ann an ionnsachadh.

Tha Clubaichean Teaghlaich cuideachd a' freagairt air na feuman a tha air an comharrachadh tro Evidence2Success, pròiseact co-obrachail eadar Com-pàirteachas Planaidh Coimhearsnachd Pheairt agus Cheann Rois, agus Aonad Rannsachaidh Sòisealta Dartington a tha ag amas air a bhith ag àrdachadh leasachadh sàbhailte agus fallain chloinne ann am Peairt agus Ceann Rois. Tha

am pròiseact seo a' gabhail a-steach sgrùdadh de 8500 leanabh (9-15 bliadhna) agus 800 pàrant. Den chloinn (9-12 bliadhna) a chaidh a sgrùdadh, dh'innis 46.7% nach robh cothroman aca airson dol an sàs deimhinneach teaghlaich. Tha na Clubaichean Teaghlaich againn a' tabhann solair ruigsinneach, saor agus ionadail a bhios a' cuideachadh ann a bhith a' dèiligeadh le seo.

Buaidh

Thug luachaidhean com-pàirtiche bho ghrunnan theaghlaichean ann an Cluba Teaghlaich fianais air:

- càirdeasan nas fheàrr len clann
- meudachadh ann an cothroman sòisealta le teaghlaichean eile
- meudachadh ann am misneachd nan sgilean pàrantachd
- gnìomhan ùra ionnsachadh a b' urrainn an dèanamh aig an dachaigh
- barrachd eòlais agus misneachd fhaighinn gus ruigsinn is dol an sàs ann an gnìomhan agus taic coimhearsnachd eile.

Fios air ais bho Theaghlaichean

'Tha sinn a' coimhead air adhart ri bhith a' cur seachad ùine chàileachdadil còmhla ri tòrr dhaoine snoga cuideachd'.

'Bha an ealain math dha-rìribh, bha am biadh a rinn sinn blasta, agus bha an talla-spòrs spòrsail'.

'Chan àbhaist dha a bhith ag ithe sin ach chòrd e ris seach gur e e fhèin a rinn e'.

'A' feuchainn a-mach gnìomhan ùra agus reasabaidhean a tha mi air fheuchainn a-mach aig an taigh'.

'Tha fadachd orm gun tòisich e air ais'.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<https://education.gov.scot/>

Sgrùdadh-cùise 7

Prògram Ag Ionnsachadh Còmhla tro Chluich (Prìosanan) – Tràth-Bhliadhnaichean Alba

Àrd-shealladh prògraim

Tha barrachd chloinne ann an Alba gach bliadhna a' fulang bho phàrant a bhith a' dol dhan phrìosan seach pàrant a bhith ann an sgaradh-pòsaidh. Is urrainn dhan bhriseadh a tha a' tighinn ann an càirdeasan teaghlaich an uair a bhios pàrant sa phrìosan leantainn gu cunnart nas motha de dh'eucoir às ùr agus de chlann a bhith fàs suas agus a bhith an sàs ann an eucoir iad fhèin.

Tha Tràth-Bhliadhnaichean Alba ag obair gus dìon a chur air clann fo aois còig bliadhna bho dhochann a bhiodh air tachairt dhaibh nan cloinn le bhith a' toirt misneachd agus taic dhan cheangal eadar clann agus am pàrantan. Aig an àm a tha an làthair tha iad ag obair ann an còig prìosanan ann an Alba - HMP Barlinnie, HMP Dumfries, HMP Low Moss, HMP Castle Huntly agus HMP Grampian – a' libhrigeadh agus a' furastachadh sheiseanan le clann air a bheil prìosanaich air buaidh a thoirt. A' gabhail a-steach obair le prìosanaich, com-pàirtichean agus clann suas gu aois còig bliadhna, tha am prògram a' dèiligeadh ri seiseanan ro-chuairtean prìosain airson teaghlaichean, seiseanan Stay and Play, suathadh naoidhein agus Prògram Athraichean le foghlam ullaichte airson prìosanaich.

Carson?

Tha am pròiseact ag amas air a bhith ag altram chàirdeasan teaghlaich nas làidir, mar sin a' cur ri bhith a' lùghdachadh eucoir agus an cearcall eadar-ghinealach de dh'eucoir. Is iad na builean sònraichte airson a' phrògraim:

- bidh càirdeasan nas tèarainte aig clann ri athraichean/luchd-cùraim agus ìrean nas fheàrr de shunnd, misneachd agus conaltradh;
- bidh clann agus athraichean air am bi buaidh aig a bhith sa phrìosan le ceangal agus càirdeasan nas fheàrr; agus
- thig leasachadh air misneachd, eòlas agus conaltradh athraichean agus bidh e nas fhasa dhaibh a bhith a' freagairt nas fheàrr ri feumalachdan an leanaibh.

Buaidh

Tha prògraman air an luachadh tro neach-cleachdaidh a bhith a' cumail sùil orra agus suirbhidhean de na h-athraichean a ghabh pàirt ann am Prògram nan Athraichean cho math ris na pàrantan a ghabh pàirt anns na seiseanan Ag Ionnsachadh Còmhla tro Chluich sna prìosanan. Tha ìrean àrda de chom-pàirteachadh sa phrògram agus reataichean freagairt àrda do na suirbhidhean a' soillseachadh gun robh athraichean airson an càirdeas rin cloinn a chumail fhad 's a

tha iad sa phrìosan agus gu bheil iad deònach ionnsachadh mu leasachadh leanaibh agus mar a leasaicheas iad na sgilean aca fhèin an uair a bhios iad an sàs len cuid chloinne.

Tha luachadh a' sealltainn:

- gu bheil eòlas agus tuigse athraichean mu leasachadh leanaibh, conaltradh, agus misneachd nan tuigse de fheuman an cloinne air a thighinn air adhart;
- gu bheil an ceangal eadar clann agus pàrantan air a thighinn air adhart tro na seiseanan cluiche agus ionnsachadh structaraichte is co-roinnte air am furastachadh le Neach-cleachdaidh Tràth-Bhliadhnaichean;
- gu bheil clann a' comharrachadh ceangal agus sunnd nas fheàrr, cho math ri leasachaidhean ann an sgilean conaltraidh; agus
- gu bheil athraichean dèidheil air a bhith a' cur an cèill an eòlais a fhuair iad sa phrògram foghlaim agus gum bi iad a' stiùireadh nan gnìomhan cluiche, a' cur tlachd agus sunnd an leanaibh aig cridhe an t-seisein.

Fios air ais bho athraichean sa phrìosan

'Mur a bithinn air a bhith ann an seo, cha bhithinn a-chaidh air faighinn a-mach mu leasachadh na h-eanchainn, bha mi dìreach a' smaoinichadh gu bheil i òg is nach biodh fios aice air a' chòrr'.

'Chuidich am prògram mi gu bhith a' faireachdainn nas fhaisge air mo mhac oir bha fios agam dè a bha e ag ionnsachadh'.

'Tha mi a' faicinn gu bheil ceangal agam a-nis ris an tè bheag, nach eil ach 15 seachdain. Tha e air leth math an t-àm cofhurtail a tha seo a bhith agam; tha an ceòl a' dèanamh an t-seòmair cho socair agus tha e a' còrdadh ri mo bhean!'

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

www.earlyyearsscotland.org

Sgrùdadh-cùise 8

Buaidh mhodhan-obrach ionnsachadh teaghlaich air àrdachadh coileanadh chloinne – Comhairle Baile Obar Dheathain

Àrd-shealladh prògram

Tha Comhairle Baile Obar Dheathain air raon de phrògraman ionnsachadh teaghlaich a leasachadh a tha a' freagairt air feumalachdan theaghlaichean. Tha iad sin a' gabhail a-steach ghnìomhan eadar-ghluasad teaghlaich, dol an sàs teaghlaich, pàrantachd dheimhinneach, a' toirt taic do litearras agus àireamhachd san dachaigh, ag innse sgeulachdan, togail misneachd, buidseatadh agus 1-1 taic ionnsachaidh dachaigh.

Bha e cudromach airson na seirbheis a bhith a' dèanamh cinnteach gun robh buaidh fhathast aig na h-eadar-theachdan a bha iad a' cur ann an àite.

Sheall rannsachadh a chaidh a dhèanamh le Comhairle Baile Obar Dheathain ann an 2005 agus 2008 gun robh cleachdadh mhodhan-obrach ionnsachadh teaghlaich gu staitistigeil air buaidh chudromach a thoirt air ìrean coileanaidh na cloinne a bha an sàs.

Tha e cudromach airson na seirbheis coimhead ris na buannachdan farsaing an lùib ionnsachadh teaghlaich. Mar thoradh air seo chaidh tuilleadh rannsachaidh a dhèanamh agus chaidh tadhal a-rithist air na b' urrainn dhaibh de theaghlaichean den fheadhainn air an deach tadhal ann an 2005 agus 2008.

Loidhne-tìde airson rannsachadh:

Dàmh gu Dùbh 2016 – cruinneachadh agus anailis de dhàta uimhireil agus càileachdail

Dùbh gu Faoi 2017 – Aithisg eadar-amail

Màrt 2017 – Aithisg dheireannach

Carson?

Tha na builean ionnsachaidh teaghlaich airson cathair-baile Obar Dheathain a' gabhail a-steach:

- meudachadh misneachd phàrantan ann a bhith a' toirt taic do ionnsachadh an cloinne;
- ag adhartachadh slàinte is sunnd tro phrògraman litearraireachail;
- a' tabhann chothroman agus ghnìomhan gus taic a thoirt do ionnsachadh agus leasachadh chloinne a tha tlachdmhor agus spòrsail;

- a' brosnachadh phàrantan/luchd-cùraim a bhith a' cleachdadh tuilleadh chothroman ionnsachaidh gus taic a thoirt don ionnsachadh aca fhèin; agus
- ag àrdachadh soirbheachas agus coileanadh.

Buaidh

Bidh luchd-obrach ionnsachadh teaghlaich Chomhairle Baile Obar Dheathain a' luachadh gach prògram gus buaidh a dhearbhadh. Bidh luchd-obrach a' sgrùdadh beachdan theaghlaichean agus nan ceisteachain a bhios na teaghlaichean a' lìonadh a-steach. Is urrainn dhan seo buaidh dheimhinneach luath air teaghlaichean a shoilleireachadh ach cha bhi e a' comharrachadh buaidh san àm ri teachd mar choileanadh, fastachd no beachdan a thaobh ionnsachadh fad beatha.

Tha e air a bhith doirbh a bhith a' tomhas buaidh fharsaing phrògraman ionnsachadh teaghlaich. Tha seo mar thoradh air feartan mar ghluasad luchd-obrach, teaghlaichean a' falbh às an àite, cudrom air ùine luchd-obrach agus stòrasan. Bheir an seòrsa fiosrachaidh a tha seo taic do Chomhairle Baile Obar Dheathain agus am buidhnean com-pàirteachais a tha an sàs ann an libhrigeadh phrògraman ionnsachadh teaghlaich. Bhon seo, bidh e comasach do Chomhairle Baile Obar Dheathain dearbhadh dè na prògraman a tha a' dèanamh an eadar-dhealachaidh as motha do theaghlaichean san fhad-ùine, a' bhuidhe a tha aig an seo, dè a dh'fheumas a bhith air a leasachadh agus beachdan mun dòigh air seo a thoirt air adhart. Leigidh seo an uair sin leis a' Chomhairle buidseatan agus stòrasan a rianachd gu h-èifeachdach.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

http://www.aberdeencity.gov.uk/education_learning/adult_community_education/family_learning.asp

Sgrùdadh-cùise 9

Buidheann Teaghlaich ESOL Leabharlann Royston – Glaschu Beò

Àrd-shealladh prògraim

Chaidh am Buidheann Teaghlaich ESOL a leasachadh le luchd-obrach Coimhearsnachdan Ghlaschu Beò gus cothrom a thoirt do phàrantan agus luchd-cùraim nach robh comasach air cothrom fhaighinn air ESOL, Beurla ionnsachadh còmhla rin clann fo aois còig. Faodaidh cothrom air cùram-chloinne a bhith na bhacadh do ionnsachadh do mhòran phàrantan agus luchd-cùraim chlann òga agus mar sin tha am modail a bhith ag ionnsachadh còmhla ann an suidheachadh neo-fhoirmeil a' cuideachadh ann an dèiligeadh le seo.

Air a libhrigeadh thairis air ochd seachdainean, tha am Prògram Teaghlaich ESOL a' gabhail àite ann an Leabharlann Royston ann an àite a tha freagarrach do chlann le cothrom furasta air seirbheisean leabharlainn eile. Tha am prògram a' cleachdadh modh-obrach spòrsail a thaobh leasachadh cànan a' dèiligeadh ri cuspair eadar-dhealaichte gach seachdain mar dhathan, biadh no beathaichean agus bidh an luchd-ionnsachaidh cuideachd ag ionnsachadh agus a' seinn òran ùr còmhla ris a' chloinn aca aig gach seisean. Gus na cothroman a leudachadh dha na teaghlaichean, bidh àm air a chur mu seach aig deireadh gach seisean gus fios a thoirt do luchd-ionnsachaidh mu ghnìomhan ESOL agus teaghlaich eile.

Carson?

Is urrainn do leasachadh cànan sna tràth-bhliadhnaichean a bhith air a mheudachadh gu mòr ma gheibh teaghlaichean taic gus a bhith ag eadar-obrachadh le chèile ann am Beurla tro chluich. Bha na pàrantan air fad air am brosnachadh gus Beurla ionnsachadh còmhla ris a' chloinn aca agus bha ùidh aca faighinn a-mach mu na seirbheisean eile anns am b' urrainn dhaibh a dhol an sàs.

Is iad amasan a' phrògraim:

- misneachd phàrantan agus luchd-cùraim a mheudachadh gus eadar-obrachadh len teaghlach sa Bheurla;
- beachdan agus eòlas a thoirt do phàrantan agus luchd-cùraim mu raon de ghnìomhan cluich deimhinneach a' cleachdadh Beurla;
- taic a thoirt do phàrantan agus luchd-cùraim ann a bhith a' leasachadh tuigse mu ionnsachadh tro chluich; agus
- mothachadh do chothroman ionnsachaidh ESOL eile agus gnìomhan airson teaghlaichean àrdachadh, mar sin a' lùghdachadh aonaranachd agus ag adhartachadh amalachas.

Buaidh

Tha am Buidheann Teaghlaich ESOL air eadar-dhealachadh mòr a dhèanamh air beatha nan teaghlaichean, mar a chithear san fhios air ais bho na teaghlaichean.

Fios air ais bho theaghlaidhean

‘Ron seo cha robh an nighean agam a’ measgachadh le daoine, tha a-nis on thòisich i a’ tighinn an seo.’

‘Aig an taigh cha bhithinn a’ cluich ach òrain Sineach ach a-nis tha app agam air an fhòn agam gus am faigh mi fhèin agus mo chèile air òrain Bheurla a sheinn còmhla ris a’ bhalach agam’.

‘Tha mi air òrain mhatha ionnsachadh ann am Beurla a bhios mi a-nis a’ seinn aig an taigh’.

‘Tha a’ Bheurla agam a’ tighinn air adhart a-nis, bidh mi a’ coimhead air CBeebies agus tha mi a’ tuigsinn Mr Tumble!’

‘Tha an duine agam toilichte gu bheil mi a’ tighinn an seo oir bidh mi a’ coinneachadh mhàthraichean eile’.

‘Tha e math. Tha mi air ionnsachadh mar a theagaisgeas mi rudan matha ùra dhan nighean agam, mar na dathan air na solais trafaig’.

‘Air an TBh tha mi air òrain a chluinntinn a bha sinn a’ seinn ann an seo, agus tha mi eòlach orra a-nis’.

‘Bidh sinn a’ còmhradh ri chèile agus tha sin a’ cuideachadh na Beurla agam agus mi fhèin mar mhàthair’.

Chaidh grunnan bhon bhuidhinn air adhart gu nithean eile a’ gabhail a-steach clas ESOL Buidheann nam Mnathan Eadar-nàiseanta, agus tha e a’ còrdadh ri feadhainn eile a bhith a’ cleachdadh seirbheisean an leabharlainn agus prògraman eile.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<http://www.glasgowlife.org.uk/libraries/your-local-library/royston-library/Pages/home.aspx>

Sgrùdadh-cùise 10

Books for Bairns – Ionnsachadh Inbheach, Comhairle Baile Dhùn Dè

Àrd-shealladh prògram

Is e cùrsa ionnsachadh teaghlaich practaigeach agus spòrsail airson teaghlaichean a tha ann am Books for Bairns, airson clann aois 2.5 – 4 bliadhna.

B' iad amasan a' chùrsa:

- soilleireachadh dreuchd pàrant mar ciad neach-oideachaidh an leanabh;
- tuigse de fhèin-fhiosrachadh an leanabh mu bhun-bheachdan ùra a thabhann gus an cuideachadh le tuigse nas fheàrr fhaighinn don dreuchd aca; agus
- beachdan airson nithean sìmplidh as urrainn dhaibh a dhèanamh aig an dachaigh a thabhann gus an leanabh a chuideachadh a bhith ag ionnsachadh.

Chaidh an t-ionnsachadh airson a' chùrsa a lìbhrigeadh tro shreath leabhraichean chloinne. Bhrosnaich seo mòran de chruthachalachd chan ann a-mhàin a thaobh na cloinne ach a thaobh nam pàrantan iad fhèin cuideachd.

Chaidh maoinachadh fhaighinn tro Mhaoin Mhòr a' Chrannchuir airson Clann agus Teaghlach. Chaidh leabhraichean a bha air an cleachdadh sa chùrsa a thoirt do theaghlaichean mar thiodhlac agus stuthan a dh'fhaodadh iad a chleachdadh airson goireasan feumail a dhèanamh a chleachdadh iad aig an dachaigh len cloinn.

Carson?

Chaidh an cùrsa Books for Bairns a leasachadh mar thoradh air fios air ais bho luchd-obrach agus teaghlaichean a bha air pàirt a ghabhail ann am pròiseact ionnsachadh teaghlaich, Learn With Fred. B' e 'Using Books' aon de na cuspairean a bha ann an Learn With Fred agus le bhith a' com-pàirteachadh ann an seo chunnacas an comas agus an fharsaingeachd a bh' ann airson a bhith a' cleachdadh leabhraichean chloinne mar chuid airson a bhith a' cleachdadh mhodhan cruthachail ann an ionnsachadh litearras teaghlaich sna tràth-bhliadhnaichean.

Buaidh

- Dh'innis pàrantan gun robh am misneachd air meudachadh mar chiad neach-oideachaidh an leanabh.
- Dh'innis pàrantan gun robh iad nas brosnachichte gu sgeulachdan a leughadh agus innse dhan chloinn.
- Tòiseachadh air ionnsachadh fiosrachail, a lean gu eòlas agus tuigse do dh'ìrean leasachaidh chloinne.
- Tha cùrsaichean Books for Bairns a' leantainn orra gan lìbhrigeadh do theaghlaichean ann an coimhearsnachdan ionadail ann an Dùn Dè.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<https://www.dundee.gov.uk/communities/adultlearning/>

Sgrùdadh-cùise 11

Tel mee met Taal no Count on Skills – Ministreachd an Fhoghlaim, Cultar agus Saidheans (OCW), Ministreachd Chùisean Sòisealta agus Fastachd (SZW), Ministreachd Slàinte, Sunnd agus Spòrs (VWS)

Àrd-shealladh prògram

Is e pròiseact litearrais Duitseach a tha ann an Count on Skills a tha ag amas air a bhith a' lùghdachadh na h-àireimh de shaoranaich dùthchail neo-litearra Duitseach agus a bhith ag adhartachadh leughadh airson toileachas le clann òga agus inbhich cuideachd.

Tha am prògram gnìomh Count on Skills ag amas air a bhith a' ruighinn nan targaidean uimhireil a leanas:

- thèid fios gu co-dhiù 45,000 neach Duitseach gus an sgilean cànan a leasachadh agus toraidhean nas fheàrr a sgòradh ann an deuchainnean cànan agus com-pàirteachadh sòisealta, a' gabhail a-steach com-pàirteachadh fastaidh; agus
- tha millean sgoilear bun-sgoile air a bhith air a ruighinn tro ghnìomhan adhartachaidh-leughaidh agus bidh iad a' com-pàirteachadh gus an sgilean cànan a leasachadh agus tuilleadh ionnsachadh mun tlachd a tha an cois leughadh.

Tha am prògram cuideachd ag amas air a bhith a' coileanadh na leanas:

- co-obrachadh roinneil fad-ùine gus neo-litearras a lùghdachadh;
- leasachaidhean air càileachd agus so-ruigsinneachd phrògraman ionadail agus roinneil; agus
- solair chothroman chom-pàirteachaidh agus amalachaidh sòisealta airson luchd-còmhnaidh Nan Tìrean Ìsle.

Tha *Count on Skills* a' cur seilbh ann an deuchainnean a tha ag amas air a bhith a' frithealadh bhuidhnean amasaichte a tha doirbh an ruighinn, ann an dòigh nas fheàrr, gus grunnan phàrtean a tha fo bhuidh neo-litearra a cheangal suas, agus gus ionnsramaidean a leasachadh airson a bhith a' dèiligeadh ri easbaidhean agus neo-litearra.

Chaidh am prògram pìleit Art of Reading airson teaghlaichean le droch sgilean cànan ainmeachadh cuideachd. Tha am pìleat seo a' cuideachadh phàrantan le droch sgilean litearra gus a dhol an sàs ann an leughadh agus a bhith a' leughadh don clann. Tha an deuchainn seo ag amas air a bhith ag àrdachadh mothachadh agus a bhith a' ruighinn phàrantan le ìre litearra iséal ann an dòigh nas èifeachdaich le BookStart (BoekStart, airson clann aois 0-4 agus am pàrantan) agus an Library at School (Bibliotheek op School) ann am bun-sgoiltean. Tha am modh-obrach seo a' misneachadh tlachd ann an leughadh agus a' cuideachadh

easbaidhean cànan am measg chloinne. Aig an aon àm tha pàrantan air am brosnachadh a bhith a' dol an sàs gu gnìomhach ann an cànan iad fhèin. Tha an Dutch Reading Foundation agus National Library of the Netherlands a' coileanadh a' phàrlaid le bhith a' co-obrachadh leis an Reading and Writing Foundation.

Carson?

Chaidh am modh-obrach a chaidh a chleachdadh airson Count on Skills, a thaghadh stèidhichte air grunnan phrionnsapalan agus bhun-bheachdan a tha air an cùl. Tha an co-dhùnadh modh-obrach a bhith ann dìreach airson teaghlaichean òga co-cheangailte ri sgrùdaidhean a tha a' comharrachadh gu bheil ìrean ìosal de fhoghlam agus litearras glè thric a' leantainn sìos bho aon ghinealach chun an ath fhear. Feumar tomhasan bacaidh ullachadh gus an cearcall seo a bhriseadh do leanabain agus clann, a' gabhail a-steach pàrantan òga. Tha prionnsapal eile a tha mar stèidh do cho-dhùnaidhean poileasaidh Count on Skills ann am poileasaidh Eòrpach agus nàiseanta, a tha mar as trice fo bhuaidh amasan sòisio-eaconamach. Ma tha an Roinn Eòrpa agus Na Tìrean Ìsle a' sùileachadh a bhith an lùib nan eaconamaidhean as fheàrr a thaobh eòlas agus seirbheisean, feumar seilbheachd gus ìre foghlaim an t-sluaigh a mheudachadh. Cha bhi seo na amas ion-obrachail, an uair a tha 20% de dh'inbhich Eòrpach agus 13% de dh'inbhich Duitseach aig nach eil gu leòr sgilean bunaiteach. Tha a h-uile càil a tha seo a' ciallachadh gum bu chòir am modh-obrach a thaobh neo-litearras agus foghlam inbheach a bhith air fhaicinn mar phàirt bhunaiteach de phoileasaidh sòisealta agus fàs eaconamach.

Buaidh

Bidh sgrùdadh agus luachadh Count on Skills air an sìor luachadh gus leigeil le gnìomhan a bhith air an atharrachadh an uair a bhios sin riatanach. Thèid luachadh eadar-amail a dhèanamh tràth ann an 2017 agus luachadh deireannach aig deireadh 2018, air an coileanadh le buidheann rannsachaidh neo-eisimeileach.

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<http://www.steunpuntbasisvaardigheden.nl/>

Sgrùdadh-cùise 12

Prògram Bun-Fhoghlam Teaghlaich (FABE) - LABE (Litearras agus Bun-Fhoghlam Inbheach) Uganda

Àrd-shealladh prògram

Chaidh am prògram FABE a thòiseachadh agus tha e an-dràsta air a chur an sàs le LABE (Litearras agus Bun Foghlam Inbheach), prìomh NGO ionadail ann an raon bun-fhoghlaim. Thòisich ùidh LABE ann am pròiseactan foghlam teaghlaich ann am meadhan nan 1990an mar thaobh ùr den obair litearraise inbheach ann an sgìrean dùthchail. Rinn LABE prògram pileit ann an sgìre Bugiri de thaobh Sear Uganda (aon de na sgìrean as bochda san dùthaich) ann an 2000-2001. Ann an 2005 bha am prògram a' dol ann an 18 sgoiltean agus ann an iomadh ionad litearraise inbhich, a' ruighinn còrr air 1,400 pàrant agus còrr air 3,300 leanabh. Tha am prògram a-nis air a bhith air a leudachadh gu ceann a tuath Uganda, roinn a tha fo bhuaidh cogaidh, far a bheil e air a bhith air a chur an sàs ann an còrr air 600 baile ann an 8 sgìrean.

Tha am prògram ag amas air a bhith:

- a' leasachadh sgilean litearraise agus àireamhachd am measg chlann is inbhich a tha a' fuireach ann an sgìrean dùthchail;
- a' leasachadh dèanadas foghlaim chloinne tro litearras phàrant/teaghlaich èifeachdach agus taic le foghlam;
- a' neartachadh taic phàrantan airson feumalachdan foghlam chloinne agus pàrantan uidheamachadh le eòlas bunaiteach;
- a' meudachadh sgilean eadar-chonaltraidh phàrantan fhad 's a bhios iad a' conaltradh ri clann agus an tidsearan;
- a' leasachadh sgilean pàrantachd;
- a' cruthachadh mothachadh farsaing mu ionnsachadh teaghlaich;
- ag adhartachadh agus a' neartachadh com-pàirteachadh coimhearsnachd ann am foghlam bun-sgoile agus ann an leasachadh coimhearsnachd san fharsaingeachd; agus
- a' saidhbhreachadh chomasan thidsearan agus luchd-foghlaim inbheach ann am modhan-obrach teagaisg/ionnsachaidh leanabh-inbheach.

Carson?

Thòisich riaghaltas Uganda air prògraman agus innealan poileasaidh breithneachail a tha ag amas air a bhith a' cur às do bhochdainn agus neo-litearras agus mar sin ag adhartachadh leasachadh agus cruth-atharrachadh nàiseanta le bhith a' dèanamh foghlam so-ruigsinneach do na h-uile. Tha am Prògram Litearras Inbheach Foincseanach (FAL) mar phàirt den Phlana Dubhaidh Às (PEAP) air feuchainn ri bhith a' leasachadh ìrean litearraise am measg inbhich cho math ri bhith a' cumhachdachadh dhaoine gu bhith a' sireadh cothrom air bun-sheirbheisean sòisealta càileachdail. Cha do ràinig am prògram FAL ach 5% de dhaoine a dh'fhaodadh a bhith nan luchd-ionnsachaidh agus mar sin cha d' fhuair mòran dhaoine buannachd às. Chaidh bacadh a chur air a bhith a' cur am PEAP an sàs leis gur ann air fhoillseachadh ann an sgrìobhadh a bha am fiosrachadh mu na seirbheisean a bha rim faotainn. Mar sin, airson saoranaich an còraichean

fhaotainn, feumaidh iad sgilean litearrais agus àireamhachd a thogail – sgilean nach eil aig a h-uile inbheach. Rinn na teachdan-geàrr ann an solair foghlaim do chlann agus bun-sgilean litearrais do dh'inbhich e deatamach a bhith a' cur a' phrògram Bun-Fhoghlam Teaglaich (FABE) an cèill.

Buaidh

Luchd-com-pàirteachaidh

- Tha mu 124,000 leanabh agus 76,000 inbheach air buannachd fhaighinn bhon phrògram. Tha còrr air 95% den luchd-buannachd a' fuireach ann an sgìrean dùthchail agus tha mu 80% boireann.
- Tha am prògram Train-the-Trainer air trèanadh 1,500 luchd-trèanaidh litearrais fhurastachadh agus 400 luchd-trèanaidh airson luchd-stiùiridh.

Ìre teaglaich (ìre dachaigh)

- Tha an àireamh chloinne a tha a' clàradh dochann san dachaigh (gu h-àraidh slaisean bhon athraichean) air a dhol sìos 15%.
- Tha an àireamh de nigheanan òga air am pòsadh (mus ruig iad 15) air a dhol sìos 40%.
- Tha an àireamh de bhoireannaich a tha a' dol air adhart gu taghaidhean ann an sgoiltean, eaglaisean agus comataidhean baile air meudachadh 65%.
- Tha an àireamh de nigheanan a tha a' faighinn taic dhìreach bhon athraichean air meudachadh 17%.

Ìre sgoile

- Tha frithealadh nigheanan san sgoil gu gnàthach air meudachadh 67 là gach bliadhna.
- Tha an àireamh de nigheanan a tha a' sguir a fhrithealadh air tuiteam 15%.
- Tha an àireamh de bhoireannaich ann an structaran riaghladh sgoile air meudachadh 68%.
- Tha an àireamh de phàrantan a tha a' gabhail pàirt ann an leasachadh Phlanaichean Leasachadh Sgoile air meudachadh 65%.

Ìre Coimhearsnachd

- Tha an àireamh de bhuill den choimhearsnachd a bha roimhe seo neo-litearra a ghabh com-pàirt sna taghaidhean nàiseanta mu dheireadh le bhith gu neo-eisimeileach a' taghadh an roghainn air meudachadh 27%.
- Tha an co-mheas de bhuill ùra bhon choimhearsnachd a tha air a dhol nam buill de bhuidhnean saor-thoileach ionadail air a dhol suas 3:5 (3 nam buill ùra)
- Tha an àireamh de nigheanan a tha air clàradh gun robhar ag èigheach riutha/a' fanaid orra an uair a bha iad a' coiseachd dhan sgoil air a dhol sìos 32%.

A' Leasachadh Dol an Sàs Phàrantan ann an Ionnsachadh Leanaibh

- Tha pàrantan a-nis gu mothachail ag eadar-obrachadh le agus a' cuideachadh an cloinne a bhith a' daingneachadh sgilean leughaidh, sgrìobhaidh agus àireamhachd.
- Tha pàrantan cuideachd nas motha a' cuideachadh an cloinne a bhith a' dèanamh an obair-dachaigh agus a' cumail sùil air leabhraichean an cloinne leis gu bheil an leasachadh sna sgilean litearra aca a' toirt misneachd dhaibh an taic sin a thoirt seachad. Tha cuid de phàrantan eadhon a' cruinneachadh stuthan ionnsachaidh ionadail airson na cloinne, leithid cinn bhotail agus maidean cunntaidh.
- Tha conaltradh nas fheàrr le sgoiltean a' comharrachadh gu bheil pàrantan (gu h-àraidh màthraichean) a' sìor fhàs nas motha an sàs ann am foghlam an cloinne. Mar eisimpleir, bidh cuid de phàrantan a' cur notaichean sgrìobhte gu na tidsearan-sgoile mu adhartas an cloinne len ionnsachadh no na dùbhlain a tha romhpa.
- Tha pàrantan gu riaghailteach a' frithealadh tachartasan sgoile, leithid coinneamhan agus làithean fosgailte, no a' tadhal air an sgoil gu neo-fhoirmeil gus bruidhinn ri tidsearan an cloinne mun adhartas lem foghlam.

Ionnsachadh Litearras Inbhich

- An dèidh còrr air 2 bhliadhna de dh'obair FABE co-cheangailte ri litearras, bha mòran phàrantan/inbhich comasach air:
 - ruithean de dh'àireamhan a leughadh gu ceart bho 0 gu 1,000 agus àireamhan trì-figeir obrachadh a-mach ann an sgrìobhadh; agus
 - clàradh ann an sgrìobhadh fiosan goirid a chaidh a chluinntinn air an rèidio agus fiosrachadh a sgrìobhadh sios bho mhiosachan, sanas no teacsa eile.
- Tha dol an sàs fhireannach ann agus uallach mu shochair nigheanan air èirigh gu fìor mhòr;
- Tha an àireamh de Luchd-oideachaidh Litearras Inbheach air àrdachadh agus tha na sgilean aca air meudachadh.
- A thuilleadh air toraidhean litearra nas fheàrr, tha FABE cuideachd air buaidhean soisealta, eaconamach agus poilitigeach nas fharsainge a thaisbeanadh. Tha iad sin a' gabhail a-steach:
- Meudachadh san roinn de stòras airson ionnsachadh inbheach bho ùghdarrasan ionadail.
- Meudachadh ann an ùidh thabhartaichean
- Tha dol an sàs choimhearsnachd agus phàrantan ann am foghlam bunaiteach a-nis na phrìomhachas a thaobh poileasaidh (ged a tha an cudrom fhathast air litearras chloinne).

Airson tuilleadh fiosrachaidh theirig gu:

<http://www.unesco.org/ui/litbase/?menu=8&theme=20&programme=9>

6. Co-dhùnadh

6.1 Prìomh theachdaireachdan agus mholaidhean

Tha grunnan prìomh theachdaireachdan agus mholaidhean san Lèirmheas de Ionnsachadh Teaghlaich.

Prìomh theachdaireachdan

- Tha ionnsachadh teaghlaich a' ruighinn nan daoine as bochda, a' cuideachadh ann a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh agus a' dol nas fharsainge na fad an eadar-theachd.
- Is e modh-obrach a tha ann an ionnsachadh teaghlaich aig a bheil buaidh thar nan raointean aoise eadar-dhealaichte.
- Tha rannsachadh làithreach a' moladh gu bheil ionnsachadh teaghlaich cudromach agus gu bheil e ag obair.
- Is urrainn do phrògraman ionnsachadh teaghlaich a bhith an ìre mhath saor agus reata tillidh sòisealta àrd a thoirt air an tasgadh.
- Bu chòir do luachaidhean farsaing a bhith air am fighe a-steach far a bheil e iomchaidh. Tha feum air pròiseasan nas fheàrr airson a bhith a' cruinneachadh dàta.
- Chan eil mòran fiosrachaidh ann mu bhuidh ionnsachadh teaghlaich air teaghlaichean aig a bheil leanabh agus/no pàrant le ciorram.
- Bu chòir do fhianais cur ri deilbh prògram ionnsachaidh teaghlaich sam bith. Bu chòir do phrògraman ùra an àite fhaighinn airson a bhith air an leasachadh agus bu chòir fianais mu bhuidh a bhith air a chruinneachadh.

Molaidhean

- Feumaidh maoinachadh airson prògraman ionnsachadh teaghlaich a bhith air fhisge a-steach dha na dràibhearan airson atharrachadh gus dèanamh cinnteach à builean airson theaghlaichean.
- Feumaidh stòrasan san raon seo coinneachadh ris na prìomh dhràibhearan san Dùbhlann Coileanaidh agus san Fhrèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta.
- Bu chòir lorgaidhean sgrùdaidh a bhith air an cleachdadh gus gluasadan agus feuman a chomharrachadh agus buaidh a thoirt air leasachaidhean poileasaidh san àm ri teachd.
- Feumar ionnsachadh teaghlaich fhisge a-steach do phoileasaidhean agus ro-innleachdan tar-ghearraidh gus dèanamh cinnteach às a' bhuidh as motha agus gus cuimse làidir a chumail aig ìre nàiseanta agus ionadail.
- Bhiodh ionnsachadh teaghlaich air a leasachadh tro cho-thàthadh nas motha bhon ìre ro-innleachdail chun na h-ìre coileanaidh le taic bho fhrèam-obrach.
- Bu chòir do thìde agus rùm airson cruthachadh a bhith air an toirt do mhodhan-obrach cruthachail a thaobh dol an sàs agus libhrigeadh prògraim. Bu chòir buaidh agus builean a bhith air an luachadh agus air an

atharrachadh ma bhios feum air sin a dhèanamh. Bu chòir dhan seo a bhith mar mhodh-obrach ro-innleachdail agus fiosraichte.

- Tha e cudromach barrachd rannsachaidh stèidhichte air Alba fhaighinn leis gur e glè bheag fiosrachaidh a tha ri fhaotainn mu bhuidh ionnsachadh teaghlaich ann an Alba.
- Bu chòir beachdachadh air mar bu chòir tuilleadh rannsachaidh air ionnsachadh teaghlaich a bhith air aontachadh agus air a ghiullachd a rèir na Ro-innleachd Rannsachaidh nàiseanta.
- Bheireadh tuilleadh rannsachaidh air modh-eòlais taic do sholair nas làidir agus tuigse mu carson agus ciamar a bu chòir modh-obrach ionnsachadh teaghlaich a bhith air a chleachdadh agus carson nach bu chòir.
- Thathar a' moladh gum bi an sgioba luchd-obrach a' gabhail òs làimh teisteanasan iomchaidh agus leasachadh proifeiseanta leantainneach.
- Bidh prìomh lorgaidhean agus mholaidhean an Lèirmheas de Ionnsachadh Teaghlaich seo mar phàirt de Phlana Leasachaidh Nàiseanta air Foghlam ann an Alba. Bidh iad cuideachd a' biathadh a-steach do na builean gus dèanamh cinnteach gu bheil ùghdarrasan ionadail agus sgoiltean a' beachdachadh air cothroman ionnsachadh teaghlaich an uair a bhios iad a' leasachadh phlanaichean airson an ama ri teachd.
- Bu chòir do phrìomh luchd-ùidh ann an ionnsachadh inbheach leantainn orra a' toirt taic do dh'inbhich a tha a' cur feum air taic nas dèine an uair a bhios iad an sàs ann am prògraman ionnsachadh teaghlaich a rèir an Aithris Amais.

6.2 Geàrr-chunntas

Tha lèirmheas air fianais a' soilleireachadh gu bheil ionnsachadh teaghlaich a' cluiche prìomh phàirt anns a' chomann shòisealta agus gu deimhinneach a' toirt taic do libhrigeadh sàr-mhathais agus co-ionannas. Ach, tha cothrom ann airson rannsachadh agus litreachas a tha amasaichte air buaidh dheimhinnte ionnsachadh teaghlaich ann an Alba. Tha lèirmheas a' cur cudrom air an fheum a tha ann tuilleadh fianais a chruinneachadh tro raon de mhodhan-obrach a' gabhail a-steach lorgaidhean sgrùdaidh agus fios air ais aig ìre ionadail agus eadar-nàiseanta.

Le bhith a' leasachadh na sgioba-obrach tro theisteanasan iomchaidh agus leasachadh proifeiseanta leantainneach cumar a' cur grunnan bhuilean deimhinneach an cèill airson teaghlaichean agus coimhearsnachdan. Bidh luchd-obrach air an trèanadh, sgileil ann a bhith a' dol an sàs agus ag obair leis na teaghlaichean as lugha a tha an sàs agus a' toirt taic le bhith a' leasachadh chàirdeasan nas fheàrr eadar an dachaigh agus an sgoil. Bidh prògraman ionnsachadh teaghlaich a' toirt taic do phàrantan a bhith a' meudachadh an sgilean fa leth, an eòlas agus am misneachd. Cuidichidh seo pàrantan an uair sin gus taic a thoirt do leasachadh an leanabhaich cho math ris na cothroman pearsanta aca fhèin airson ionnsachadh, trèanadh agus fastachd.

Le bhith a' sìor ath-leasachadh agus ag ùrachadh nan eisimpleirean sgrùdadh-cùise mun Ionad Leasachaidh Nàiseanta thèid taic a thoirt do luchd-obrach a bhios ag obair le teaghlaichean thar Alba.

Tha a bhith a' fighe ionnsachadh teaghlaich a-steach thar poileasaidhean foghlaim, slàinte agus sòisio-eaconamach deatamach a thaobh a bhith a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Pàipear-taic A – Sgrìobhainnean Co-cheangailte

Cùl-raon – Mapadh Poileasaidh Alba

Tha an earrann seo a' toirt sealladh farsaing air na prìomh phoileasaidhean nàiseanta co-cheangailte ri ionnsachadh teaghlach. Tha na poileasaidhean sin a' toirt seachad an fhrèam-obrach tar-ruigheach agus an stiùiridh anns am bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail, sgoiltean agus luchd-obrach a bhith ag obrachadh.

An dèidh an tiomnadh chumhachdan ann an 1999, bha Riaghaltas na h-Alba a' faireachdainn gun robh feum aca air tuilleadh dàta bho rannsachadh agus fios mu shuidheachaidhean chloinne, an cothroman, duilgheadasan agus na dùbhlain a bha romhpa nuair a bha iad a' fàs suas. B' e an dìth dàta dhen t-seòrsa seo mu amannan leasachaidh ann am beatha chloinne, tràth-bhliadhnaichean agus an gluasad gu òigeachd a lean gu bhith a' coimiseanadh an sgrùdadh fad-ùineach 'A' Fàs suas ann an Alba' (GUS).

Bha an rannsachadh GUS air a dheilbh gus mion-sgrùdadh a dhèanamh air 'feartan, suidheachaidhean agus beachdan nan teaghlachan a ghabh pàirt san rannsachadh' (GUS, 2007, td1). Bha e ag amas air a bhith a' tracadh beatha chloinne Albannach bho an tràth-bhliadhnaichean trom beatha nan cloinn agus a' coimhead ris na fèin-fhiosrachaidhean aca thar ùine. Tha cudrom air leth agus sònraichte san sgrùdadh air Alba 'air a stiùireadh le feuman a bhith a' dèanamh poileasaidh, le cuimse shònraichte air cothrom air agus cleachdadh sheirbheisean' (GUS, 2007, td2). Tha na cuspairean ann an sgrùdadh GUS a' gabhail a-steach: feartan agus suidheachaidhean chloinne agus an teaghlachan; leatromachd agus breith; pàrantachadh chloinne òg; taic phàrantan; slàinte agus leasachadh chloinne; stoidhlean pàrantachd agus uallaichean; agus slàinte phàrantan.

Tha an sgrùdadh 'A' Fàs suas ann an Alba' air a bhith bunaitich ann a bhith a' toirt taic do Riaghaltas na h-Alba an dèidh tiomnadh chumhachdan, ann a bhith a' leasachadh phoileasaidhean tar-ghearraidh a thaobh slàinte, foghlam agus sòisio-eaconamach.

Stiùireadh Achd Sgoiltean Alba (Dol an Sàs Phàrantan) (2006)

Tha an Achd Dol an Sàs Phàrantan ag aithneachadh na dreuchd dheatamaich a tha pàrantan a' cluich ann an ionnsachadh agus leasachadh chloinne. Tha e ag amas air pàrantan a mhisneachadh gu bhith a' leasachadh ionnsachadh an cloinne aig an dachaigh agus sa choimhearsnachd. Tha feum aig ùghdarrasan ionadail air 'cunntas a ghabhail air feartan a dh'fhaodadh a bhith mar bhacaidhean, a' dìth-mhisneachadh no a' cur bacadh air pàrantan a bhith an sàs ann am foghlam an cloinne' (td10).

Tha mòran adhbharan carson a tha cuid de phàrantan le beagan no glè bheag de cheangal ris an sgoil, no aig a bheil duilgheadasan ann a bhith a' toirt taic do foghlam agus ionnsachadh an cloinne me fèin-fhiosrachadh phàrantan fhèin air foghlam san sgoil. San Achd, thathar ag iarraidh air an ùghdarras ionadail agus luchd-obrach sgoile a bhith ag obair còmhla ri co-obraichean bho sheirbheisean eile, leithid seirbheisean ceangal dachaigh is sgoil, ionnsachadh coimhearsnachd, slàinte,

agus obair shòisealta no buidhnean eile gus cuideachadh le bhith a' toirt taic don ro-innleachd, no a tha ag obair le teaghlaichean. Tha e air iarraidh orra cuideachd beachdachadh air èifeachdas nan structar a tha aca an-dràsta agus dòighean air obrachadh le pàrantan gus a bhith a' brosnachadh dol an sàs phàrantan.

Frèam-obrach Tràth-Bhliadhnaichean (2008)

Tha am 'Frèam-obrach Tràth-Bhliadhnaichean' ag aithneachadh 'gum bi feum aig cuid de chlann agus theaghlaichean air taic fad-ùine tron leanabachd agus nas fhaide na sin' (Riaghaltas na h-Alba, td9). Tha e ag amas air a bhith 'a' lùghdachadh na h-àireimh de leithid sin de theaghlaichean tro bhith a' toirt taic do chomas chloinne agus phàrantan a bhith a' faighinn builean deimhinneach dhaibh fhèin chun na h-ìre far am bi e fèin-sheasmhach sna seirbheisean uile-choitcheann a tha rim faotainn agus le bhith a' togail comas coimhearsnachd gus am bi a' choimhearsnachd nas fharsainge air a cumhachdachadh gu bhith a' tabhann àrainn thaiceil do chlann agus teaghlaichean' (td9).

Tha an sgrìobhainn seo cuideachd ag amas air a bhith a' dèiligeadh ri feumalachdan chloinne far a bheil am beatha, an cothroman agus an amasan air an cumail air ais mar thoradh air droch shlàinte, bochdainn, coileanadh agus dìth-obrach. Tha tràth-bhliadhnaichean air am mìneachadh san fhrèam-obrach mar ro àm breith gu ochd bliadhna a dh'aois ach tha e cuideachd ag aithneachadh gu bheil mòran thaobhan dheth iomchaidh a thaobh clann nas sine na ochd.

Tha modh-obrach aig cridhe an Fhrèam-obrach 'a tha ag aithneachadh a' chòir a tha aig clann òga air fad air càirdeasan de dh'àrd-chàileachd, àrainnean agus seirbheisean a tha a' tabhann modh-obrach farsaing a thaobh a bhith a' coinneachadh rim feuman' (td3). Tha am modh-obrach san Fhrèam-obrach air fhaicinn mar a bhith de bhuanachd shònraichte don chloinn is do na teaghlaichean a tha a' cur feum air ìrean nas àirde de thaic. Tha na ceithir prionnsapalan de eadar-theachd thràth air an comharrachadh mar: na h-aon bhuilean agus chothroman a bhith aig a h-uile neach; a' comharrachadh an fheadhainn a tha ann an cunnart nach coilean iad na builean sin agus a' gabhail cheumnan gus nach tachair an cunnart sin; far a bheil an cunnart air tachairt, gnìomh èifeachdach a choileanadh; obrachadh gus pàrantan, teaghlaichean agus coimhearsnachdan a chuideachadh gu bhith a' leasachadh nam fuasglaidhean aca fhèin a' cleachdadh sheirbheisean poblach so-ruigsinneach de dh'àrd-chàileachd.

Tha plana gnìomh san Fhrèam-obrach a tha ag amas air a bhith a' cur cuimse nas motha taobh a-staigh nan seirbheisean a tha ann a-cheana air 'leasachadh sgilean pàrantachd, a' leasachadh dhreuchdan nas fharsainge san sgioba-obrach agus ag àrdachadh an àite a tha aig cùram-chloinne, ro-sgoil agus sgoil ann an ionnsachadh teaghlaich' (td37).

Co-ionann Math (2008)

Tha an sgrìobhainn seo na aithisg bhon Bhuidheann-Gnìomha Ministereil mu neo-ionannachdan slàinte agus tha grunnan phrìomh lorgaidhean innte mar an fheum air

‘a bhith a’ togail sunnd agus fulangas dhaoine fa leth, teaghlach agus coimhearsnachd’ (td17). Tha na buannachdan air am meas mar a bhith a’ tighinn bho bhith ‘a’ toirt taic do phàrantan gu bhith gan cuideachadh fhèin agus a bhith a’ cruthachadh choimhearsnachdan a tha nan àiteachan deimhinneach airson a bhith a’ fàs suas annta’ (td20). Is e am modh-obrach airson toirt air seo tachairt a bhith ag atharrachadh na cuimse ‘bho bhith a’ toirt sheirbheisean seachad (a’ dèanamh rudan às leth no do dhaoine) gu bhith a’ togail comas dhaoine fa leth, teaghlaichean agus coimhearsnachdan, agus a’ dèiligeadh ris na bacaidhean on taobh a-muigh a dh’fhaodas a bhith ro dhaoine, gu bhith a’ dèanamh feum de na seirbheisean poblach de dh’àrd-chàileachd, so-ruigsinneach air a bheil feum aca’.

A’ Coileanadh ar Comais (2008)

Chaidh am Frèam-obrach ‘A’ Coileanadh ar Comais’ a chur air bhog san t-Samhain 2008 agus tha e ag amas air a bhith a’ dèiligeadh ri bochdainn agus neo-ionannas teachd-a-steach ann an Alba. Tha am Frèam-obrach ag amas air a bhith a’ tabhann modh-obrach chothromach agus cuideachd a’ brosnachadh dhaoine gu bhith ag obair agus a’ toirt air falbh bhacaidhean a thaobh fastachd. Tha dèiligeadh ri dràibhearann nas fhad-ùine de bhochdainn san Fhrèam-obrach gu bhith air a choileanadh le Riaghaltas na h-Alba, an riaghaltas ionadail agus com-pàirtichean a’ cleachdadh modh-obrach a tha a’ cur ‘pàrantachd aig cridhe poileasaidh, a’ tabhann cothrom nas fheàrr air àiteachan airson cluich, agus a’ dèanamh gach ro-sgoil agus sgoil na àrainn ionnsachadh teaghlaich gus an urrainn na h-uile an làn chomais a ruighinn agus bochdainn a sheachnadh nas fhaide air adhart nam beatha’ (Riaghaltas na h-Alba, td13). Tha duilgheadasan le slàinte, fastachd, taigheadas no san teaghlach air am faicinn san Fhrèam-obrach mar a bhith a’ cur dhaoine ann an cunnart tuiteam ann am bochdainn agus ag adhbharachadh tuilleadh dhuilgheadasan.

Is e aon raon atharrachaidh a tha air faicinn san Fhrèam-obrach mar a bhith air leth cudromach, an dòigh obrach le ùghdarrasan ionadail. Tha seo air ‘glusad air falbh bho mheanbh-stiùireadh’ fhaicinn le Riaghaltas na h-Alba agus am modh-obrach fuasglaidh nàiseanta ‘nì aon mheud a’ chùis’ gu saorsa a thoirt do dh’ ùghdarrasan ionadail a bhith a’ tighinn gu co-dhùnaidhean èifeachdach agus dearbhachail aig ìre ionadail (td7).

Dh’ainmich ‘A’ Coileanadh ar Comais’ planaichean an Riaghaltais ‘Frèam-obrach Tràth-Bhliadhnaichean’ a thoirt a-steach gus dèiligeadh ri bun-adbharan anacothrom. Bha seo gu bhith air a choileanadh tro chuimseachadh air ‘a’ toirt taic do phàrantan agus choimhearsnachdan gus a bhith a’ tabhann àrainn àrachail agus bhrosnachail do chlann’ (td14).

‘Ceartas do gach pàiste’ (GIRFEC) 2008

Is e modh-obrach le Riaghaltas na h-Alba a tha ann an ‘Ceartas do gach pàiste’ (GIRFEC) a tha a’ cothromachadh gach seirbheis agus buidheann a tha ag obair le clann, daoine òga agus an teaghlaichean le bhith a’ libhrigeadh taic cho-òrdanaichte a tha iomchaidh, co-rèireach agus timeil. Tha GIRFEC mu bhith a’ dèanamh

cinnteach gu bheil luchd-stiùiridh, manaidsearan agus luchd-obrach a' co-obrachadh gus leigeil le clann agus daoine òga an làn chomais a ruighinn. Tha am modh-obrach GIRFEC a' cur an leanaibh aig cridhe gach measaidh agus a' leigeil le luchd-obrach beachdachadh air an dreuchd aca fhèin an uair a bhios iad ag obair le teaghlaichean.

Tha am modh-obrach stèidhichte air seata choitcheann de 'chomharran sunnd' a tha air an deilbh gus cuideachadh le bhith a' measadh dè a tha a' dol air adhart ann am beatha leanaibh agus gus faicinn a bheil raointean ann ris an fheumar dèiligeadh. Tha am measadh air suidheachadh leanaibh air a choileanadh tron mhodail cleachdaidh nàiseanta a tha a' cur nan comharran sunnd an cois 'an triantan mo shaoghal' gus feumalachdan, cunnartan agus feartan deimhinneach a mheasadh. Tha iad sin agus 'am meatrags fulangais', a' cuideachadh luchd-obrach a bhith a' tuigsinn saoghal mòr an leanaibh no an duine òig fhad 's a tha iad a' dèanamh anailis air fiosrachadh nas iom-fhillte.

Chan eil am modail GIRFEC a' sònrachadh aois, gin no an seòrsa feumalachd. Fon mhodh-obrach GIRFEC, feumaidh luchd-obrach 'co-obrachadh gus taic a thoirt do theaghlaichean, agus far a bheil e iomchaidh, dèiligeadh gu luath ris na ciad shoidhnichean de dhuilgheadas sam bith, seach a bhith a' dol an sàs dìreach an uair a tha an suidheachadh air ìre èiginneach a ruighinn' (Stiùireadh mu GIRFEC, 2012, td3). Tha e cuideachd ag iarraidh gum bi luchd-obrach ag obair thar chrìochan bhuidhnean gus clann agus an teaghlaichean a chur aig cridhe a bhith a' tighinn gu co-dhùnaidhean.

Achd Bochdainn Chloinne (2010)/Ro-innleachd Bochdainn Chloinne airson Alba (2011)

Tha Achd Bochdainn Chloinne (2010) a' cur an cèill amasan farsaing na RA gus cur às do bhochdainn chloinne ron Ghiblean 2020. Fon Achd, bha aig Riaghaltas na RA ri Ro-innleachd Bochdainn Chloinne fhoillseachadh. Tha seo a' beantainn ri Alba cuideachd a thaobh chùisean poileasaidh a tha air a bhith air an tiomnachadh do Phàrlamaid/Ministearan na h-Alba.

A' leantainn air adhart bhon Achd Bochdainn Chloinne (2010), chuir Riaghaltas na h-Alba an cèill a lèirsinn airson Alba anns 'nach biodh clann fo ana-cothrom tro bhochdainn' (td1). Tha a bhith a' fàs suas ann am bochdainn air fhaicinn le Riaghaltas na h-Alba mar a bhith a' toirt buaidh air builean chloinne. Tha bochdainn air fhaicinn le Riaghaltas na h-Alba mar iom-fhillte, ioma-thaobhach agus mar rud a tha ag iarraidh raon de dh'eadar-theachdan agus fhreagairtean. Tha seilbheachd ann a bhith a' cur às do bhochdainn chloinne agus a' lùghdachadh neo-ionannas fhathast air leth cudromach do Riaghaltas na h-Alba. Tha a bhith a' gluasad stòrasan gu eadar-theachd thràth agus bacadh sna tràth-bhliadhnaichean de bheatha leanaibh, na phrìomh thoiseach tòiseachaidh.

Is e prìomh amas an Ro-innleachd Bochdainn Chloinne ann an Alba a bhith a' meudachadh stòrasan dachaigh (bochdainn teachd-a-steach agus easbhaidh stuth) agus gus sunnd agus cothroman beatha chloinne a leasachadh (a' briseadh chearcaill eadar-ghinealach de bhochdainn/neo-ionannas/easbhaidh). Tha a leithid

de mhodh-obrach a' cur feum air cuimse air a bhith a' dèiligeadh ri sònrachain sòisealta agus eaconamach de bhochdainn agus na suidheachaidhean anns a bheil clann a' fàs suas a leasachadh.

Tha trì fo-phrionnsapalan san Ro-innleachd Bochdainn Chloinne ann an Alba: eadar-theachd thràth agus bacadh; togail air so-mhaoin dhaoine agus choimhearsnachdan agus a' dèanamh cinnteach gu bheil feumalachdan chloinne agus theaghlaichean aig teis-mheadhan dealbhachadh agus libhrigeadh na seirbheis. Tha na prionnsapalan sin air an toirt bho na prìomh phoileasaidhean sòisealta a tha an Riaghaltas air a chur nan àite a-cheana gus dèiligeadh ri bochdainn chloinne (A' Coileanadh ar Comais, 2008; Frèam-obrach Tràth-Bhliadhnaichean 2008 Co-ionnan Math, 2008). Tha na trì frèaman-obrach sòisealta ag adhartachadh modh-obrach stèidhichte air so-mhaoin gus comas dhaoine fa leth agus theaghlaichean a thogail agus a dhèanamh comasach dhaibh an slighe a dhèanamh a-mach à bochdainn. Taobh a-staigh a' mhodh-obrach stèidhichte air so-mhaoin, tha daoine fa leth agus coimhearsnachdan air an cuireadh gus atharrachaidhean deimhinneach nan suidheachaidhean a rianachd le bhith gan cuideachadh ag ullachadh nan eadar-theachdan gus taic a thoirt dhaibh a bhith a' faighinn a-mach à bochdainn. Feumaidh proifeiseantaich aithneachadh gum faod daoine fa leth agus coimhearsnachdan a bhith mar 'stòras a bhios a' co-dheilbh sheirbheisean' seach a bhith dìreach mar luchd-cleachdaidh de na seirbheisean (Ro-innleachd Bochdainn Chloinne, 2011, td9).

Litearrasan Inbheach ann an Alba 2020: Stiùireadh ro-innleachdail (2011)

Stèidhich Plana Gnìomh Litearras Riaghaltas na h-Alba lèirsinn fharsaing na h-Alba airson an luchd-ionnsachaidh air fad – ìrean litearraise nan uile àrdachadh bho na tràth-bhliadhnaichean suas gu inbheachd. San sgrìobhainn Litearrasan Inbheach ann an Alba, tha ionnsachadh teaghlach air fhaicinn mar 'so-mhaoineachadh anns an àm ri teachd ann an Alba, leis gu bheil e a' cur ri co-ionannas cothruim le bhith ag atharrachadh pàtrain ionnsachaidh taobh a-staigh theaghlaichean. Tha a bhith ag obair leis an teaghlach còmhla seach a bhith ag obair leis an leanabh no an t-inbheach fa leth a' toirt buaidh nas motha air leasachadh litearraise an leanabh agus am pàrant no neach-cùraim. Is urrainn dhan seo a bhith air a choileanadh tro bhith a' toirt ri chèile eadar-theachdan tràth chloinne agus ro-innleachdan tràth phàrantachd agus obair litearraise inbheach. Bidh pàrantan agus luchd-cùraim a bhios a' leasachadh nan litearrasan aca fhèin glè thric a' cuideachadh an cloinne le leughadh, sgrìobhadh agus àireamhan' (td10).

Stiùireadh Ro-innleachdail Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd (2011)

Tha Stiùireadh Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd a' soilleireachadh sùileachaidhean Chom-pàirteachasan Planadh Coimhearsnachd. Is e adhbhar ionnsachadh agus leasachadh coimhearsnachd 'daoine a chumhachdachadh fa leth agus ann am buidhnean, gus atharrachaidhean deimhinneach a dhèanamh nam beatha agus nan coimhearsnachdan tro ionnsachadh' (td1). Is e an lèirsinn a tha ann airson seirbheisean poblach na h-Alba a bhith a' cuimseachadh cosg agus

gnìomh poblach air a bhith ‘a’ togail air an t-so-mhaoin agus comas gach neach, an teaghlach agus a’ choimhearsnachd’ (td2).

Bu chòir do chom-pàirtichean a bhith ag amas air builean ionnsachaidh agus leasachaidh coimhearsnachd a libhrigeadh tro raon de mhodhan-obrach a’ gabhail a-steach ‘ionnsachadh teaglaich agus obair eadar-theachd thràth le clann, daoine òga agus teaghlaichean’ (td4).

Cleachdadh Co-obrachail Tràth-Bhliadhnaichean (2012)

Is e Cleachdadh Co-obrachail Tràth-Bhliadhnaichean a’ chiad phrògram leasachaidh càileachd bhon bhonn san t-saoghal sa bheil iomadh buidheann an sàs, gus taic a thoirt do bhith ag atharrachadh tràth-bhliadhnaichean. Air a chur air bhog san Dàmhair 2012, tha e a’ gabhail a-steach a h-uile h-aon de na trithead ‘s a dhà Com-pàirteachas Planaidh Coimhearsnachd. Tha an Cleachdadh Co-obrachail Tràth-Bhliadhnaichean a’ cuimseachadh air a bhith a’ neartachadh agus a’ togail air seirbheisean a’ cleachdadh modh-eòlais leasachaidh, gus cothrom a thoirt do luchd-obrach ionadail feuchainn a-mach, tomhas, cur an cèill agus sgèileadh suas dhòighean ùra air obrachadh gus builean a leasachadh do chlann agus teaghlaichean.

Ro-innleachd Pàrantachd Nàiseanta (2012)

Chuir Riaghaltas na h-Alba air bhog an Ro-innleachd Pàrantachd Nàiseanta ann an 2012 gus a bhith ‘mar mheadhan air a bhith a’ luachadh, ag uidheamachadh agus a’ toirt taic do phàrantan a bhith cho math ‘s as urrainn dhaibh gus am bi e comasach dhaibhsan an uair sin an toiseach tòiseachaidh as fheàrr as urrainn dhaibh a thoirt do chlann agus do dhaoine òga ann an Alba’ (td7). Tha cuideachadh phàrantan a bhith cho math ‘s as urrainn dhaibh, a’ dèanamh eadar-dhealachadh do chlann agus dhaoine òga (NPS, 2012, td3). Is e am pròiseas airson seo tachairt a bhith a’ sìor innse mu cho cudromach ‘s a tha pàrantachd, a’ neartachadh na taic a thathar a’ tabhann do phàrantan agus ga dhèanamh nas fhasa dhaibh cothrom fhaighinn air an taic air a bheil feum aca. San sgrìobhainn, chan eilear a’ sùileachadh gur e na pàrantan a-mhàin a bu chòir a bhith ‘fo uallach a bhith a’ leasachadh chothroman beatha chloinne agus dhaoine òga ann an Alba’ (td11).

Is ann aig buadhan àrachail nan àrainneachdan sa bheil clann a’ fàs suas, pàrantan beò agus ag ionnsachadh, luchd-tabhann cùraim, teaghlach agus coimhearsnachd – a bhios a’ bhuidheann as motha air an leasachadh. Sa mhòr-chuid de shuidheachaidhean, chan urrainn do phàrantan agus luchd-cùraim àrainneachdan làidir àrachail a thabhann às aonais taic bho bhuidhnean ionadail, roinneil, nàiseanta agus eadar-nàiseanta’ (Buidheann Slàinte na Cruinne, 2007, td3).

Riaghailtean Ionnsachaidh agus Leasachaidh Coimhearsnachd (2013)

Tha Riaghailtean Ionnsachaidh agus Leasachaidh Coimhearsnachd (CLD) a’ cur riatanas air ùghdarrasan ionadail a bhith a’ cur air chois, a’ cumail suas agus a’

furastachadh pròiseas a bhios a' dèanamh cinnteach gu bheil CLD san roinn sin air a choileanadh ann an leithid de dhòigh is gu bheil e:

- a) a' comharrachadh dhaoine fa leth agus buidhnean
- b) a' beachdachadh air feuman nan daoine agus nam buidhnean air a bheilear ag amas airson CLD
- c) a' measadh na h-ìre gu bheil na feuman sin air an coinneachadh
- d) a' comharrachadh bhacaidhean gu solair iomchaidh agus èifeachdach de CLD iomchaidh.

Ionnsachadh Inbheach ann an Alba: Aithris Amais (2014)

Tha ionnsachadh inbheach an cois an teaghlach a' tabhann eisimpleir do chlann agus do dhaoine òga. Tha an cumhachd aig ionnsachadh eadar-ghinealach a bhith a' cruthachadh comann nas so-leanta tro ghnàth-iomhaighean dùbhlach le bhith a' cur luach air fèin-fhiosrachadh an dà chuid do dhaoine òga agus do dhaoine nas sine. Tha an sgrìobhainn Aithris Amais ag amas air a bhith a' brosnachadh, tro ionnsachadh inbheach, muinntir na h-Alba a bhith a' leasachadh an aislingean agus am mòr-mhiannan, a' togail dòchas agus a' toirt amasan gu buil do dhaoine fa leth agus coimhearsnachdan.

Togail Miann Adhartais (2014)

Tha Togail Miann Adhartais 'a' soilleireachadh cho cudromach 's a tha tràth-ionnsachadh agus cùram-chloinne airson an ama ri teachd do chlann fa leth agus teaghlach agus don chomann san fharsaingeachd air fad' (td6). Is e tùs-amas a tha seo cuideachd don Aonadh Eòrpach a tha a' coimhead air Tràth-Fhoghlam Chloinne agus Cùram (ECEC) mar 'a' bhunait riatanach airson ionnsachadh fad beatha soirbheachail, amalachadh sòisealta, leasachadh pearsanta agus fastachd nas fhaide air adhart. Le bhith a' co-phàirteachadh leis an dreuchd chudromach a tha aig an teaghlach, tha buaidh mhòr agus fad-ùine aig ECEC nach urrainn a bhith aig ceumannan a thèid a ghabhail aig ìre nas anmoich' (Conaltradh a' Choimisein Eòrpaich, 2011)

San sgrìobhainn, tha pàrantan fhathast aig teis-mheadhan slighe ionnsachaidh an leanaibh. Tha pàrantan a bhith an sàs sa h-uile taobh de thràth-ionnsachadh agus cùram-chloinne a' leasachadh bhuilean airson na cloinne. Tha ionnsachadh teaghlach air fhaicinn mar 'dòigh chumhachdach de dhol an sàs agus ionnsachadh' a bhios a' cuideachadh gus 'dùbhlach a thoirt do ana-cothrom foghlaim, fulangas sòisio-eaconamach adhartachadh agus beachdan deimhinnich altram a thaobh ionnsachadh fad beatha' (td25).

Bile Chloinne agus Daoine Òga (Alba) (2014)

Tha Bile Chloinne agus Daoine Òga airson a bhith ag adhartachadh amas Riaghaltas na h-Alba gum bi Alba mar an t-àite as fheàrr airson a bhith a' fàs suas ann. Tha seo gu bhith air a choileanadh le bhith a' dèanamh solair a thaobh taobhan de ath-leasachadh sheirbheisean chloinne a' gabhail a-steach leasachadh air 'an dòigh sa bheil seirbheisean ag obair gus taic a thoirt do chlann, daoine òga agus teaghlach' agus a' neartachadh 'dreuchd taic nan tràth-bhliadhnaichean ann am

beatha chloinne agus theaghlaichean'. Tha an earrann phoblach nas fharsainghe cunntachail san Achd airson an oidhirpean a bhith a' toirt air adhart coileanadh nan còraichean a tha air an cur an cèill san UNCRC agus tha e air iarraidh orra fios a thoirt air na gnìomhan a tha iad a' coileanadh airson a thoirt air adhart.

Tha an Achd a' cur an cèill an stiùiridh ro-innleachdail don dòigh sam bu chòir Seirbheisean Poblach Alba a bhith air a libhrigeadh agus a' toirt taic do bhuidhnean poblach nan oidhirpean a bhith a' leasachadh chothroman beatha chloinne agus dhaoine òga.

Prògram Àrdachadh Coileanaidh do na h-uile (2014)

Tha am Prògram Àrdachadh Coileanaidh do na h-uile ag amas air a bhith a' toirt taic do leasachadh cunbhalach ann an coileanadh agus ruigsinneachd tro leasachadh air siostam ionnsachaidh co-obrachail a tha a' toirt taic do bhuileachadh modh-obrach leasachail agus a' comasachadh ionnsachadh cho-roinnte thar na dùthcha. Tha am prògram air gabhail ris a' mhodh-obrach Modail airson Leasachadh, a tha stèidhichte air an Fhrèam-obrach Leasachaidh 3-Ceum airson Seirbheisean Poblach Alba.

Dùbhlàn Coileanaidh Alba (2015)

Tha Dùbhlàn Coileanaidh Alba ag amas air a bhith a' coileanadh co-ionannas ann am builean foghlaim agus ag àrdachadh coileanadh chloinne agus dhaoine òga a tha a' fuireach ann an ceàrnaidhean bochda agus a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn a dhùnadh. Tha an dùbhlàn a' cuimseachadh air agus a' cur cabhaig air gnìomhan leasachaidh amasaichte ann an litearras, àireamhachd agus slàinte agus sunnd ann an ceàrnaidhean sònraichte de dh'Alba. Tha e cuideachd a' toirt taic agus a' cur ris an raon fharsaing de dh'iomairtean agus phrògraman gus dèanamh cinnteach gun ruig clann agus daoine òga air fad ann an Alba an làn chomas.

Dè cho math 's a tha an sgoil againn? (4mh eagra) (2015)

Tha Dè cho math 's a tha an sgoil againn? ag amas air a bhith a' toirt taic do dh'fhàs cultar de fhèin-leasachadh thairis air foghlam ann an Alba. Tha e a' togail air eagraim a bha ann ron seo agus a' leantainn air an t-slighe a bhith a' gluasad foghlam na h-Alba bho bhith math san fharsaingeachd gu bhith sàr-mhath san fharsaingeachd.

'Tha fianais mu choileanadh làithreach siostam foghlaim na h-Alba a' gabhail ris gu bheil deagh shiostam foghlaim againn, a tha a' coileanadh gu làidir ann an grunnan dhòighean. Ach, chan eil sinn fhathast aig an ìre a bhith gu cunbhalach a' coileanadh sàr-ìrean de choileanadh a bhiodh a' maidseadh an amais shàr-mhath san t-saoghal a tha san lèirsinn againn.' Plana Corporra Foghlam Alba 2013-2016 (td15).

Frèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta airson Foghlam Alba (2016)

Tha am Frèam-obrach Leasachaidh Nàiseanta a' cur an cèill na lèirsinn agus nan tùs-amasan airson adhartas chloinne ann an ionnsachadh. Tha am Frèam-obrach na phrìomhachas ann a bhith 'a' stiùireadh obair gus a bhith a' sìor leasachadh foghlam na h-Alba agus a' dùnadh a' bheàrn coileanaidh' (td1). Tha am Frèam-obrach ag amas air a bhith 'a' leasachadh agus a' meudachadh dhòighean san urrainn do phàrantan agus teaghlaichean a dhol an sàs le tidsearan agus com-pàirtichean gus taic a thoirt dhan clann agus guth phàrantan a mheudachadh ann a bhith a' stiùireadh leasachaidhean còmhla ris na sgoiltean' (td14).

Tha am Frèam-obrach co-cheangailte ri prìomh bhuilean nàiseanta eile mar a bhith a' toirt an toiseach tòiseachaidh as fheàrr nam beatha do chlann agus a bhith deiseil airson faighinn air adhart, a' dèiligeadh ri neo-ionannachdan ann an comann na h-Alba agus a' leasachadh chothroman beatha chloinne, dhaoine òga agus theaghlaichean ann an cunnart. Tha e a' togail air leasachaidhean agus ath-leasachaidhean eile leithid 'Ceartas do gach pàiste', 'Co-obrachadh Tràth-Ìrean', 'Ro-innleachd Nàiseanta Obair Òigridh' agus 'Teagasg an Alba san Àm ri Teachd (sgioba-obrach sgileil). Tha am Frèam-obrach a' tabhann cuimse cho-roinnte gus dèanamh cinnteach gu bheil 'com-pàirtichean a' cuimseachadh gu h-èifeachdach air prìomh thùs-amasan' gus a bhith ag obair còmhla agus gus a bhith a' toirt an lèirsinn gu bith (td5).

Liosta Leughaidh

Abreu, G. and Cline, T. (2005), 'Parents' representations of their children's mathematics learning in multi-ethnic primary schools'. *British Educational Research Journal*. 31(6), p697-722.

Ashton, J., Griffiths, G., Kaye, D. Kelly, B. and Marsh, D. (2011), '*Family mathematics/numeracy: identifying the impact of supporting parents in developing their children's mathematical skills*'. In: Smith, C. (Ed), Proceedings of the British Society for Research into Learning Mathematics. 31(1). March 2011.
<http://www.bsrlm.org.uk/IPs/ip31-1/BSRLM-IP-31-1-02.pdf>

Brooks, G. and Hutchison, D. (2002), '*Family Numeracy Adds On*'. London. Basic Skills Agency.
http://shop.niace.org.uk/media/catalog/product/a/1/a1256_family_numeracy_adds_on_english.pdf

Buttrick, J. and Parkinson, A. (2013), '*The impact of community cookery skills activities on families – a comparison between three different approaches*'. Consilium Research and Consultancy Ltd.
<http://www.communityfoodandhealth.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/consilium-cookery-research.pdf>

Carpentieri, D. (2013), 'Evidence, Evaluation and the 'Tyranny of Effect size: a proposal to more accurately measure programme impacts in adult and family literacy'. *European Journal of Education*. Vol. 48, No. 3.

Center on Media and Human Development School of Communication (2014), '*Parenting in the Age of Digital Technology. A National Survey*'. Northwestern University.
http://cmhd.northwestern.edu/wp-content/uploads/2015/06/ParentingAgeDigitalTechnology.REVISED.FINAL_2014.pdf

Children (Scotland) Act (1995). London. HMSO Publications.
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/36/contents>

Cooper, J. (2011), '*Loose Change: Concerning the personal development of fathers participating in a Men & Their Children project*'. Fatherhood Institute.
<http://www.fatherhoodinstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/LooseChangeEditedFindings.pdf>

Cramer J Toso and B.W. (2015), '*Family Service Learning Brief*'. National Center for Families Learning and the Goodling Institute.
http://familieslearning.org/pdf/NCFL-FSL-brief_F3.pdf

Department for Business, Innovation and Skills (2012), '*Evidence of Wider Benefits of Family Learning: A Scoping Review*'. London.
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/34666/12-1238-evidence-benefits-of-family-learning-scoping.pdf

Department for Business, Innovation and Skills (2013), '*Family Learning Impact Fund 2008-2011 Summary Paper*'. London.
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/225030/bis-13-1020-family-learning-impact-fund-2008-2011-summary.pdf

Dyson, A., E. Beresford, E. and Splawnyk, E. (2007), '*The Manchester Transition Project: Implications for the Development of Parental Involvement in Primary Schools*'. Research Report RW95. Manchester. Department for Education and Skills.

Estyn (2012), '*The impact of family learning programmes on raising the literacy and numeracy levels of children and adults*'. Cardiff.
<https://www.estyn.gov.wales/thematic-reports/impact-family-learning-programmes-raising-literacy-and-numeracy-levels-children-and>

Fairfax-Cholmeley, K. and Meade, C. (2009), '*Family learning and progression: planning and delivering skills for resilience*'. In: Basic Skills Bulletin. No. 75. July 2009, p10.

Giles, A. (2011), '*Family learning: how Wallace and Gromit techniques turn dads onto learning*'. In: Basic Skills Bulletin. No. 90, February 2011, p13.

Goodall, J., and Vorhaus, J. with the help of Carpentieri, J.D., Brooks, G., Akerman, R. and Harris, A. (2011), '*Review of best practice in parental engagement: Practitioners summary*'. Research report DFE-RR156. Department for Education.
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/182508/DFE-RR156.pdf

Harding, C. and Ghezalayagh, S. (2014), '*Community learning learner survey: additional analysis of participants following family learning courses*'. London. Department for Business, Innovation and Skills.

Harding, C., Simon, A., Evans, L., Joyce, L., Stockley, R. and Peters, M. (2013), '*Community learning learner survey*'. London. Department for Business, Innovation and Skills.

Harris, A. and Goodall, J (2007), '*Engaging Parents in Raising Achievement – Do Parents Know they Matter?*'. DCSF Research Report. RW 004.

Hartley, T. (2006), '*Giving children a better chance – and parents too! (Family Learning)*'. In: Basic Skills. Bulletin No. 47, October 2006, p8.

House of Commons (2014), '*Adult Literacy and Numeracy: Fifth Report of Session 2014-15*'. Norwich. The Stationery Office.
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmselect/cmbis/557/557.pdf>

House of Commons (2014), *'Underachievement in education by white working class children: first report of session 2014-15'*. London. The Stationery Office.

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmselect/cmeduc/142/142.pdf>

Irwin, L.G., Siddiqi, A. and Hertzman, C. (2007), *'Early child development: a powerful equalizer'*. Vancouver. World Health Organisation.

Johnson, B. et al, (1985), *'A whole family approach to teaching English as a second language'*. Washington, DC, US, Department of Education, Office of Educational Research and Improvement (OERI).

Lamb, P. (2007), *'More than an curriculum area'*. In: *Adults Learning*. Vol. 19. No. 2, pp16-17.

Learning and Skills Improvement Service (2013), *'National Occupational Standards: Family Learning'*. Fact Sheet 13. Excellence Gateway.

<https://api.excellencegateway.org.uk/resource/eg:5766>

Mackenzie, J. (2010), *'Family Learning. Engaging with Parents'*. Edinburgh. Dunedin Academic Press Ltd.

Murtagh, C. (2010), *'Parent potential'*. In: Holyrood 18, January 2010, p41-42.

National Center for Families Learning (2013), *'Meta Analysis of the Studies of High Performing Family Literacy Programs'*.

<http://familieslearning.org/pdf/TFLPSynthesis.pdf>

National Center for Families Learning (2014), *'Family Engagement Brief'*. Brief 1.

http://www.familieslearning.org/pdf/NCFL_Family_Engagement_Brief_.pdf

National Institute of Adult Continuing Education (NIACE) (2011), *'Social value of adult learning for children and young people's services'*. Leicester.

http://shop.niace.org.uk/media/catalog/product/s/o/social_value_for_children_and_young_people.pdf

National Institute of Adult Continuing Education (NIACE) (2013), *'Family Learning Works. The Inquiry into Family Learning in England and Wales'*. Leicester. NIACE.

http://shop.niace.org.uk/media/catalog/product/n/i/niace_family_learning_report_reprint_final.pdf

Nutbrown, C., Bishop, J. and Wheeler, H. (2015), *'Co-production of family literacy projects to enhance early literacy development'*. *Journal of Children's Services*, Vol. 10, Issue 3 pp265 – 279.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2014), *'How much time do primary and lower secondary students spend in the classroom'*. Education Indicators in Focus, No. 22. April 2014.

[http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--N22%20\(eng\).pdf](http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--N22%20(eng).pdf)

Office for Standards in Education (Ofsted) (2009), 'Family learning: an evaluation of the benefits of family learning for participants, their families and wider community'. London. <http://dera.ioe.ac.uk/343/1/Family%20learning.pdf>

Office for Standards in Education (Ofsted) (2013), '*Unseen children: access and achievement 20 years on*'. Dorset. Dayfold Ltd. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/379157/Unseen_20children_20-20access_20and_20achievement_2020_20years_20on.pdf

Rasbash, J., Leckie, G., Pillinger, R. and Jenkins, J. (2010), 'Children's educational progress: partitioning family, school and area effects'. *Journal of the Royal Statistical Society. Series A (Statistics in Society)*, 173(3), p657-682.

Ramon, F. (2015), '*Successful Educational Actions for Inclusion and Social Cohesion in Europe*'. <http://www.springer.com/us/book/9783319111759>

Save the Children (2013), '*Too Young to Fail*'. London. Page Bros Ltd. http://www.savethechildren.org.uk/sites/default/files/images/Too_Young_to_Fail_0.pdf

Scotland's Children -The Children (Scotland) Act (1995) Regulations and Guidance. Vol. 1. Support and Protection for Children and Their Families. Scotland. <http://www.gov.scot/Resource/Doc/26350/0023700.pdf>

Sénéchal, M. (2006), '*The Effect of Family Literacy Interventions on Children's Acquisition of Reading. From Kindergarten to Grade 3. A Meta-Analytic Review*'. New Hampshire. National Center for Family Literacy. https://lincs.ed.gov/publications/pdf/lit_interventions.pdf

Sticht, T.G. (2010), 'Educated Parents, Educated Children: Toward a Multiple Life Cycles Education Policy'. Education Canada. <http://www.cea-ace.ca/education-canada/article/educated-parents-educated-children-toward-multiple-life-cycles-education-po>

Swain, J. (2009), '*Evaluating the impact of family literacy*'. In: Basic Skills. Bulletin No. 73, May 2009, p4-5.

Swain, J., Cara, O., Vorhaus, J. and Litster, J. (2015), '*The impact of family literacy programmes on children's literacy skills and the home literacy environment*'. National Research and Development Centre for adult literacy and numeracy. <http://www.nrdc.org.uk/wp-content/uploads/2015/11/Nuffield-Family-Literacy-Report.pdf>

Taylor, C. and Hrubciak, E. (2009), '*Gypsy/Traveller Family Learning in Derbyshire*'. In: Basic Skills Bulletin. No. 77, October 2009, p7-8.

The Child Poverty Act (2010). London. The Stationery Office Limited.

The Scottish Executive (2006), 'Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006 Guidance'. Edinburgh. Astron.
http://www.educationscotland.gov.uk/Images/parentalinvolvementguidance_tcm4-374238.pdf

The Scottish Executive (2011), 'Growing Up in Scotland. A Study following the lives of Scotland's Children'. Edinburgh. Astron.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/163083/0044329.pdf>

The Scottish Government (2008), 'Achieving our Potential'. Edinburgh. Donnelley.
<http://www.gov.scot/Publications/2008/11/20103815/0>

The Scottish Government (2008), 'Early Years Framework'. Edinburgh. Donnelley.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/257007/0076309.pdf>

The Scottish Government (2008), 'Equally Well'. Edinburgh. Donnelley. APS Group Scotland. <http://www.gov.scot/Publications/2008/12/10094101/3>

The Scottish Government (2008), 'Getting it Right for Every Child (GIRFEC)'.
<http://www.gov.scot/Resource/0038/00389959.pdf>

The Scottish Government (2008), 'These are our Bairns: A guide for community planning partnerships'. Edinburgh. Donnelly.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/236882/0064989.pdf>

The Scottish Government (2009), 'Scottish Survey of Adult Literacies 2009: Report of findings'. Glasgow. Lifelong learning Research.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/319174/0102005.pdf>

The Scottish Government (2011), 'Adult Literacies in Scotland 2020: Strategic guidance'. Edinburgh. APS Group Scotland.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/339854/0112382.pdf>

The Scottish Government (2011), 'Child Poverty Strategy for Scotland'. Edinburgh. APS Group Scotland.
<http://www.gov.scot/Resource/Doc/344949/0114783.pdf>

The Scottish Government (2011), 'Community Learning and Development Strategic Guidance'. Edinburgh. APS Group.
<http://www.gov.scot/Publications/2012/06/2208/0>

The Scottish Government (2012), 'Early Years Collaborative'.
<http://www.gov.scot/Topics/People/Young-People/early-years/early-years-collaborative>

The Scottish Government (2012), 'National Parenting Strategy'. Edinburgh. APS Group Scotland.
<http://www.gov.scot/Resource/0040/00403769.pdf>

The Scottish Government (2013), '*Children and Young People (Scotland) Bill: Explanatory Notes*'. Scottish Parliamentary Corporate Body. APS Group Scotland. [http://www.parliament.scot/S4_Bills/Children%20and%20Young%20People%20\(Scotland\)%20Bill/b27s4-introd-en.pdf](http://www.parliament.scot/S4_Bills/Children%20and%20Young%20People%20(Scotland)%20Bill/b27s4-introd-en.pdf)

The Scottish Government (2013), '*Community Learning and Development Regulations*'. Edinburgh. The Stationery Office Ltd. http://www.legislation.gov.uk/ssi/2013/175/pdfs/ssi_20130175_en.pdf

The Scottish Government (2014), '*Building the Ambition*'. Edinburgh. APS Group Scotland. <http://www.gov.scot/Resource/0045/00458455.pdf>

The Scottish Government (2014), '*Raising Attainment for All*'. <http://www.gov.scot/Topics/Education/Schools/Raisingeducationalattainment/RAFA>

The Scottish Government (2015), '*Scottish Attainment Challenge*'. <http://www.gov.scot/Topics/Education/Schools/Raisingeducationalattainment/>

The Scottish Government (2016), '*A Blueprint for Fairness: The final report of the Commission on Widening Access*'. Edinburgh. APS Group Scotland. <http://www.gov.scot/Resource/0049/00496619.pdf>

The Scottish Government (2016), '*Delivering Excellence and Equity in Scottish Education: A Delivery Plan for Scotland*'. Edinburgh. APS Group Scotland. <http://www.gov.scot/Resource/0050/00502222.pdf>

The Scottish Government (2016), '*National Improvement Framework for Scottish Education*'. Edinburgh. APS Group Scotland. <http://www.gov.scot/Resource/0049/00491758.pdf>

United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation (UNESCO) (2015), '*Learning Families Intergenerational Approaches to Literacy Teaching and Learning*'. Germany. UNESCO. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002342/234252e.pdf>

van Steensel, R., McElvany, N., Kurvers, J. and Herppich S. (2011), 'How effective are Family Literacy Programs?: Results of a Meta-Analysis'. *Review of Educational research*. Vol. 81, No. 1, p69-96.